

Lik boginje
pravde

b i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 1

**Sarajevo,
januar-juni 2007.
siječanj-lipanj 2007.**

BILTEN SUDSKE PRAKSE VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

OSNIVAČ:

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine,
Sarajevo, Valtera Perića 15

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Predsjednik suda **AMIR JAGANJAC**

UREĐUJE:

ODJELJENJE ZA PRAĆENJE I
PROUČAVANJE SUDSKE PRAKSE

Amir JAGANJAC
Ignjacije DODIK
Hajrudin HAJDAREVIĆ
Sadudin KRATOVIĆ
Malik HADŽIOMERAGIĆ
Milka MITROVIĆ
Miomir JOČIĆ
Milan PAVLIĆ

IZDAVAČ:

Javno preduzeće
Novinsko-izdavačka organizacija
Službeni list Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Magribija 3

ZA IZDAVAČA:

Nino HASANOVIĆ, direktor

Lik boginje
pravde

b i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 1

**Sarajevo,
januar-juni 2007.
siječanj-lipanj 2007.**

S A D R Ź A J

KRIVIČNO PRAVO

- sudske odluke

GRAĐANSKO PRAVO

- sudske odluke

UPRAVNO PRAVO

- Sudske odluke

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

KRIVIČNO PRAVO

KRIVIČNI ZAKON FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Prekoračenje granica službenih ovlašćenja

1.

Član 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

ZA OCJENU PITANJA DA LI SU OPTUŽENI J. M. KAO PREDSEDNIK VLADE KANTONA I D.M.. KAO MINISTAR UNUTARNJIH POSLOVA KANTONA PREKORAČILI GRANICE SVOJIH SLUŽBENIH OVLAŠĆENJA I TIME UČINILI KRIVIČNO DJELO ZLOUPOTREBE POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA IZ ČLANA 383.STAV 3 .U VEZI SA STAVOM 1.KZ FBIH JE BITNO, ŠTA JE U POGLEDU OBAVLJANJA NJIHOVIH DUŽNOSTI BILO NORMIRANO U ODGOVARAJUĆIM ZAKONSKIM PROPISIMA A NE KAKO JE RANIJE BILO PRAKTIKOVANO DA SE TE DUŽNOSTI OBAVLJAJU.

Iz obrazloženja:

Nižestepeni sud je sa aspekta krivičnog materijalnog zakona i to pravne kvalifikacije djela utvrdio sve odlučne činjenice, koje predstavljaju u zakonu opisana obilježja predmetnog krivičnog djela. Prema tim utvrđenim odlučnim činjenicama, optuženi J. M. kao predsjednik Vlade, a optuženi D. M. kao ministar unutarnjih poslova, su postupali protivno tada važećim odredbama Zakona o Vladi Hercegovačko–Neretvanske županije/kantona, odnosno Zakona o unutarnjim poslovima Hercegovačke–Neretvanske županije/kantona, koje odredbe se navode u izreci i obrazloženju pobijane presude. Tako postupanje optuženog J. M., prema utvrđenju nižestepenog suda je imalo za posljedicu da su sa jedne strane zajedno sa njim uključujući i optuženog D. M., kao ministra policije, iz reda hrvatskog naroda učestvovali u radu Vlade i ostali ministri i zamjenici ministara (koji nisu smjeli sudjelovati u donošenju odluka, ali im je to bilo dozvoljeno), a sa druge strane da su paralelno sa tim zamjenik predsjednika Vlade i ostali ministri iz reda bošnjačkog naroda posebno donosili odluke. I ne samo to, prvostepeni sud je u obrazloženju pobijane presude takođe primio utvrđenim da se zbog toga radilo o kontinuiranom kršenju zakonskih propisa u okviru čega je na četrdesetoj sjednici kojom je predsjedavao optuženi J. M. donesena inkriminirana odluka (koju je on i potpisao), ciljno usmjerena na sklapanje ugovora sa preduzećem u privatnom vlasništvu "Redarstvenik" d.o.o. Mostar u kome su zasnovali radni odnos veći broj bivših policajaca hrvatske nacionalnosti, a što je sklapanjem ugovora sa ovim preduzećem realizirao optuženi D. M. kao ministar unutarnjih poslova, i pored izričitog zakonskog određenja da poslove osiguranja objekata na koje se odnosio ovaj aranžman može obavljati samo policija.

Takva utvrđenja nižestepenog suda iznesena u pobijanoj presudi ni žalbe optuženih J. M. i D. M. ne dovode u pitanje, ali u vezi s tim iznose prigovore da su u ovoj krivičnoj stvari bile odlučne i činjenice, da su oni dolaskom na svoje funkcije zatekli određene aranžmane u svom radu (paralelizam tzv. hrvatske i bošnjačke strane u održavanju sjednica Vlade i odlučivanju i sl.) kao i one koji su se odnosili na donošenje odluke i zaključivanje ugovora sa privatnim preduzećem "Redarstvenik" d.o.o. Mostar. Kao što je naprijed već navedeno, prema obrazloženju pobijane presude nižestepeni sud je utvrdio, da je zaista postojao takav paralelizam u radu Vlade, ali je po mišljenju ovog suda izveo pravilne zaključke, da je u smislu odgovarajućih odredaba Zakona o Vladi Hercegovačko–Neretvanske županije/kantona, optuženi J. M. prije svega bio dužan osigurati jedinstvo u izvršavanju poslova iz djelokruga njenog rada, ali da je on umjesto toga postupao suprotno podržavajući postojeći paralelizam, što je nužno vodilo donošenju nezakonite odluke koju je i potpisao, a koju je onda optuženi Dragan Mandić realizirao zaključenjem ugovora koji je u suprotnosti sa izričitom zakonskom odredbom. Ako za donošenje takve nezakonite odluke Vlada nije imala ni odgovarajući sastav kako je to pravilno utvrdio prvostepeni sud u obrazloženju pobijane presude, u kojem sastavu je učestvovao i optuženi D. M., koji ju je realizirao naknadnim sklapanjem ugovora, onda takvo njihovo postupanje, i po nalaženju ovog suda, objektivno uzevši predstavlja prekoračenje granica njihovih službenih ovlašćenja. Ovo zbog toga, što su optuženi J. M. kao predsjednik Vlade, a optuženi D. M. kao ministar unutarnjih poslova, svoja ovlašćenja morali crpiti iz zakonskih odredaba koje se navode u pobijanoj presudi, a ne iz nekog naslijedenog faktičkog stanja kako to oni pogrešno smatraju u svojim žalbama. Dakle, ovaj kao drugostepeni sud u cijelosti prihvata i ključno shvatanje nižestepenog suda izneseno u obrazloženju pobijane presude, da za rješenje pitanja u ovoj krivičnoj stvari koje se odnose na to da li su optuženi J. M. i D. M. prekoračili svoja službena ovlašćenja bitno, šta je normirano a ne šta je praktikovano u smislu naslijedenih aranžmana. Što se pak tiče subjektivne strane krivičnog djela, prvostepeni sud je između ostalog pravilno uočio i utvrdio odlučne činjenice da su optuženi J. M. i D. M. znali za zakonske propise koji su zabranjivali ne samo način rada koji se primjenjivao u poslovima Vlade, već i nemogućnost donošenja inkriminirane odluke i njene realizacije kroz zaključenje ugovora. Posljedično tome, se mora prihvatiti i to da su optuženi J. M. i Dragan M. svjesno prekoračili svoje granice službenih ovlašćenja, pa se svi njihovi suprotni žalbeni prigovori ukazuju kao neosnovani.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-06-000225 od 14.09.2006.godine)

ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Princip in dubio pro reo

2.

Član 3. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

PRINCIP IN DUBIO PRO REO NE ZNAČI DA POSTOJANJE PROTIVRJEČNIH DOKAZA, SAMO PO SEBI, ISKLJUČUJE MOGUĆNOST POUZDANOG UTVRĐIVANJA ODLUČNIH ČINJENICA I DA NAMEĆE OBAVEZU SUDU DA O POSTOJANJU ILI NEPOSTOJANJU TAKVIH ČINJENICA ZAKLJUČUJE ONAKO KAKO JE POVOLJNIJE ZA OPTUŽENOG.

OVO ZBOG TOGA, JER TAJ PRINCIP PODRAZUMJEVA OBAVEZU SUDA DA IZVRŠI SAVJESNU OCJENU SVAKOG DOKAZA POJEDINAČNO I U MEĐUSOBNOJ VEZI SA OSTALIM DOKAZIMA I DA DADNE OCJENU VJERODOSTOJNOSTI PROTIVRJEČNIH DOKAZA, TE NA OSNOVU TAKVE OCJENE IZVEDE ZAKLJUČAK O DOKAZANOSTI ILI NEDOKAZANOSTI ODREĐENIH ODLUČNIH ČINJENICA. TEK U SLUČAJU AKO I DALJE POSTOJI SUMNJA U POGLEDU POSTOJANJA ODLUČNIH ČINJENICA KOJE ČINE OBILJEŽJA KRIVIČNOG DJELA I O KOJIMA OVISI PRIMJENA NEKE ODREDBE KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA, TU SUMNJU SUD MORA DA RJEŠI PRESUDOM NA NAČIN KOJI JE POVOLJNIJI ZA OPTUŽENOG.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Kž-610/06 od 06.02.2007.godine)

Novi zakonski razlozi za produženje pritvora

3.

Član 146. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

U PRIJEDLOGU ZA PRODUŽENJE PRITVORA, TUŽITELJ IMA PRAVO DA PREDLAŽE PRODUŽENJE PRITVORA IZ ONIH ZAKONSKIH OSNOVA U POGLEDU KOJIH SMATRA, DA POSTOJE ODGOVARAJUĆI RAZLOZI ZA PRITVOR. UKOLIKO SUD OCJENI, DA ZAISTA POSTOJE ČINJENICE I OKOLNOSTI KOJE PREDSTAVLJAJU RAZLOGE ZA PRODUŽENJE PRITVORA U SMISLU PREDLOŽENIH ZAKONSKIH OSNOVA, ONDA TREBA PREMA OSUMNJIČENOM PRODUŽITI PRITVOR, A OVO I U SLUČAJU, AKO RANIJIM PRAVOMOĆNIM RJEŠENJEM O ODREĐIVANJU ILI PRODUŽENJU PRITVORA IZ TIH ZAKONSKIH OSNOVA PRITVOR NIJE BIO ODREĐEN ILI PRODUŽEN.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-06-000526 od 09.10.2006.godine)

Produženje pritvora zbog bojazni od ponavljanja krivičnog djela

4.

Član 146. stav 1. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

AKO JE OSUMNJIČENI U PERIODU OD NEPUNE TRI GODINE, TRI PUTA PRAVOMOĆNO OSUĐEN I TO, JEDANPUT ZBOG KRIVIČNOG DJELA TEŠKE TJELESNE POVREDE IZ ČLANA 177. STAV 1. RANIJEG KZ FBIH, DAKLE, ZBOG KRIVIČNOG DJELA KOJE SE NALAZI U GRUPI KRIVIČNIH DJELA PROTIV ŽIVOTA I TIJELA, TE DVAPUT ZBOG KRIVIČNOG DJELA NAPADA NA SLUŽBENU OSOBU U OBAVLJANJU POSLOVA SIGURNOSTI IZ ČLANA 359. STAV 2. KZ FBIH, KOJE KRIVIČNO DJELO SE NALAZI U GRUPI KRIVIČNIH DJELA PROTIV JAVNOG REDA I PRAVNOG PROMETA, A KOJA U SVOM BIĆU TAKOĐE PODRAZUMIJEVAJU UPOTREBU NASILJA, ONDA SVE TO ZAJEDNO SA KRIVIČNIM DJELOM UBISTVA U

POKUŠAJU IZ ČLANA 166. STAV 1. U VEZI SA ČLANOM 28. KZ FBIH ZA KOJE SE PROTIV OSUMNJIČENOG VODI ISTRAGA I ZA KOJE SE MOŽE IZREĆI KAZNA ZATVORA NAJMANJE PET GODINA ILI TEŽA KAZNA, OPRAVDAVA ZAKLJUČAK DA BI OSUMNJIČENI MOGAO PONOVI TI KRIVIČNO DJELO I DA SU TIME ISPUNJENI UVJETI DA SE PREMA NJEMU PRODUŽI PRITVOR IZ OSNOVA ČLANA 146. STAV 1. TAČKA C) ZKP FBIH.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj Kv-10/05 od 23.05.2005. godine)

Obaveza plaćanja troškova krivičnog postupka

5.

Član 202. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

AKO JE OPTUŽENI PRILIKOM ZAKLJUČENJA SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE UPOZNAT O MOGUĆOJ OBAVEZI PLAĆANJA TROŠKOVA KRIVIČNOG POSTUPKA, KOJI SPORAZUM JE POTPISAO U PRISUTNOSTI BRANITELJICE, A NA TAKVU MOGUĆNOST JE UPOZOREN I PRED SUDOM PRILIKOM RAZMATRANJA SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE, PA OPTUŽENI I NJEGOVA BRANITELJICA TOM PRILIKOM I NA PRETRESU ZA IZRICANJE KRIVIČNOPRAVNE SANKCIJE NE OSPORE TAKVU MOGUĆNOST I U TOM POGLEDU NE PONUDE DOKAZE, ONDA BRANITELJICA NE MOŽE USPJEŠNO IZJAVITI ŽALBU I DOVESTI U PITANJE ODLUKU O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ PRESUDE. MEĐUTIM, AKO SE NAKON DONOŠENJA TAKVE ODLUKE O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA NA PRIJEDLOG OPTUŽENOG ILI NJEGOVE BRANITELJICE UTVRDE OKOLNOSTI DA BI NJIHOVIM PLAĆANJEM BILO DOVEDENO U PITANJE IZDRŽAVANJE OPTUŽENOG ILI OSOBA KOJE ON DUŽAN DA IZDRŽAVA, ONDA U SMISLU ČLANA 202. STAV 4. ZKP FBIH SUD MOŽE DONIJETI POSEBNO RJEŠENJE KOJIM OSLOBAĐA OPTUŽENOG DUŽNOSTI NAKNADE TROŠKOVA KRIVIČNOG POSTUPKA.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 070-0-Kž-07-000098 od 10.04.2007. godine).

Pravo na odbranu

6.

Član 5. stav 3. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i

Član 312. stav 1. tačka d) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

KADA JE U PITANJU PRIJEDLOG ZA PRODUŽENJE PRITVORA, PRAVO SVAKOG PRITVORENOG LICA DA BUDE IZVEDENO PRED SUDIJU U SKLADU SA ČLANOM 5. STAV 1. EKLJP PODRAZUMJEVA OMOGUĆAVANJE TOM LICU DA SE IZJASNI O TAKVOM PRIJEDLOGU TUŽITELJA ODNOSNO DA NAVEDA RAZLOGE KOJIMA OSPORAVA NAVODE TUŽITELJA U POGLEDU POSTOJANJA ZAKONSKIH PRETPOSTAVKI ZA PRODUŽENJE PRITVORA UKLJUČUJUĆI I POSTOJANJE

OSNOVANE SUMNJE DA JE OPTUŽENI UČINIO KRIVIČNO DJELO. POSTOJANJE OVOG UVJETA ZA PRODUŽENJE PRITVORA SE UVIJEK CJENI S OBZIROM NA DOKAZE KOJI POSTOJE U TRENUTKU TE OCJENE I PREDSTAVLJA OPŠTI UVJET ZA PRODUŽENJE PRITVORA. S TOGA POŠTIVANJE PRAVA PRITVORENOG LICA UTVRĐENOG U SMISLU POMENUTE KONVENCIJSKE NORME PODRAZUMJEVA I DAVANJE MOGUĆNOSTI TOM LICU ODNOSNO NJEGOVOM BRANITELJU DA SE IZJASNI O POSTOJANJU OSNOVANE SUMNJE DA JE OPTUŽENI UČINIO KRIVIČNO DJELO I, U SKLOPU TOGA, O ZAKONITOSTI POJEDINIH DOKAZA NA KOJIMA SE OSNOVANA SUMNJA ZASNIVA, I OBAVEZU SUDA DA TE NAVODE PRITVORENOG LICA I NJEGOVOG BRANITELJA CJENI.

Iz obrazloženja:

Prema navodima iz žalbe, pobijano rješenje je doneseno uz kršenje člana 5. stav 3. EKLJP a koje se ogleda u tome što su optuženi i njegov branitelj, iako su pozvani na sjednicu vijeća prvostepenog suda da se izjasne o prijedlogu tužitelja za produženje pritvora podnesenom u optužnici, na toj sjednici od strane suda bili onemogućeni da se izjasne o osnovanosti prijedloga tužitelja za produženje pritvora optuženom H.S.

Ovaj sud nalazi da je navedeni žalbeni prigovor branitelja osnovan.

Iz spisa predmeta vidljivo je da su dana 18.03.2005. godine optuženi H.S. i njegov branitelj pozvani na sjednicu vijeća prvostepenog suda kako bi se izjasnili o prijedlogu tužitelja podnesenom u optužnici da se protiv optuženog H.S. produži pritvor. Iz zapisnika Kantonalnog suda u Bihaću broj Kv-46/05 od 18.03.2005. godine proizilazi da je na toj sjednici tužitelju omogućeno da iznese razloge zbog kojih je predložio produženje pritvora prema optuženom H.S.. Međutim, iz zapisnika je vidljivo da je branitelj optuženog, izlažući razloge zbog kojih nalazi da nema mjesta za produženje pritvora optuženom, iznio tvrdnju da je iskaz optuženog iznuđen, te da je u tom izlaganju branitelj optuženog bio prekinut od strane predsjednika vanraspravnog vijeća prvostepenog suda sa upozorenjem da se osvrne na razloge za produženje pritvora koje je iznio tužitelj, te da je branitelj, u daljem toku svog izlaganja, istakao i da tužiteljstvo nije odbrani stavilo na uvid dokaze iz kojih proizilazi osnovana sumnja da je optuženi učinio krivično djelo. Iz navedenog zapisnika vidljivo je i da je odbijen prijedlog branitelja optuženog da se optuženi na sjednici vanraspravnog vijeća izjasni o navodnom iznuđivanju iskaza, a da je taj prijedlog odbijen s obrazloženjem da predmet odlučivanja odnosno ročišta nije to već razlozi za ukidanje ili produženje pritvora.

Imajući u vidu navedenu sadržinu zapisnika Kantonalnog suda u Bihaću broj Kv-46/05 od 18.03.2005. godine, ovaj sud nalazi da se osnovano žalbom branitelja optuženog ističe da je u postupku odlučivanja o prijedlogu tužitelja za produženje pritvora optuženom H.S. povrijeđena odredba člana 5. stav 3. EKLJP. Naime, prema toj odredbi, svako ko je uhapšen ili lišen slobode prema odredbama stava 1. tačka c) toga člana, odmah će se izvesti pred sudiju ili drugo službeno lice zakonom određeno da obavlja sudsku funkciju i imaće pravo da mu se sudi u razumnom roku ili da bude pušten na slobodu do suđenja. Pravo svakog lica koje je pritvoreno u skladu sa članom 5. stav 1. tačka c) EKLJP da bude izvedeno pred sudiju podrazumijeva, kada je u pitanju prijedlog za produženje pritvora, omogućavanje tom licu da se izjasni o takvom prijedlogu tužitelja i da navede razloge kojima osporava navode tužitelja u pogledu postojanja zakonskih

pretpostavki za određivanje pritvora. Postojanje osnovane sumnje da je optuženi učinio krivično djelo, koje se uvijek cijeni s obzirom na dokaze koji postoje u trenutku te ocjene, predstavlja opšti uvjet za određivanje pritvora. Stoga poštivanje prava pritvorenog lica utvrđenog u članu 5. stav 3. EKLJP podrazumijeva i davanje mogućnosti tom licu odnosno njegovom branitelju da se izjasni o postojanju osnovane sumnje da je optuženi učinio krivično djelo i, u sklopu toga, o zakonitosti pojedinih dokaza na kojima se osnovana sumnja zasniva, te, i obavezu suda da te navode pritvorenog lica i njegovog branitelja cijeni. U konkretnom slučaju, kako je to i vidljivo iz zapisnika Kantonalnog suda u Bihaću broj Kv-46/05 od 18.03.2005. godine, optuženi i njegov branitelj su bili onemogućeni u efektivnom korištenju prava optuženog iz člana 5. stav 3. EKLJP jer im je onemogućeno da se izjasne o okolnostima za koje oni smatraju da su bitne za ocjenu postojanja osnovane sumnje da je optuženi učinio krivično djelo. Stoga se osnovano žalbom branitelja optuženog ističe da je u postupku odlučivanja o prijedlogu tužitelja za produženje pritvora povrijeđeno pravo optuženog kao pritvorenog lica koje mu je zagarantovano članom 5. stav 3. EKLJP, čija primjena je, prema odredbi člana II/1 Ustava Bosne i Hercegovine u Bosni i Hercegovini direktna i ima prioritet nad drugim zakonima, a zbog te povrede ovaj sud nije bio u prilici da ispita pravilnost činjeničnih i pravnih zaključaka prvostepenog suda o postojanju razloga za produženje pritvora optuženom H.S..

Iz navedenih razloga je ovaj sud, djelimičnim uvažanjem žalbe branitelja optuženog H.S., na osnovu člana 337. stav 3. ZKP FBiH, donio rješenje kojim je ukinuo pobijano rješenje i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

Pri ponovnom odlučivanju o prijedlogu tužitelja za produženje pritvora, prvostepeni sud će ponovo održati sjednicu vanraspravnog vijeća na kojoj će optuženom i njegovom branitelju omogućiti da se nesmetano izjasne o svim okolnostima koje su od značaja za odlučivanje o osnovanosti prijedloga tužitelja za produženje pritvora i da na taj način efektivno koriste pravo pritvorenog optuženog zagarantovano članom 5. stav 3. EKLJP, pa će, cjeneći navode tužitelja kojima opravdava prijedlog za produženje pritvora, navode optuženog i njegovog branitelja u vezi sa tim prijedlogom i okolnost da je prema optuženom H.S. potvrđena optužnica, moći donijeti pravilnu i na zakonu osnovanu odluku. Takođe, ovaj sud nalazi neophodnim ukazati prvostepenom sudu da povede računa i o žalbenim navodima branitelja koji se odnose na mogućnost određivanja u konkretnom slučaju pritvora i zbog krivičnog djela nedopušteno držanje oružja ili eksplozivnih materija iz člana 371. stav 1. KZ FBiH i to na osnovu člana 146. stav 1. tačka b) i d) ZKP FBiH s obzirom da iz izreke pobijanog rješenja proizilazi da je pritvor optuženom po navedenim osnovima određen i zbog tog krivičnog djela, te, na obavezu suda da optuženom i njegovom branitelju, u skladu sa članom 61. stav 3. ZKP FBiH, omogući uvid u sve spise i dokaze.

(Rješenje Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine, broj Kž 172/05 od 01.04.2005. godine)

Nerazumljivost izreke presude

7.

Članak 312. stavak 1. tačka k. Zakona o kaznenom postupku

IZ DIKCIJE ZAKONSKE ODREDBE ČLANKA 383. STAVAK 3. U VEZI SA STAVKOM 1. KZ FBIH PROIZILAZI, DA SE KAZNENO DJELO ZLOUPOTREBE POLOŽAJA ILI OVLAŠTI MOŽE UČINITI NA NEKI OD TRI NAČINA I TO: ISKORIŠĆAVANJEM SVOG SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠTI, PREKORAČENJEM GRANICA SVOJE SLUŽBENE OVLAŠTI ILI NE OBAVLJANJEM SVOJE SLUŽBENE OVLAŠTI. KAKO U KONKRETNOM SLUČAJU ČINJENIČNI OPIS DJELA IZREKE POBIJANE PRESUDE NE SADRŽI ČINJENICE I OKOLNOSTI, KOJE BI SE MOGLE SUPSIMIRATI POD NEKI OD NAVEDENIH OBLIKA RADNJI, VEĆ SU U NJEMU IZNESENE SAMO ČINJENICE I OKOLNOSTI DA JE OPTUŽENIK SUKCESIVNO PRISVAJAO NOVAC OD UZETIH AKONTACIJA, ONDA SE ZBOG TOGA NIJE NI MOGLO ISPITATI KOJOM RADNJOJ JE UČINJENO NAVEDENO KAZNENO DJELO. POŠTO OVAKVA IZREKA POBIJANE PRESUDE NIJE JASNA I RAZUMLJIVA, PRVOSTUPANJSKI SUD JE UČINIO BITNU POVREDU ODREDBA KAZNENOG POSTUPKA IZ ČLANKA 312. STAVAK 1. TOČKA K. ZKP FBIH, ZBOG KOJE SE ISTA MORALA UKINUTI.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Kž 438/05 od 22.08.2006.godine)

Prepoznavanje na glavnom pretresu

8.

Član 312. stav 2. u vezi sa članom 98. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

AKO SVJEDOCI PRILIKOM DAVANJA ISKAZA NA GLAVNOM PRETRESU IZMEĐU OSTALOG IDENTIFIKUJU OPTUŽENOG KAO UČINITELJA KRIVIČNOG DJELA, ONDA TAKVI NAVODI PRESTAVLJAJU DIJELOVE NJIHOVIH SVJEDOČKIH ISKAZA KOJI SE MORAJU OCJENJIVATI U VEZI SA OSTALIM IZVEDENIM DOKAZIMA I U SKLADU SA NAČELOM SLOBODNE OCJENE DOKAZA, PA SE NASUPROT TOME TI NAVODI O PREPOZNAVANJU NE MOGU POSEBNO OCJENJIVATI U SMISLU ODREDBE ČLANA 98. STAV 3. ZKP FBIH, KOJA PROPISUJE NAČIN OBAVLJANJA PREPOZNAVANJA U VIDU POSEBNE ISTRAŽNE RADNJE.

Iz obrazloženja:

U žalbi optuženi takođe ističe, da su na glavnom pretresu svjedoci S. Š. i E.B. obavili njegovo prepoznavanje, koje nije u skladu sa zakonskom odredbom koja to propisuje. Na osnovu toga tvrdi, da je prvostepeni sud učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka.

S tim u vezi valja navesti, da prepoznavanje po svojoj pravnoj prirodi predstavlja radnju dokazivanja za koju je u odredbi člana 98. stav 3. ZKP FBiH propisano kada se i pod kojim uvjetima obavlja. Prema toj zakonskoj odredbi, prepoznavanje se vrši ako je potrebno da se utvrdi poznaje li svjedok neku osobu i to na taj način što se od njega traži prvo da je opiše, a onda mu se radi prepoznavanja pokazuje zajedno sa drugim njemu nepoznatim osobama. Tačno je, kako to optuženi prigovara u žalbi, da u ovom slučaju nije obavljeno njegovo prepoznavanje na naprijed opisani način. Međutim, cijeneći takve žalbene prigovore optuženog, mora se nasuprot tome ukazati da osporeni navodi svjedoka S. Š. i E. B. u pogledu identifikacije optuženog na

glavnom pretresu očigledno predstavljaju dio njihovih svjedočkih iskaza, koje je u obrazloženju pobijane presude nižestepeni sud ocjenjivao u vezi sa ostalim izvedenim dokazima i u skladu sa načelom slobodne ocjene dokaza. Pošto je to tako, onda se ovakvo prepoznavanje ne može vrednovati sa aspekta naprijed pomenute zakonske odredbe na koju se pozvao optuženi u svojoj žalbi, već se može cijeliti samo u okviru njegovih žalbenih navoda iz osnova pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja. Konzekventno tome, ne stoje ni tvrđenja optuženog da je u tom smislu nižestepeni sud učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa članom 98. stav 3. ZKP FBiH, pogotovo imajući u vidu da u žalbi neukazuje u kom smislu i zbog čega je to bilo ili moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje pobijane presude, pa se njegova žalba ni u ovom pogledu nije mogla uvažiti.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-06-000390 od 01.02.2007.godine.)

Procesne radnje izvidaja

9.

Član 347. stav 2. Zakona o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

AKO U POSTUPKU ODLUČIVANJA O ZAHTJEVU ZA OBNOVU KAZNENOG POSTUPKA, PREDSDJEDNIK IZVANRASPRAVNOG VIJEĆA ODREDI IZVIDE ČINJENICA I DOKAZA (SASLUŠANJEM SVJEDOKA) NA KOJE SE OSUĐENIK POZVAO U ZAHTJEVU, ONDA PREDSDJEDNIK VIJEĆA ODREĐUJE ROČIŠTE RADI SASLUŠANJA SVJEDOKA O KOME NE TREBA OBAVJEŠTAVATI STRANKE I BRANITELJA, JER JE U PITANJU RADNJA KOJA IMA NEFORMALNI KARAKTER I PRILIKOM ČIJEG OBAVLJANJA SE NE PRIMJENJUJU PRAVILA DIREKTNOG, UNAKRSNOG I DODATNOG ISPITIVANJA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-06-000625 od 06.02.2007.godine)

Izvršenje kaznene presude inozemnog suda

10.

Članak 431.stavak 4. uvezi sa stavkom 2. Zakona o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

U POSTUPKU EGZEKVATURE (ISPITIVANJA UVJETA ZA PRIZNANJE I IZVRŠENJE INOZEMNE PRAVOMOĆNE KAZNENE PRESUDE) I PRILIKOM DONOŠENJA PRESUDE DOMAĆEG SUDA NIJE MOGUĆE ISPITIVATI, DA LI JE NASTUPILA ZASTARJELOST KAZNENOG GONJENJA OSUĐENICE, JER TAKAV POSTUPAK EGZEKVATURE PREDSTAVLJA AKT PRAVNE POMOĆI KOJU DRŽAVA BOSNA I HERCEGOVINA KAO ZAMOLJENA DRŽAVA, PRUŽA DRŽAVI MOLITELJICI U ODNOSU NA IZVRŠENJE SANKCIJE KOJU JE U PRAVOMOĆNOJ I IZVRŠNOJ KAZNENOJ PRESUDI IZREKAO SUD U TOJ DRŽAVI.

Iz obrazloženja:

Iz stanja spisa predmeta proizilazi, da je prvostupanjski sud proveo postupak egzekviture (ispitivanja uvjeta za priznanje i izvršenje inozemne kaznene presude) i nakon toga donio pobijanu presudu.

S tim u vezi, osuđenica iznosi žalbene prigovore da je u ovoj kaznenoj stvari nastupila zastarjelost kaznenog gonjenja za kazneno djelo podvođenja iz članka 96. stavak 1. KZ SRBiH i da je prvostupanjski sud pogriješio kada u cijelosti nije donio presudu kojom se optužba odbija.

Radi toga je ovaj kao drugostupanjski sud trebao ispitati, da li su takvi žalbeni prigovori osuđenice opravdani, odnosno da li u postupku izvršenja pravomoćne kaznene presude inozemnog suda može nastupiti zastarjelost kaznenog gonjenja. Da bi se odgovorilo na to pitanje, mora se uvažiti da po svojoj formi izvršenje inozemne kaznene presude uvijek pretpostavlja donošenje posebne načelne odluke koja se izvršava u zamoljenoj državi (u ovom slučaju Bosni i Hercegovini). Po nalaženju ovog suda, to je i urađeno u konkretnom slučaju jer je prvostupanjski sud nakon što je utvrdio da postoje potrebne pretpostavke za izvršenje inozemne pravomoćne kaznene presude, donio pobijanu presudu čijom izrekom je izvršeno prilagođavanje inozemne kaznene presude propisima našeg kaznenog prava i uz to je osuđenici izrečena sankcija kako je to i predviđeno u pravilima našeg postupka. Sve ovo je i u skladu sa člankom 10. stavak 2. Europske konvencije o transferu osuđenih osoba, Strazbur, 21.03.1983. godine, koja predstavlja međunarodni multilaterarni ugovor o pravnoj pomoći koji obavezuje Bosnu i Hercegovinu. Iz naprijed navedenog i posebno pomenute konvencijske norme jasno proizilazi, da se u ovom slučaju radi o prilagođavanju pravomoćne inozemne kaznene presude našem kaznenom pravu u Bosni i Hercegovini putem pobijane presude prvostupanjskog suda. Pod pojmom prilagođavanja takve pravomoćne presude inozemnog suda domaćem kaznenom pravu se podrazumijeva, da je izvršena zamjena strane kazne sa onom iz prvostupanjske presude, naravno nakon što se u postupku egzekviture prema ocjeni prvostupanjskog suda pokazalo da su za to ispunjeni potrebni uvjeti. Pošto se prema tome, u ovom slučaju nije radilo o ustupanju i preuzimanju kaznenog gonjenja osuđenice kada bi se i moglo procijenjivati eventualna zastarjelost kaznenog gonjenja, već o izvršenju pravomoćne kaznene presude inozemnog suda, gdje se u postupku egzekviture vrši samo njeno prilagođavanje domaćem zakonodavstvu, prilikom čega je prvostupanjski sud bio vezan za činjenično stanje utvrđeno u toj presudi (prema međunarodnim standardima izuzetak bi bio kada bi ono bilo u suprotnosti sa javnim moralom i pravnim poretkom Bosne i Hercegovine), onda ovaj kao drugostupanjski sud zaključuje da nastupanje zastarjelosti kaznenog gonjenja osuđenice za predmetno kazneno djelo po prirodi stvari nije moguće. I ne samo to, u postupku egzekviture i prilikom donošenja presude domaćeg suda nije moguće ispitivati da li je nastupila zastarjelost kaznenog gonjenja osuđenice i zbog toga, što takav postupak egzekviture predstavlja akt pravne pomoći koju Bosna i Hercegovina kao zamoljena država pruža u ovom slučaju Italiji kao državi moliteljici kako bi se izvršila kazna iz njene pravomoćne i izvršne kaznene presude.

S obzirom na sve izloženo, žalbeni prigovori osuđenice da je nastupila zastarjelost njenog kaznenog gonjenja za kazneno djelo podvođenja iz članka 96. stavak 1. KZ SRBiH nisu mogli biti uvaženi.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj KŽ 314/06 od 19.04.2007.godine)

GRADANSKO PRAVO

NADLEŽNOST

1.

Član 16. Zakona o parničnom postupku.

Član 7. i član 101. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

SUD NIJE NADLEŽAN DA U PARNIČNOM POSTUPKU ODLUČUJE O ZAHTJEVU ZA ISPLATU DOSPJELIH A NEISPLAĆENIH IZNOSA PENZIJE.

Iz obrazloženja:

U ovom predmetu tužitelji traže isplatu dospelih, a neisplaćenih penzija za period od 22.11.2001. godine do 22.11.2004. godine. Iz utvrđenja nižestepenih odluka slijedi da je prvotuziteljica za sebe i malodobne tužitelje privremenim rješenjem tuženog od 25.06.1992. godine ostvarila pravo na porodičnu penziju počev od 13.05.1992. godine. Ta penzija im je isplaćivana zaključno sa 1996. godinom od kada tužitelji borave u inostranstvu. Tužitelji su dana 04.11.2004. godine tuženom podnijeli zahtjev za ponovno aktiviranje i isplatu penzije.

Prema odredbama člana 7. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, a koji je stupio na snagu 31.07.1998. godine, prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja se ostvaruju po propisima o upravnom postupku, ako tim zakonom nije drugačije određeno.

Prema odredbama člana 101. stav 1. tog zakona u postupku za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja osigurava se zaštita prava osiguranika i korisnika prava u okviru nosioca osiguranja, u skladu sa tim zakonom, kao i sudska zaštita.

Sudska zaštita se pruža pokretanjem upravnog spora nakon što se iscrpi mogućnost vođenja upravnog postupka u okviru nosioca osiguranja. Iz spisa slijedi da tužitelji tu mogućnost nisu iscrpili, jer umjesto da zbog neodlučivanja tuženog po njihovom zahtjevu za ponovno aktiviranje penzije izjave žalbu u upravnom postupku po odredbama člana 11. stav 3. ZUP-a zbog tzv. ćutanja administracije, oni 23.11.2004. godine podnose tužbu sudu tražeći isplatu neisplaćene penzije za protekli period.

Sud u parničnom postupku nije nadležan da odlučuje o takvom zahtjevu. Stoga su nižestepeni sudovi počinili povredu odredaba parničnog postupka iz člana 209. uz vezi sa članom 16. ZPP-a kada se nisu oglasili nenadležnim za rješavanje ovog spora.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-06-000369 od 11.01.2007. godine).

PARNIČNI POSTUPAK

2.

Član 3. i 213. stav 1. i 3. Zakona o parničnom postupku.

IZJAVA O ODUSTAJANJU OD ŽALBE NE MOŽE SE NAKNADNOM IZJAVOM POVUĆI.

Iz obrazloženja:

Na prvostepenu presudu tužitelj je blagovremeno podnio žalbu, a zatim je dana 1.7.2005.godine dostavio sudu podnesak u kojem zakonski zastupnik tužitelja odustaje od podnesene žalbe jer nema pravnog interesa za dalje vođenje postupka.

Dana 4.7.2005. godine tužitelj je dostavio podnesak kojim je povukao izjavu o odustanku od podnesene žalbe iz razloga što je saznao za nove činjenice koje mogu biti od uticaja na rješenje spora.

Drugostepeni sud je donio pobijano rješenje kojim je žalbu odbacio kao nedopuštenu prihvatajući izjavu tužitelja o odustanku od podnesene žalbe na presudu primjenom člana 213. stav 1. ZPP-a.

Nisu osnovani revizijski prigovori tužitelja da je drugostepeni sud primjenom navedene odredbe povrijedio procesni zakon odbacujući žalbu tužitelja zbog nepostojanja pravnog interesa. Tužitelj je u predmetnoj parnici podnošenjem žalbe na prvostepenu presudu iskoristio svoje pravo na podnošenje pravnog lijeka, ali je izjavom da odustaje od žalbe odustao od svog prava, koja izjava se ne može naknadnim izjavama opovrgnuti. Odustanak od žalbe na prvostepenu presudu je odustanak od pravnog lijeka.

Stoga za sud nije relevantno koji su razlozi odustanka od žalbe. Pravo na redovan pravni lijek je samo pravo, a ne i obaveza, pa o tom pravu po načelu dispozicije iz člana 3. stav 1. ZPP-a stranka može slobodno raspolagati. Stoga je pravilno drugostepeni sud primjenio odredbu člana 213. stav 1. ZPP-a.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-06-000390 od 20.02.2007. godine).

3.

Član 98. stav 5. ranijeg Zakona o parničnom postupku.

Član 336. važećeg Zakona o parničnom postupku.

ODREDBA ČLANA 98. STAV 5. RANIJEG ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU DA, IZNIMNO, SUD MOŽE ODREDITI DA SE PODNESCI I PRILOZI PREPIŠU NA TROŠAK STRANKE, NIJE PRAVILO VEĆ IZUZETAK, PA SAMIM TIM PO SVOJOJ PRAVNOJ PRIRODI NEMA IMPERATIVNI KARAKTER.

NA TAKAV ZAKLJUČAK UPUĆUJE I ODREDBA ČLANA 336. VAŽEĆEG ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU U KOJOJ JE TAJ TEKST IZOSTAVLJEN.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-449/05 od 11.04.2006. godine).

GRADANSKO I PRIVREDNO PRAVO

4.

Član 229. Zakona o parničnom postupku.

BEZ OTVARANJA RASPRAVE, SAMO NA OSNOVU DOKAZA PROVEDENIH U PRVOSTEPENOM POSTUPKU (SASLUŠANJA SVJEDOKA I PARNIČNIH STRANAKA), DRUGOSTEPENI SUD NE MOŽE UTVRDITI DRUGAČIJE ČINJENIČNO STANJE NEGO ŠTO JE ONO U PRVOSTEPENOJ PRESUDI.

Iz obrazloženja:

Odredba iz čl. 229. Zakona o parničnom postupku, propisuje uslove za preinačenje iz sva tri žalbena razloga (čl. 208.) zbog kojih se prvostepena presuda može pobijati. Drugostepeni sud u okviru kontrolne funkcije o zakonitosti i pravilnosti prvostepene presude u granicama iznesenog žalbenog razloga o povredi odredaba parničnog postupka iz čl. 8. ZPP u vezi sa čl. 209. istog zakona i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja vrši ocjenu svih izvedenih dokaza kako bi ispitaio da li je prvostepeni sud izveo pravilan zaključak o postojanju ili nepostojanju iznijetih spornih pravno relevantnih činjenica. Pri tome, ako drugostepeni sud ustanovi da je prvostepeni sud pogrešno ocijenio neposredno izvedene dokaze i da je zbog toga činjenično stanje pogrešno utvrđeno onda će u sjednici vijeća donijeti odluku o zakazivanju rasprave pred drugostepenim sudom na kojoj će ponoviti neposredno izvedene dokaze, pravilno ih ocijeniti (u skladu sa čl. 8. ZPP) i utvrditi odgovarajuće činjenično stanje. Za razliku od toga, ako drugostepeni sud ustanovi da je prvostepeni sud pogrešno ocijenio isprave i posredno izvedene dokaze onda će u sjednici vijeća pravilnom ocjenom utvrditi odgovarajuće činjenično stanje i preinačiti pogrešan logički zaključak prvostepenog suda. Izložena pravila odraz su načela neposrednosti - u kojoj se u odnosu na dokazni materijal nalazio i prvostepeni sud, kad se ima u vidu da preinačenjem žalbeni sud novom meritornom presudom (drugostepenom) sudi i nadomješta prvostepenu presudu.

Rješavajući o žalbama tuženih drugostepeni sud je s razlogom ustanovio da je prvostepeni sud suprotno odredbi iz čl. 8. ZPP izvršio ocjenu iskaza tri svjedoka i tuženog te propustio ocijeniti iskaze dva svjedoka. Međutim, u otklanjanju te povrede, previdio je da nema ovlasti u sjednici vijeća preocijeniti njihove iskaze, jer se ne radi o posredno izvedenim dokazima pa da bi mogao drugačijom ocjenom popraviti pogrešan logički zaključak prvostepenog suda (stav 2. člana 229. ZPP) - već samo nakon održane rasprave na kojoj će se ponovo izvesti njihovo saslušavanje (stav 3. člana 229. tog zakona).

Kod toga da je u sjednici vijeća preocjenom iskaza svjedoka i tuženog drugostepeni sud utvrdio drugačije činjenično stanje nego što je ono u prvostepenoj presudi i osnovom toga preinačio prvostepenu presudu, time je u postupku pred drugostepenim sudom učinjena povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 229. ZPP u vezi sa čl. 209. tog zakona na koju tužitelj u svojoj reviziji ukazuje, zbog čega je valjalo ukinuti drugostepenu presudu i predmet vratiti na ponovno suđenje drugostepenom sudu primjenom čl. 249. st. 1. ZPP.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev–290/06 od 19.02.2007. godine i Rev–989/05 od 14.11.2006. godine).

5.

Član 237. i 318. Zakona o parničnom postupku

KADA UZ TUŽBENI ZAHTJEV POSTOJI I PROTIVTUŽBENI ZAHTJEV, DOPUSTIVOST REVIZIJE SE PROCJENJUJE PO VRIJEDNOSTI SVAKOG OD TIH ZAHTJEVA, A NE PO UKUPNOM ZBIRU.

Iz obrazloženja:

Drugostepenom presudom preinačena je prvostepena presuda i tuženi obavezan tužitelju isplatiti iznos od 7.350,00 KM, a tuženi je odbijen sa protivtužbenim zahtjevom da mu tužitelj isplati 8.000,00 KM.

Protiv drugostepene presude i to dosuđujućeg i odbijajućeg dijela reviziju je izjavio tuženi. Takva revizija nije dopuštena.

Prema odredbi člana 237. stav 2. važećeg Zakona o parničnom postupku revizija nije dopuštena ako vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 10.000,00 KM.

U predmetnom slučaju vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude po tužbi tužitelja iznosi 7.350,00 KM, a po protivtužbi tuženog 8.000,00 KM, dakle i u jednom i u drugom slučaju je ispod 10.000,00 KM, a zahtjevi parničnih stranaka se ne mogu sabirati.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev–542/05 od 20.07.2006. godine)

6.

Član 371. stav 4. Zakona o parničnom postupku.

BUDUĆI DA NIJE STRANKA, UMJEŠAČ NE MOŽE PREDUZIMATI RADNJE KOJIMA SE DISPONIRA TUŽBENIM ZAHTJEVOM, A NI PROCESNIM OVLAŠTENJIMA OD KOJIH ZAVISI TOK PARNICE.

Iz obrazloženja:

Podneskom od 12.4.2006. godine tužena je odustala od revizije pa je ovaj sud reviziju, primjenom odredbi čl. 247. st. 1. i 2. ZPP-a, odbacio kao nedopuštenu.

Prema odredbi člana 371. st. 4. ZPP-a parnične radnje umješčača imaju za stranu kojoj se pridružio pravni učinak ako nisu u protivnosti s radnjama stranke.

Umješčač, koji je u ovom konkretnom slučaju na strani tužene, obzirom na cilj njegove intervencije, a to je da u sporu uspije tužena kojoj se pridružio, ne može da disponira postupkom, odnosno da preuzima dispozitivne parnične radnje. To znači da može da preuzima samo radnje povoljne za tuženu, kojoj se pridružio. Obzirom da je tužena obavjestila sud da odustaje od revizije, to je poduzimanje daljih radnji umješčača u ovom postupku nedopušteno.

Zbog toga je revizija i u odnosu na umješčača, koji na ovaj način nije više ovlašten na njeno podnošenje, primjenom odredbi čl. 247. st.1. i 2. ZPP-a, odbačena kao nedopuštena.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-06-000706 od 10.04.2007. godine).

STEČAJNI POSTUPAK

7.

Član 81. stav 1. i član 82. Zakona o stečaju i likvidaciji.

Član 68. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima.

Član 557. Zakona o obligacionim odnosima.

RAZLUČNI POVJERIOCI NISU STEČAJNI POVJERIOCI, ALI AKO IM JE STEČAJNI DUŽNIK I LIČNO ODGOVORAN ONI IMAJU PRAVO NA SRAZMJERNO NAMIRENJE IZ STEČAJNE MASE AKO SE ODREKNU ODVOJENOG NAMIRENJA ILI SE NISU USPJELI ODVOJENO NAMIRITI U CJELINI ILI DJELIMIČNO.

Iz obrazloženja:

Odredbom iz čl. 81. st.1. Zakona o stečaju i likvidaciji propisano je da otvaranje stečajnog postupka ne utječe na prava odvojenog izmirenja iz određenih stvari, odnosno iz imovine dužnika (založno pravo, prava namirenja, pravo retencije i druga različna prava), a članom 68. Zakona o vlasničko pravnim odnosima (ZVPO) regulisano je založno pravo na nekretnini (hipoteka). Pretpostavke postojanja razlučnog prava su: da povjerilac ima novčanu tražbinu ili tražbinu kojoj je vrijednost izražena u novcu prema stečajnom dužniku, da je tražbina osigurana založnim pravom, da je založno pravo valjano stečeno na osnovu pravnog posla, sudske odluke ili zakona, da je stjecanje razlučnog prava blagovremeno te da je to založno pravo stečeno na stvari ili pravu koja ulazi u stečajnu masu.

S obzirom na utvrđenu činjenicu da je založno pravo (hipoteka) stečena osnovom ugovora o zajmu, dakle osnovom pravnog posla, to se mora smatrati da se radi o valjano stečenom založnom pravu, pa se tuženi ima smatrati razlučnim povjeriocem a što je drugostepeni sud

pravilno i zaključio. Kako su pred nižestepenim sudovima navedene pretpostavke utvrđene, to je protivtužbenom zahtjevu osnovano udovoljeno.

Tuženom kao stečajnom povjeriocu pripadaju prava da zahtjeva ispunjenje ugovora o zajmu iz založene nekretnine i takva odluka je u skladu sa čl. 557. ZOO u vezi sa člana 68. ZVPO i člana 82. Zakona o stečaju i likvidaciji. Suprotno stanovištu tužitelja kojeg izražava u svojoj reviziji, ovaj sud je shvatanja da se mogla naložiti javna prodaja nekretnina kod toga da je stečajno vijeće tuženom osporilo samo pravo na isplatu iznosa od 137.200,00 KM po osnovu ugovora o zajmu - i tuženi nije u mogućnosti da kao razlučni povjerilac u smislu čl. 81. ZSL u izvršnom postupku zahtjeva isplatu tog iznosa iz nekretnine tužitelja na kojoj je zasnovana hipoteka prije nego je to pravo ostvario u parničnom postupku podnošenjem hipotekarne tužbe, a to je u konkretnom sporu predmet protivtužbenog zahtjeva.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-06-000100 od 13.03.2007. godine).

OBLIGACIONO PRAVO – OPĆI DIO

8.

Član 39. stav 2. i čl. 600. Zakona o obligacionim odnosima.

POSTAVLJANJE PONUDITELJU PROJEKTOG ZAHTJEVA ZA IZRADU KONAČNIH IDEJNIH PROJEKTOVIH RJEŠENJA, MOŽE SE SMATRATI KAO IZJAVA O PRIHVATANJU PONUDE.

Iz obrazloženja:

U ovom predmetu tužitelj od tuženog potražuje isplatu ukupne vrijednosti projektantskih usluga za izrađena dva idejna rješenja projekta zgrade Pošte i zgrade Telecoma na lokalitetu S.L., a po zaključenom ugovoru o djelu između tužitelja kao izvođača radova i tuženog kao naručioca usluga.

Drugostepeni sud preinačava prvostepenu presudu i udovoljava tužbenom zahtjevu tužitelja pravilnom ocjenom da je prvostepeni sud na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primjenio materijalno pravo član 600. i član 39. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima kada je zaključio da parnične stranke nisu bile u poslovnom odnosu, da tuženi nije prihvatio ponudu tužitelja zbog čega da nije došlo do zaključenja ugovora.

Drugostepeni sud pravilno zaključuje da iz činjeničnih utvrđenja i provedenih dokaza slijedi suprotno – da su tužitelj i tuženi bili u ugovornom odnosu. Radi se o ugovoru o djelu radi izrade prilagođenog glavnog projekta objekta CT u M. na novoj lokaciji, a u skladu sa projektnim zadatkom, urbanističkom saglasnosti i urbanističko-tehničkim uslovima prema ponudi tužitelja kao izvođača radova u podnesku dostavljenom tuženom 14.11.2002. godine koju ponudu je

tuženi prihvatio posrednim načinom, tzv. konkludentnim radnjama kako je propisano članom 39. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima.

Pravilno ocjenjuje drugostepeni sud da se iz ponašanja tuženog kao ponuđenog lica, a prema sadržaju pismene dokumentacije i iskazima saslušanih svjedoka, sa sigurnošću može zaključiti da je on htio da na taj način izrazi saglasnost da se ugovor zaključi prema učinjenoj ponudi. Naime, nakon primanja ponude tužitelja od 14.11.2002. godine tuženi je nastavio kontaktirati tužitelja kako bi se ponuda realizovala, pa je u tom cilju postavio tužitelju projektne zahtjeve prema kojima je ovaj izradio konačno idejno projektno rješenje iz novembra 2002. godine. Po naknadnom zahtjevu tuženog u projektom zadatku iz februara 2003. godine, tužitelj je izradio i drugo projektno rješenje u martu 2003. godine za veću površinu. Tuženi je po prijemu ponude formirao komisiju koja se bavila pitanjima vezanim za izradu projektnog rješenja, pratila je izradu projekta i dopunjavala svoje zahtjeve, vršila ocjenu rada. Tužitelj je dostavio tuženom urađena projektna rješenja.

S obzirom da je tužitelj svoja idejna projektna rješenja uradio po zahtjevu tuženog i da je tuženi na opisan način izrazio prihvrat ponude, i po ocjeni ovog suda pravilan je pravni stav drugostepenog suda da je među parničnim strankama zaključen ugovor. Ne može se prihvatiti pravno rezonovanje prvostepenog suda da, zbog toga što među parničnim strankama nije zaključen pismeni ugovor, odnosno što tuženi prihvrat ponude kao izjavu svoje volje nije učinio neposredno i izričito, nije ni bilo ugovornog odnosa.

Tuženi, da nije želio da se njegov postupak shvati kao prihvrat ponude, mogao se obezbijediti davanjem izričite izjave kojom čini rezerve ili protestuje, što nije učinio. Ove izjave koje znače rezervu, ogradu ili protest u odnosu na preduzete konkludentne radnje moraju da se daju prije preduzimanja ove radnje ili bar istovremeno sa njom. Izjave date poslije preduzimanja konkludentne radnje ne uzimaju se u obzir i ostaju bez dejstva.

Iz navedenih razloga ne stoje prigovori u reviziji da tuženi sa tužiteljem nije bio u ugovornom odnosu. Tuženi u reviziji ukazuje na pogrešnu ocjenu dokaza i pogrešna činjenična utvrđenja. Revizija se ne može izjaviti zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, odnosno pogrešne ocjene izvedenih dokaza, sem u slučaju koji propisuju odredbe člana 250. stav 2. Zakona o parničnom postupku. U predmetnom slučaju se radi o pogrešnoj primjeni materijalnog prava kada su odlučne činjenice pravilno utvrđene. Upravo zbog pogrešne primjene materijalnog prava od strane prvostepenog suda, tuženi u reviziji ponavlja ranije ističane prigovore da su među parničnim strankama vršena samo pregovaranja, ukazujući da to slijedi iz provedenih dokaza i da među njima nije zaključen ugovor, što nije tačno.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-782/05 od 17.08.2006. godine).

9.

Član 270. i 273. stav 5. Zakona o obligacionim odnosima.

POVJERILAC NE MOŽE ZAHTIJEVATI UGOVORNU KAZNU ZBOG ZAKAŠNJENJA AKO JE PRIMIO ISPUNJENJE ZAKAŠNJELE OBAVEZE, A NIJE BEZ ODLAGANJA SAOPĆIO DUŽNIKU DA ZADRŽAVA SVOJE PRAVO NA UGOVORNU KAZNU.

Iz obrazloženja:

U nižestepenim presudama je utvrđeno da je između tužitelja kao izvođača i tuženog kao investitora 9.6.1999. godine zaključen ugovor o izvođenju radova na objektu PO-5, C.S. kojim su ugovorili i kaznu za slučaj zakašnjenja. Nadalje je utvrđeno da je tužitelj kasnio sa ispunjenjem obaveze 93 dana, da je produžen rok za izvođenje radova ali da je tuženi radove primio 16.2.2000.g., a tek 21.3.2000.g., saopštio tužitelju da zadržava svoje pravo na ugovornu kaznu.

Na tako utvrđeno činjenično stanje, za koje je vezan revizijski sud, u pobijanoj presudi pravilno je primijenjeno materijalno pravo kada je usvojen tužbeni zahtjev da tuženi tužitelju isplati ostatak ugovorene cijene za izvedene radove bez umanjjenja za ugovornu kaznu, jer prema odredbi člana 273. stav 5. preuzetog Zakona o obligacionim odnosima, povjerilac ne može zahtijevati ugovornu kaznu zbog zadocnjenja ako je primio ispunjenje obaveze, a nije bez odlaganja saopštio dužniku da zadržava svoje pravo na ugovornu kaznu.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-915/04 od 14.02.2006. godine)

OBLIGACIONO PRAVO – UGOVORI

10.

Član 482. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima.

MANE NA STVARI KOJE SE MOGU UTVRDITI SAMO NJENOM UPOTREBOM PREDSTAVLJAJU SKRIVENE MANE.

ZA BLAGOVREMENE REKLAMACIJE ZBOG SKRIVENIH MANA POTREBNO JE NE SAMO DA JE REKLAMACIJA UČINJENA U ROKU OD ŠEST MJESECI OD PREDAJE STVARI, VEĆ I DA JE PODNIJETA U ROKU OD OSAM DANA RAČUNAJUĆI OD DANA KADA JE NEDOSTATAK OTKRIVEN.

Iz obrazloženja:

U nižestepenim presudama je utvrđeno da predmetni poslovni prostor povremeno plavi i da je tuženi kao prodavac za to znao u vrijeme zaključenja kupoprodajnog ugovora (29.05.1998. godine) sa tužiteljem, što tužitelj kad su mu prostorije predate nije mogao uobičajnim pregledom primjetiti. Stoga je pravilan zaključak da se radi o skrivenom nedostatku iz člana 482. u stavu 1. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO), jer poslovni prostor nema potrebna svojstva za redovnu upotrebu – tužitelj dio prostora koristi kao videoteku. Tužitelj je obavijestio tuženog o plavljenju kao skrivenom nedostatku na stvari u roku od šest mjeseci, jer je sudu podnio tužbu 29.10.1998. godine. Do tada tužitelj je tuženoga obavijestio i usmeno pa je tuženi izvodio radove na otklonu nedostatka, ali bez uspjeha, nakon čega je uslijedilo pismeno obavještenje 30.9.1998. godine, a zatim i pismena obavijest o raskidu ugovora 20.10.1998. godine. Te činjenice između stranaka nisu bile sporne.

Na tako utvrđeno činjenično stanje, za koje je vezan ovaj sud u pobijanoj presudi pravilno je primijeno materijalno pravo kada je tužbeni zahtjev usvojen, a osnovom zakonskih odredaba na koje se i poziva u razlozima obrazloženja.

Suprotno stavu tuženog radi se o skrivenom nedostatku (član 482. stav 1. ZOO), jer je utvrđeno da se izbijanje vode u predmetnim prostorijama ponovilo u više navrata, što dovodi do teškoća u obavljanju djelatnosti i dovodi u pitanje postojanje potrebnih svojstava stvari za njegovu redovnu upotrebu. Činjenica da poslovni prostor povremeno plavi je skriveni nedostatak koji se ne može otkriti uobičajenim pregledom prilikom preuzimanja stvari. Stoga je valjan zaključak da je tuženi odgovoran za materijalni nedostatak i da se utvrđeno svojstvo ne može tretirati kao neznatan materijalni nedostatak s obzirom na učestalost izbijanja vode u predmetnim prostorijama. Stoga je zakonita odluka suda da je tuženi obavezan vratiti tužitelju kupoprodajnu cijenu zajedno sa zateznim kamatama (član 132. stav 2. i 5. ZOO). Po nalaženju i ovog suda pravilan je zaključak da uzrok plavljenja nije relevantan za odluku o osnovanosti tužbenog zahtjeva i da nema potrebe novog vještačenja radi usaglašavanja nalaza u vezi stvarnih uzroka plavljenja, pošto se time ne mijenja suština stvari bez obzira koji je to uzrok koji utiče na njegovu pojavu.

Prigovor revizije da tužitelj nije poštovao redosljed i rokove o ostvarenju svog prava na raskid ugovora je bez valjanog pravnog osnova, jer je u članu 482. stav 1. ZOO propisano da je kupac dužan pod prijetnjom gubitka prava o nedostatku obavijestiti prodavca u roku od 8 dana računajući od dana kada je nedostatak otkrio. Ta zakonska norma ne propisuje da se isto mora učiniti u pismenoj formi. Stav 2. te odredbe propisuje da prodavac ne odgovara za nedostatke koji se pokažu nakon proteka šest mjeseci od prodaje stvari. Kako je tužitelj obavjestio tuženog o skrivenim nedostacima u roku od šest mjeseci, to je objektivni rok ispoštovan, pošto je o nedostacima na stvari tužitelj tuženoga obavijestio ne samo usmeno već i pismeno (30.9.1998. godine).

Zahtjevati raskid ugovora ima samo ugovarač koji je blagovremeno i uredno obavijestio prodavca o nedostatku stvari (član 490. ZOO), a to je tužitelj učinio, no utvrđeno je da ni nakon intervencije prodavca nedostatak na prodatoj stvari nije otklonjen. Stanovište revizije da je kupac morao obavijestiti prodavca o neuspjehu intervencije i ponovno mu ostaviti dodatni novi rok nema uporišta u zakonu pošto navedena odredba to ne propisuje. Kod činjenice da je prodavac prodao poslovnu prostoriju sa nedostatkom, to je kupac slobodan u izboru prava na ispunjenje ugovora, sniženje cijene ili raskid. Pri tome, okolnost da je kupac stvar koristio svo vrijeme vođenja postupka nema za posljedicu gubitak ili ograničenje njegovog prava po osnovu odgovornosti za materijalne nedostatke.

U okolnostima kad prodavac ni u naknadnom roku ne otkloni nedostatak, nastupaju posljedice iz člana 491. ZOO. Iz sadržaja navedene zakonske odredbe proizilazi da se ugovor po bezuspješnom proteku naknadnog roka automatski raskida, ali kupac može održati ugovor na snazi ako bez odlaganja saopšti prodavcu da ugovor održava na snazi. Kako u ovom predmetu to saopštenje tužitelj kao kupac nije uputio tuženom kao prodavcu, to je osnovan zaključak u pobijanoj presudi da je nastupio raskid ugovora po samom zakonu.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev–263/04 od 11.10.2005. godine).

OBLIGACIONO PRAVO – NAKNADA ŠTETE

11.

Član 154. stav 1. i 2, 173. i 174. Zakona o obligacionim odnosima.

Član 85. Zakona o radu.

ZA ŠTETU NA RADU PO ODREDBAMA ČLANA 154. STAV 1. ZOO POSLODAVAC ODGOVARA ZAPOSLENIKU AKO JE ŠTETA POSLJEDICA PROPUSTA U ZAŠTITI NA RADU ILI NEKOJ DRUGOJ PROTUPRAVNOJ RADNJI POSLODAVCA, A ZA ŠTETU PO ODREDBAMA ČLANA 154. STAV 2. ZOO POSLODAVAC ODGOVORA U SLUČAJU KADA JE ŠTETA NASTALA U VEZI SA OPASNOM STVARI, ODNOSNO OPASNOM DJELATNOŠĆU.

Iz obrazloženja:

Predmet spora u kome je tužitelj pravomoćno odbijen je tužbeni zahtjev za naknadu štete nastale povredom na radu. Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužitelj je povrijeđen vraćajući se sa posla kod tuženog pred zgradom u kojoj je stanovao, na način što se okliznuo na ledu i pao.

Pravilno ocjenjuje drugostepeni sud da se na utvrđeni način nastala povreda smatra povredom na radu u smislu člana 23. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine FBiH“ broj: 29/98, 49/00, 32/01, 73/05), jer je prouzrokovana na način propisan stavom 1. člana 23., na redovnom putu od mjesta rada do stana.

Međutim, za štetu koju zaposlenik pretrpi na radu ili u vezi sa radom poslodavac odgovara po općim propisima obligacionog prava (član 85. Zakona o radu). Pod načelima odgovornosti za štetu podrazumijevaju se odredbe Zakona o obligacionim odnosima, a taj zakon propisuje odgovornost po osnovu krivice i odgovornost za štetu od opasne stvari ili opasne djelatnosti bez obzira na krivicu (član 154. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima).

Za štetu na radu po odredbama člana 154. stav 1. ZOO poslodavac odgovara zaposleniku ako je šteta posljedica propusta zaštite na radu kao sastavnog dijela organizacije rada i izvođenja radnog procesa, a za štetu po odredbama člana 154. stav 2. ZOO bez svoje krivice poslodavac odgovara u slučaju kada je šteta nastala u vezi sa opasnom stvari, odnosno opasnom djelatnošću kojom se bavi. Za povredu na radu nastalu na način na koji je povrijeđen tužitelj, poslodavac bi odgovarao samo u slučaju postojanja uzročne veze između povređivanja tužitelja i odgovornosti tuženog poslodavca po propisima Zakona o obligacionim odnosima.

Kako je uzrok pada tužitelja led na putu u javnoj upotrebi, taj uzrok se ne može dovesti u vezu sa odgovornošću poslodavca, zbog čega poslodavac – tuženi ne odgovara za štetu koju trpi tužitelj, kako pravilno ocjenjuju nižestepeni sudovi.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev–1172/05 od 03.10.2006. godine)

12.

Član 155, 372, 376, 377. i 388. Zakona o obligacionim odnosima.

POTRAŽIVANJE NAKNADE SUKCESIVNO NASTALE ŠTETE ZASTARJEVA U USLOVIMA IZ ČLANA 376. I 377. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA.

Iz obrazloženja:

Tužitelj u ovoj parnici u konačno preciziranom tužbenom zahtjevu od tuženog traži naknadu štete u godišnjim iznosima od po 5.391,12 KM za period od 1992. do 1996. godine, jer da je u tom periodu gubio zakupninu za garažu i tavan svoje porodične kuće, koje nije mogao izdavati podstanarima, pošto je tuženi 1986. i 1987. godine u ove prostorije bez njegovog znanja ugradio metalne kutije – razvodnike za veći broj telefona u Mjesnoj zajednici G.P.

Nižestepeni sudovi se pogrešno pozivaju na odredbu člana 372. ZOO smatrajući da su tužiteljeva potraživanja povremena, pa odlučujući o tuženikovom prigovoru zastare, nalaze da tužbeni zahtjev tužitelja nije zastario za poslednje tri godine prije tužbe (12.02.1997. g.) tj. za 1994., 1995. i 1996. godinu.

Međutim, potraživanja tužitelja nisu povremena potraživanja koja ima u vidu odredba člana 372. ZOO, već je to potraživanje naknade sukcesivno nastale štete zbog izmakle koristi iz člana 155. ZOO, a takvo potraživanje prema odredbama člana 376. ZOO, na koje se i sudovi pozivaju, zastarijeva za tri godine od kad je oštećeni saznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo. Tužitelj je prema konstataciji iz prvostepene presude za ugradnju uređaja na svojoj kući od strane pravnog prednika tuženog saznao 1988. ili 1989. godine kad je prvi put došao u svoju kuću nakon izbjeglištva. Tužbu je podnio 12.02.1997. godine, a prema odredbi člana 376. stav 1. ZOO potraživanje naknade štete zastarjeva za tri godine od saznanja za štetu i učinioca. Prema stavu 2. istog člana šteta zastarjeva u svakom slučaju za pet godina od kad je nastala. Bez obzira što tužitelj tužbom traži naknadu štete koja da je sukcesivno nastajala od 1992. do 1996. godine, došlo je do zastare ukupne štete jer je po odredbi člana 388. ZOO zastarjevanje prekinuto tek tužbom, a tužba je podnijeta nakon više od tri godine od saznanja za štetu i učinioca odnosno pet godina od nastanka štete. Ovo zbog toga što se rokovi zastarjelosti za prvi put utuženo potraživanje naknade sukcesivno nastale štete računaju po odredbama člana 376. i 377. ZOO.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev–1169/05 od 14.09.2006. godine).

13.

Član 156. Zakona o obligacionim odnosima.

Član 9. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima.

OSOBA KOJA PRETRPI ŠTETU ZBOG VRŠENJA OPŠTE-KORISNE DJELATNOSTI ZA KOJU JE DOBIJENA DOZVOLA OD NADLEŽNOG ORGANA, MOŽE TRAŽITI NAKNADU ŠTETE KOJA PRELAZI NORMALNE GRANICE.

Iz obrazloženja:

Tužiteljev zahtjev za naknadu štete koju kao oštećeni trpi zbog toga što su mu objekti izloženi djelovanju vibracija uzrokovanih miniranjem na kamenolomu koji tuženi obavlja pri djelatnosti (frakciji pijeska) predstavlja zahtjev za naknadu štete zbog štetnih imisija - član 156. preuzetog Zakona o obligacionim odnosima, koji reguliše pitanje naknade štete koja nastaje u obavljanju djelatnosti za koju postoji dozvola nadležnog organa, dok član 9. Zakona o vlasničko pravnim odnosima („Sl. novine FBiH“, br. 6/98), reguliše prava i obaveze susjeda u vezi štetnih imisija. Odgovornost za štetu od imisija koja dolaze od privrednih subjekata zasniva se na objektivnom principu (član 154. stav 2. ZOO) ako prelaze uobičajene granice, a što u konkretnom predmetu nije slučaj.

Naime, u nižestepenim presudama je utvrđeno da se tuženi bavio odobrenom proizvodnjom pijeska odnosno frakcija raznih dimenzija i blokova u kamenolomu koji je udaljen od tužiteljeve kuće 1.100 m. Na objektima tužitelja pukotine postoje - međutim nisu uzrokovane minersko bušilačkim radovima koje je u kamenolomu obavljao tuženi i u uslovima maksimalno korištenih količina aktiviranog eksploziva - već prvenstveno prirodnim potresima kojih je u posljednjih 30 godina bilo 80 (u periodu od 24.6.1972. do 20.8.2001.g., prema podacima koje je utvrdio Federalni meteorološki zavod Sektor za seizmologiju S.) te građevinskim propustima obzirom na kvalitetu konstruktivnih karakteristika predmetnih objekata. Samo u procentu od 10% radovi tuženog su uticali na intenziviranje već postojećih prslina i pukotina, a 90% se odnosi na loš kvalitet i izvedbene nedostatke objekta pri čemu su vibracije od prirodnih potresa veće od 1,5 cm/s uticale na pojavu formiranja prslina i pukotina.

Kod takvih činjeničnih utvrđenja za koje je vezan ovaj sud nižestepeni sudovi su pravilno primjenili materijalno pravo kada su tužbeni zahtjev odbili osnovom člana 156. stav 3. ZOO na koju se i pozivaju, pa prigovor revidenta o pogrešnoj primjeni materijalnog prava ne stoji.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-663/04 od 22.11.2005. godine).

14.

Član 195. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima.

OŠTEĆENIKU PRIPADA PRAVO NA NAKNADU ŠTETE U VIDU IZGUBLJENE ZARADE AKO ZBOG NESPOSOBNOSTI ZA RAD IZAZVANE POVREDOM NIJE U MOGUĆNOSTI OSTVARITI ONU MATERIJALNU KORIST OD POLJOPRIVREDNE DJELATNOSTI KOJU BI IZVJESNO OSTVARIO DA NIJE NASTUPILA NESPOSOBNOST ZA RAD.

Iz obrazloženja:

Na temelju rezultata provedenog postupka nižestepeni sudovi su utvrdili da je tužitelj u štetnom događaju – saobraćajnoj nezgodi od 8.9.2001. godine, koju je skrivio osiguranik tuženog, teško tjelesno povrijeđen, što ima za posljedicu umanjene njegove radne sposobnosti za poslove u poljoprivredi u procentu od 77%.

Takođe je utvrđeno da se prije povređivanja tužitelj bavio poljoprivrednom djelatnošću kao osnovnim zanimanjem na vlastitom imanju koje se sastoji od 1.500 m² površine sa

plasteničkom proizvodnjom i 2000 m² obradive zemlje na otvorenom, kao i da je učešće tužitelja u obradi i poljoprivrednoj djelatnosti u odnosu na ostale članove porodičnog domaćinstva bilo 60%.

Tužbenim zahtjevom tužitelj traži naknadu izgubljene zarade u vidu mjesečne rente za vrijeme potpune i djelimične nesposobnosti za rad u iznosima koje je utvrdio vještak poljoprivredne struke.

Prema odredbi člana 195. Zakona o obligacionim odnosima na kojoj tužitelj temelji svoj tužbeni zahtjev, onaj ko drugome nanese tjelesnu povredu ili mu naruši zdravlje dužan naknaditi mu zaradu izgubljenu zbog nesposobnosti za rad za vrijeme liječenja, a zbog gubitka zarade koju trpi zbog potpune ili djelimične nesposobnosti za rad plaćati mu i u buduće određenu novčanu rentu kao naknadu za tu štetu. Pri tome oštećeni ima pravo na naknadu štete zbog gubitka zarade bez obzira na to da li je poljoprivrednu djelatnost obavljao kao dopunsku djelatnost ili kao osnovnu djelatnost. Zaradom u smislu citirane odredbe Zakona o obligacionim odnosima smatra se svaka materijalna korist koja se postiže radom. Prema tome, oštećeniku pripada pravo na naknadu štete po osnovu izgubljene zarade, ako zbog nesposobnosti za rad prouzrokovane povredom nije bio u mogućnosti ostvariti onu materijalnu korist koju bi izvjesno ostvario da nije nastupila nasposobnost za rad.

Po ocjeni ovog suda naknadom izgubljene zarade samo u visini nadnice angažovanog radnika dosuđenoj u nižestepenom postupku tužitelj ne može ostvariti potpunu naknadu, niti se njegova materijalna situacija može dovesti u ono stanje u kome bi se nalazila da nije bilo štetne radnje (član 190. i 195. Zakona o obligacionim odnosima). Na to tužitelj osnovano ukazuje u reviziji.

Šteta koju tužitelj trpi u vidu izgubljene materijalne koristi koju bi izvjesno ostvario kao poljoprivrednik na svom imanju korištenjem poljoprivrednih mašina koje posjeduje, na način na koji se bavio poljoprivrednom djelatnošću i u utvrđenom stepenu ličnog angažovanja u odnosu na ostale članove porodičnog domaćinstva, upravo odgovara iznosima koje je utvrdio vještak i koje iznose u vidu rente tužitelj traži.

Iz navedenih razloga, ovaj sud je primjenom člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku usvojio reviziju tužitelja i nižestepene presude preinačio tako da je tužbenom zahtjevu tužitelja udovoljio u cijelosti.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-512/05 od 13.06.2006. godine)

15.

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima.

UTVRĐIVANJE VISINE NOVČANE NAKNADE (SATISFAKCIJE) ZA NEIMOVINSKU ŠTETU PREDSTAVLJA PRIMJENU MATERIJALNOG PRAVA.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-06-000380 od 15.03.2007. godine).

16.

Član 204. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

PRAVO NA NAKNADU NEIMOVINSKE ŠTETE JE LIČNO PRAVO OŠTEĆENOG I PRELAZI NA NASLJEDNIKE SAMO AKO JE PRIZNATO PRAVOSNAŽNOM PRESUDOM.

Iz obrazloženja:

U ovoj pravnoj stvari prvostepenom je presudom od 16.02.2004. godine tuženi obavezan da tužiteljici naknadi neimovinsku štetu za pretrpljene duševne bolove zbog umanjene životne aktivnosti, fizičke bolove i strah uslijed teških tjelesnih povreda prouzrokovanih u saobraćajnom udesu koji je skrivio osiguranik tuženog dana 31.12.2002. godine u ukupnom iznosu od 45.000,00 KM.

Drugostepenom presudom od 08.02.2005. godine, žalba tuženog je uvažena djelimično i prvostepena presuda preinačena tako što je dosuđena naknada samo snižena na ukupan iznos od 37.000,00 KM, iako je tuženi svojim podneskom od 14.01.2005. godine obavijestio sud da je tužiteljica u međuvremenu 06.01.2005. godine umrla.

Prema razlozima drugostepene presude sud navode iz podneska tuženog od 14.01.2005. godine nije uvažio pozivom na odredbu člana 214. stav 4. ZPP-a koja kaže da se podnesci primljeni nakon prijema odgovora na žalbu ili nakon proteka roka na odgovor na žalbu neće uzimati u razmatranje, osim ukoliko sud od stranke izričito zatraži dodatno izjašnjenje. (Punomoćnik tužiteljice je navode tuženog o smrti tužiteljice priznao u svom podnesku od 03.02.2005. godine pa drugostepeni sud nije imao potrebe od stranaka tražiti dodatno izjašnjenje).

Donoseći pobijanu presudu drugostepeni sud je pogrešno primijenio materijalno pravo tj. odredbu člana 204. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, koja kaže da potraživanje naknade nematerijalne štete prelazi na nasljednika samo ako je priznato pravosnažnom odlukom ili pismenim sporazumom. Dakle, pravo na naknadu neimovinske štete je lično pravo oštećenog. Zbog same svoje prirode neimovinska šteta se ne može reparirati, pa se oštećenom naknada u novčanom iznosu za ovaj vid štete dosuđuje kako bi oštećeni tim novcem pribavio sebi neki boljitak ili zadovoljstvo kao satisfakciju za pretrpljeno i njime ublažio negativan utjecaj duševnih i fizičkih patnji na svoju psihu. Zato se pravo na naknadu ove vrste štete njegovom smrću gasi i ono ne može preći na nasljednike.

Zbog toga drugostepeni sud po žalbi tuženog prvostepenu presudu nije mogao preinačiti na iznos veći od 37.000,00 KM koji iznos tuženi nije osporavao žalbom i prema podacima spisa isplatio umrloj tužiteljici 24.03.2004. godine.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-619/05 od 22.08.2006. godine)

RADNO PRAVO

17.

Član 80 i 83. Zakona o osnovnim pravima iz radnog odnosa.

Član 15. Zakona o radnim odnosima.

Član 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava.

UPOSLENIK JE ISPUNIO USLOVE ZA SUDSKU ZAŠTITU SVOGA PRAVA, U SMISLU PRETHODNOG OBRAĆANJA POSLODAVCU, BEZ OBZIRA ŠTO JE TO UČINIO U TOKU SUDSKOG POSTUPKA I PO UPUTI SUDA, A NE PRIJE PODNOŠENJA TUŽBE NADLEŽNOM SUDU, AKO JE POSLODAVAC PO PRIGOVORU UPOSLENIKA ZAUZELO MERITORAN STAV.

Iz obrazloženja:

Sušтина svih revizionih prigovora revidenta se svodi na tvrdnje revidenta da tužitelj nije blagovremeno prethodno tražio zaštitu svoga prava pred nadležnim organom, pa da zbog toga ne može sa uspjehom ni tražiti zaštitu toga prava pred nadležnim sudom i da su razlozi donošenja rješenja o prestanku radnog odnosa tužitelju u skladu sa odredbama tada važećeg Zakona o radnim odnosima.

U konkretnom slučaju, tužitelj je, nakon prekida sudskog postupka, a po uputi suda, podnio tuženoj prigovor protiv rješenja o prestanku radnog odnosa, o čemu je tužena zauzela meritoran stav, pa su nižestepeni sudovi pravilno postupili kada su uzeli u obzir tu činjenicu i zaključili da je tužitelj ispunio uslove za sudsku zaštitu, u smislu prethodnog obraćanja tuženoj, bez obzira što je tužitelj to učinio u toku sudskog postupka, a ne prije podnošenja tužbe nadležnom sudu. Ovakav stav je zauzela i Komisija za ljudska prava u svojoj odluci kada je razmatrala pitanje da li ranija presuda Vrhovnog suda Federacije BiH u ovom predmetu, koja je stavljena van snage i kojom je tužba odbačena kao nedopuštena, predstavlja ograničenje prava tužitelja na pristup sudu. Stoga su prigovori revidenta, po pitanju ispunjavanja procesnih uslova za sudsku zaštitu prava tužitelja, neosnovani.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000692 od 10.04.2007. godine).

18.

Član 83. stav 2. Zakona o osnovnim pravima iz radnog odnosa.

Član 106. Zakona o radu.

Član 372. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima.

PRAVO ZAPOSLENIKA NA NOVČANO POTRAŽIVANJE OD POSLODAVCA NIJE OGRANIČENO ROKOM ZA TUŽBU, ALI PODLIJEŽE APSOLUTNOJ ZASTARI POTRAŽIVANJA KAO I SVA DRUGA OBLIGACIONO-PRAVNA POTRAŽIVANJA.

Iz obrazloženja:

Prema odredbama Zakona o osnovnim pravima iz radnog odnosa koji je bio na snazi do stupanja na snagu Zakona o radu (05.11.1999. godine), te odredbama Zakona o radu pravo radnika na novčano potraživanje od poslodavca nije ograničeno rokom za tužbu, ali podliježe apsolutnoj zastari potraživanja, kao i sva druga obligaciono pravna potraživanja.

Prema odredbama člana 106. Zakona o radu apsolutna zastara potraživanja iz radnog odnosa nastupa za tri godine od dana nastanka potraživanja, a isto pravilo važno je i u vrijeme važenja Zakona o osnovnim pravima iz radnog odnosa i to primjenom opštih načela, tj. odredaba Zakona o obligacionim odnosima koji je u članu 372. stav 1. predvidjeo da povremena potraživanja (kao što su plaće) zastarjevaju za tri godine od dospelosti svakog pojedinog davanja.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-908/04 od 24.01.2006. godine).

19.

Član 69. stav 2. Zakona o radu.

Član 4. i član 5. stav 1. i 2. Općeg Kolektivnog ugovora.

Član 24. stav 1. i 4, član 27. i član 28. Kolektivnog ugovora o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti rudarstva u Federaciji BiH.

OSNOVNA PLAĆA JE CIJENA RADA KOJU POSLODAVAC MORA ISPLATITI ZAPOSLENIKU NA OSNOVU UGOVORA O RADU, ZAKONA O RADU, OPĆEG KOLEKTIVNOG UGOVORA I GRANSKOG KOLEKTIVNOG UGOVORA.

Iz obrazloženja:

U ovoj pravnoj stvari tužitelj traži da mu tuženi isplati razliku između plaće koju mu je tuženi za period od 01.04.2001. do 31.12.2003. godine isplaćivao i plaće koju mu je, po njegovom mišljenju, trebao isplaćivati po odredbama Zakona o radu, Općem kolektivnom ugovoru i granskom kolektivnom ugovoru u oblasti rudarstva.

Prvostepenom presudom sud je tuženoga obavezao na isplatu razlike plaće samo do visine najniže plaće propisane kolektivnim ugovorima s obrazloženjem da tuženi u spornom periodu nije imao mogućnosti isplaćivati osnovnu plaću zbog loših finansijskih rezultata poslovanja.

Drugostepeni sud prvostepenu presudu potvrđuje s obrazloženjem da Zakon o radu kao i kolektivni ugovori zaposlenicima i garantuju isplatu samo najniže plaće, a koja se utvrđuje granskim kolektivnim ugovorom.

Ovakvo pravno shvatanje nižestepeni sudova je pogrešno.

Prema odredbi člana 69. stav 2. Zakona o radu poslodavac koga obavezuje kolektivni ugovor ili pravilnik o radu ne može zaposleniku obračunati i isplatiti plaću manju od plaće utvrđene kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu. Prema odredbi člana 4. Općeg kolektivnog ugovora za teritoriju Federacije BiH („Sl. novine FBiH“, broj 19/00) osnovna plaća je najniži iznos koji se zaposleniku mora isplatiti za puno radno vrijeme, za posao odgovarajuće grupe složenosti, normalne uvjete i rezultate rada. Osnovna plaća je proizvod najniže plaće i odgovarajućeg koeficijenta složenosti poslova koje zaposlenik obavlja. Prema odredbi člana 5. stav 1. i 2. tog kolektivnog ugovora najniža plaća je osnovica za obračun osnovne plaće zaposlenika, a najniža plaća se utvrđuje granskim kolektivnim ugovorom, s tim da ne može biti manja od 55% prosječne plaće ostvarene u Federaciji BiH...

Prema odredbi člana 24. stav 4. Kolektivnog ugovora o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti rudarstva u Federaciji BiH („Sl. novine FBiH“, broj 49/00) – u daljem tekstu granski kolektivni ugovor, osnovna mjesečna plaća zaposlenika za poslove najnižeg stepena složenosti ne može biti manja od 60% prosječne plaće ostvarene u Federaciji BiH ... Prema odredbama člana 25. i 26. tog granskog ugovora osnovna mjesečna plaća zaposlenika utvrđuje se po grupama složenosti poslova, odnosno po koeficijentima utvrđenim u članu 26. tog ugovora. Prema odredbama člana 28. tog ugovora osnovna mjesečna plaća zaposlenika uvećava se za svaku godinu penzijskog staža za 0,6%, s tim da ukupno povećanje ne može biti veće od 20%.

Iz svega navedenog slijedi da se tužitelju, čiji koeficijent radnog mjesta prema podacima spisa iznosi 1,36, nije mogla dosuditi samo najniža plaća (sa koeficijentom 1) koja se utvrđuje samo za I grupu složenosti poslova nekvalifikovanih radnika iz člana 26. granskog kolektivnog ugovora. Njegova osnovna plaća trebala se, dakle, utvrditi množenjem najniže plaće (u ovom slučaju 60% prosječne plaće ostvarene u Federaciji BiH u spornom periodu) sa koeficijentom njegovog radnog mjesta, s tim da tu osnovnu plaću treba uvećati i za minuli rad tužitelja kako to nalaže član 28. granskog kolektivnog ugovora.

Ovako utvrđena osnovna plaća tužitelju pripada za posao u punom radnom vremenu, odgovarajuće grupe složenosti, u normalnim uvjetima i ostvarenim rezultatima rada (član 4. stav 1. Općeg kolektivnog ugovora) s tim da se termin „normalni uvjeti rada“ odnosi na zaposlenika, a ne poslodavca i predstavlja suprotnu kategoriju od „otežanih uslova rada“ predviđenih u članu 24. stav 1. i 27. granskog kolektivnog ugovora, odnosno članu 71. Zakona o radu kad zaposlenik ima pravo na povećanu plaću.

Stoga je nepravilan, a i suvišan razlog u prvostepenoj presudi da tuženi nije imao mogućnosti isplaćivati tužitelju plaću veću od najniže zbog loših finansijskih rezultata poslovanja. Poslodavac je dužan zaposleniku isplaćivati njegovu osnovnu plaću za puno radno vrijeme i ostvarene rezultate rada bez obzira na rezultate svog poslovanja. Plaća zaposlenika više nije „osobni dohodak“ koji je u vrijeme svog pravnog postojanja ovisio o ukupnom dohotku i uspjehu u poslovanju poslodavca, već cijena rada koju poslodavac zaposleniku mora isplatiti na osnovu sa njim zaključenog ugovora o radu kao i odredbi Zakona o radu, Općeg kolektivnog ugovora i granskog kolektivnog ugovora.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070–0–Rev–06–000319 od 28.12.2006. godine).

20.

Član 105, 142. i 143. Zakona o radu.

PRIVATIZACIJA TUŽENOGA IZVRŠENA NAKON 05.05.2000. GODINE NEMA UTICAJA NA STATUS TUŽITELJA KAO ZAPOSLENIKA NA ČEKANJU POSLA, JER MU JE VEĆ NAVEDENOG DANA SILOM ZAKONA PRESTAO RADNI ODNOS SA TUŽENIM.

Iz obrazloženja:

Predmet spora je zahtjev tužitelja upravljen na utvrđenje da je u radnom odnosu kod tuženog, poništenje rješenja o prestanku radnog odnosa, kao i isplate naknada plaće za vrijeme čekanja posla za period od 1.5.2000. do 31.8.2003. godine u visini koju propisuje Kolektivni ugovor.

Odlučujući o sporu nižestepeni sudovi su utvrdili da je preduzeće U.M.B., tužitelje kao svoje radnike u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, uputio na čekanje posla. U takvom statusu tužitelji su zatečeni 5.11.1999. godine kada je stupio na snagu Zakon o radu. Po donošenju ZOR-a tužiteljima tuženi nije ponudio zaključivanje ugovora o radu niti ih pozvao na rad. Utvrđeno da je 2.7.2001. godine okončan proces privatizacije tuženog preduzeća, kojom prilikom je 100% državnog kapitala privatizovano prodajom fizičkim licima u postupku javnog upisa dionica. Nadležna agencija za privatizaciju, usljed promjene strukture kapitala, odobrila je da se u sudski registar umjesto preduzeća U.M.B. kao oblik poslovnog subjekata izvrši upis U.M. (rješenje od 3.7.2001.g). U navedeni proces privatizacije bilo je prijavljeno svih 180 radnika, od toga 90 na čekanju. Nesporno je da ni nakon privatizacije tužitelji nisu pozvani na rad, niti su pojedinačno zaključili ugovore o radu sa tuženim. Kada su ustali tužbom (30.4.2003.godine) zahtijevajući isplatu naknade plaće za vrijeme čekanja pozivom na radno-pravni status, tuženi je 7.7.2003. godine u odnosu na svakog tužitelja pozivom na čl.143. st.1. i 4. ZOR-a donio predmetna sporna rješenja o prestanku radnog odnosa sa 5.5.2000.godine uz pravo na otpremninu. Tužitelji su ostali na evidenciji Fonda za PIO i po okončanoj privatizaciji, a doprinosi po tom osnovu nisu im uplaćivani od 1998.godine.

Kod takvih činjeničnih utvrđenja za koje je vezan ovaj sud, pravilno je primijenjeno materijalno pravo kada je drugostepeni sud odlučujući o žalbi tuženog izveo zaključak da dokazi izvedeni pred prvostepenim sudom nisu davali osnova da se usvoji tužbeni zahtjev i kada je zahtjev tužitelja u cijelosti odbio kao neosnovan.

Naime, teška situacija brojnih radnika za čijim radom je prestala potreba zbog posljedica rata i poratnih okolnosti a koji su se nalazili na čekanju posla i bili u radnom odnosu (slučaj tužitelja) ostao je neriješen sve do donošenja ZOR u kojem su predviđeni načini prestanka statusa čekanja.

Stoga prema tom zakonu valja ocijeniti pravne učinke statusa „čekanja posla“ na sudbinu radnog odnosa i time prava tužitelja.

Stečena prava radnicima na radu su garantovana članom 142. ZOR-a, prema kome je poslodavac dužan svim zaposlenim koji su se kod njega zatekli na radu na dan stupanja na snagu

zakona u roku od tri mjeseca ponuditi na zaključenje ugovor o radu u obliku i sa sadržajem kako je to predviđeno zakonom. Ako poslodavac tu obavezu ne izvrši - radnik odnosno zaposlenik ostaje u radnom odnosu.

Međutim, kod činjenice da su tužitelji stupanjem na snagu ZOR-a zatečeni na čekanju posla, to znači da su u tom radno-pravnom statusu mogli ostati najduže šest mjeseci računajući od dana stupanja na snagu zakona ako ih poslodavac prije isteka tog roka ne pozove na posao. Kako u ovom predmetu to nije slučaj, tužitelji su došli pod udar člana 143. stav 4. ZOR-a i prestanku radnog odnosa po sili zakona sa 5.5.2000. godine, a što je drugostepeni sud pravilno zaključio. Naime, prema ZOR-u, institut čekanja posla od tada je pravno prestao postojati.

Suprotno stavu revizije, drugostepeni sud odlučujući o žalbi tuženog pravilno je relevantne činjenice podveo pod član 143. stav 1. i 4. ZOR-a. Kako su te odredbe po svojoj prirodi imperativne, sud ih je obavezan primijeniti.

Pozivanje prvostepenog suda na član 105. ZOR-a nema pravnog uporišta u provedenim dokazima. Naime, privatizacija preduzeća U.M.B., je bila 2.7.2001. godine – dakle, kada je već silom zakona tužiteljima prestao radni odnos, a pravna posljedica toga je da ugovor o radu ne postoji, a ono što ne postoji ne može se ni prenijeti u postupku privatizacije. Stoga je irelevantna činjenica da su u Programu privatizacije prijavljena 180 radnika od toga 90 njih na čekanju.

Naime, privatizacija sama po sebi, nije uticala na status čekanja time da bi se zaposlenicima produžio taj radno-pravni status a time i radni odnos. Naprotiv odredbe ZOR-a ni u jednoj svojoj odredbi ne daju uporišta u tom smislu. Isto tako ni činjenica na koju se revizija poziva, da se i nakon privatizacije tužitelji nalaze u evidenciji Fonda za PIO, ne dovodi do povoljnijeg rješenja u odnosu na njihov radno-pravni status, jer uplate doprinosa, što je nesporno, nisu vršene od 1998. godine.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev–879/05 od 04.04.2006. godine).

UPRAVNO PRAVO

1.

Član 249. stav 1. tačka 2. Carinskog zakona

Članovi 37. i 37a. Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini

UPRAVNI POSTUPCI IZ OBLASTI CARINA I OSTALIH IZVOZNIH I UVOZNIH DAŽBINA KOJI SU POKRENUTI PRIJE 8. JANUARA 2004. GODINE SPADAJU U NADLEŽNOST FEDERALNOG MINISTARSTVA FINANSIJA, KOJE JE DUŽNO DA IH PROVEDE I RIJEŠI PRIMJENOM ENTITETSKOG ZAKONA I PODZAKONSKIH PROPISA, A NE U NADLEŽNOST UPRAVE ZA INDIREKTNO OPOREZIVANJE (UIO) KAO DRŽAVNOG ORGANA BOSNE I HERCEGOVINE U ČIJU NADLEŽNOST JE PREŠLA OBLAST CARINA POSLIJE NAVEDENOG DATUMA.

Iz obrazloženja:

Na osnovu nespornih činjenica da je tužilac robu uvezao i na istu platio carinu i ostale carinske dažbine, u koje spada i posebna pristojba, u 1997. godini, a zahtjev za povrat posebne pristojbe podnio 4.12.2000. godine, što se ni tužbom ne osporava, upravni organi su pravilnom primjenom čl. 249. st. 1. tač. 2. Carinskog zakona («Službene novine Federacije BiH», broj: 2/95 do 25/97) konačno odbili zahtjev tužioca za povrat posebne pristojbe. Prema tom članu federalnog zakona, podnosilac deklaracije može u roku od godine dana od dana podnošenja UCD podnijeti zahtjev za povrat više plaćene carine. Taj rok je materijalno pravni prekluzivni rok čijim protekom stranka gubi pravo podnošenja zahtjeva za ostvarenje određenog materijalnog prava, pa njegovim propuštanjem stranka gubi zahtjevano pravo nezavisno od toga da li je njen zahtjev osnovan ili neosnovan, te su irelevantni tužbeni navodi kojima se ukazuje na naplatu posebne pristojbe bez valjanog pravnog osnova.

Posebno su neosnovani tužbeni navodi da regulisanje obaveze plaćanja posebne pristojbe na uvezenu robu u 1997. godini spada u isključivu nadležnost države i da entiteti nisu ovlašteni da tu oblast regulišu svojim propisima. Federacija je ovlaštena da donosi propise iz navedene oblasti i to ovlaštenje je iskoristila donošenjem Zakona o posebnoj pristojbi na uvezenu robu («Službene novine Federacije BiH», broj: 2/95), na osnovu kojeg je Vlada Federacije kasnije donosila Odluke o plaćanju posebne pristojbe na uvezenu robu, kao i donošenjem Carinskog zakona, koji je primijenjen u ovom predmetu, a koji zakoni i podzakonski akti doneseni na osnovu njih su ostali u primjeni sve do 8.1.2004. godine, kada je u smislu čl. 37. i 37a. Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH», broj: 44/03 i 52/04) oblast carina prešla u nadležnost državnih organa, uz dalju primjenu navedenih entitetskih zakona i podzakonskih propisa, sve dok nadležni državni organi ne donesu odgovarajuće zakone kojima će regulisati sva pitanja iz te oblasti koja su bila predmet regulisanja entitetskih zakona i

podzakonskih akata. Kako su navedeni federalni zakoni bili na snazi u 1997. godini, kada je roba tužioca bila uvezena i ocarinjena, upravni organi su ih mogli primijeniti i pravilno su ih primijenili u predmetnom slučaju, pa tužilac neosnovano pobija osporeno rješenje tuženog zbog pogrešne primjene propisa, dok u tužbi i ne navodi u čemu vidi nepravilno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i bitne povrede odredaba upravnog postupka, mada i iz tih razloga pobija osporeno rješenje tuženog, a ovaj sud nije našao da osporeno rješenje sadrži takve nedostatke. Zbog svega toga osporeno rješenje tuženog neosnovano se pobija tužbom, pa je ovaj sud primjenom čl. 38. st.2. Zakona o upravnim sporovima tužbu tužioca odbio.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1237/01 od 16.8.2006. godine)

2.

Član 13. stav 2. alineja 2. Aneksa 4. Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine

NEMA SVOJSTVO OSTALOG INVALIDNOG LICA, KOJE JE OSLOBOĐENO OD PLAĆANJA CARINE PRI UVOZU PUTNIČKOG AUTOMOBILA KAO ORTOPEDSKOG ILI DRUGOG POMAGALA, LICE KOD KOJEG JE UTVRĐENO TJELESNO OŠTEĆENJE OD NAJMANJE 80% ILI VIŠE, AKO OŠTEĆENJE U TOM PROCENTU NIJE NASTALO KAO POSLJEDICA POJEDINAČNIH ILI ZBIRNIH OŠTEĆENJA ORGANA ZA KRETANJE ILI ORGANA U VEZI SA NJIMA, POTPUNOG GUBITKA VIDA ILI OŠTEĆENJA VIDA, TEŽEG OBLIKA RETARDIRANOSTI ILI PARALIZE, NEGO DRUGIH ORGANA TIJELA SAMOSTALNO ILI U KOMBINACIJI SA PRETHODNIM.

Iz obrazloženja:

Prema odredbama Aneksa 4. član 13. stav 2. alineja druga, Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 21/98 i 10/02) invalidnim licima koja mogu ostvariti pravo na oslobađanje plaćanja carine pri uvozu putničkog automobila kao ortopedskog ili drugog pomagala smatraju se ostala invalidna lica (izuzev ratnih vojnih invalida), ako je rješenjem nadležne komisije za utvrđivanje stepena invalidnosti prema propisima o invalidskom osiguranju utvrđeno tjelesno oštećenje od najmanje 80%, posebno organa za kretanje (donji ekstremiteti, karlica, kralježnica) kao i drugih organa koji dovode do deformacije funkcije donjih ekstremiteta; potpuni gubitak ili oštećenje vida; teži oblik retardiranosti ili paralize. Prema odredbi člana 3. stav 1. tačka 10. alineja b Odluke o postupku ostvarivanja prava na oslobađanje od plaćanja carine pod posebnim uslovima ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 14/01) radi korišćenja carinske olakšice, korisnik olakšice nadležnoj carinarnici uz pismeni zahtjev podnosi rješenje nadležne komisije kojim je utvrđeno tjelesno oštećenje od najmanje 80%, a koje se odnosi na organe za kretanje, organe vida ili teži oblik retardiranosti ili paralize.

Iz navedenih odredbi jasno proizilazi da se tjelesno oštećenje od najmanje 80%, kao uslov za priznavanje prava na oslobađanja od plaćanja carine, odnosi ili na organe za kretanje, ili organe vida ili retardiranost ili paralizu, pa kako iz nalaza i mišljenja stručnog tima u Zenici, Odjeljenja za ocjenjivanje radne sposobnosti u prvom stepenu, Sektora za ocjenjivanje radne sposobnosti, Federalnog zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar broj A-22/03 od 17.09.2003. godine, proizilazi da se tjelesno oštećenje tužitelja (iako ocijenjeno u ukupnom procentu od 100%) odnosi na organe za kretanje (noge) u procentu od 30%, a ostalo oštećenje

na gornje ekstremitete, a ne i na druga propisana oštećenja (organe vida ili teži oblik retardiranosti ili paralize), pa iako je ukupno oštećenje tužitelja 100% ne daje mu pravo na oslobađanje od plaćanja carine pri uvozu putničkog vozila, pa je pravilno postupio prvostepeni organ kada je odbio njegov zahtjev, a i tuženi je pravilno postupio kada je odbio njegovu žalbu izjavljenu protiv prvostepenog rješenja.

Kako ni ostalim navodima tužbe tužitelj ne dovodi u sumnju zakonitost osporenog akta, na osnovu člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, odlučeno je kao u dispozitivu ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-4040/03 od 28.7.2006.godine)

3.

Članovi 1., 3. tačka 9., 19. i 39. Zakona o dopunskim pravima boraca-branilaca i članova njihovih porodica

Članovi 1. i 24. Zakona o stambenim odnosima

ZA ODLUČIVANJE O ZAHTJEVU BORACA-BRANILACA I ČLANOVA NJIHOVIH PORODICA ZA PRIZNAVANJE DOPUNSKOG BORAČKOG PRAVA RADI RJEŠAVANJA NJIHOVIH STAMBENIH POTREBA, NISU NADLEŽNI REDOVNI SUDOVI U PARNIČNOM POSTUPKU, NEGO ORGANI BORAČKO-INVALIDSKE ZAŠTITE U UPRAVNOM POSTUPKU, U KOJEM JE OSIGURANA DVOSTEPENOST POSTUPKA I PROTIV KONAČNIH ODLUKA DOZVOLJENO POKRETANJE I VOĐENJE UPRAVNOG SPORA.

Iz obrazloženja:

Pogrešan je pravni stav prvostepenog suda zauzet u prvostepenom rješenju da se u predmetnoj pravnoj stvari radi o pitanju iz stambene oblasti koje treba rješavati po odredbama Zakona o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH", broj 14/84, 12/87 i 36/89 – skraćeno: ZSO), koji je preuzet kao federalni zakon Zakonom o preuzimanju ZSO ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/98 sa kasnijim izmjenama), konkretno o pravu tužiteljice iz člana 24. tog zakona. Prema odredbama člana 1. Zakona o stambenim odnosima, ovim zakonom se uređuju prava i obaveze davalaca stanova na korištenje (sada:vlasnika) i građana u korištenju stana u društvenoj svojini (koji imaju pravo otkupa stana) i stana na kojem postoji pravo svojine, dok je članom 24. istog zakona regulisan odnos između pravnog lica kao davaoca stana i njegovog zaposlenika po pitanju dodjele stana na korištenje zaposleniku. Očigledno je da se o ovakvom pravnom odnosu između tužiteljice i tuženog ne radi jer tužiteljica nije u radnom odnosu sa tuženim, niti po tom pravnom osnovu zahtijeva od tuženog dodjelu bespovratnih novčanih sredstava za rješavanje svog stambenog pitanja, nego po osnovu svog statusa šehidske porodice, kako to pravilno navodi prvostepeni sud u pobijanom rješenju kada tretira pravo tužiteljice po osnovu pravilnika kojim se rješavaju stambene potrebe boraca i članova njihovih porodica, ali to pravo pogrešno smatra pravom koje reguliše Zakon o stambenim odnosima.

Osnovna prava boraca – branilaca i članova njihovih porodica u odbrambeno – oslobodilačkom ratu koji je trajao od 18.9.1991. do 23.12.1996.godine regulisana su federalnim zakonima i podzakonskim aktima i ostvaruju se na osnovu tih propisa u upravnom postupku koji ti propisi regulišu ili postupku koji je regulisan Zakonom o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/98 i 48/99) kao opštim zakonom ukoliko prethodnim propisima nije predviđen postupak koji odstupa od opšteg zakona. Pored osnovnih prava boraca – branilaca i članova njihovih porodica njima pripadaju i dopunska prava koja ostvaruju u kantonima i čija regulativa spada u nadležnost kantona. Zakonom o dopunskim pravima boraca – branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine TK", broj 7/02), navedenoj kategoriji lica iz člana 1. tog zakona, priznata su članom 3. dopunska prava u osamnaest slučajeva, između kojih je i dopunsko pravo pod tač.9. rješavanje stambenih potreba, koje je detaljnije regulisano odredbama člana 19. navedenog zakona. Radi zaštite i ostvarenja svih osamnaest dopunskih prava odredbama člana 39. tog zakona regulisana je nadležnost organa boračko – invalidske zaštite koji će rješavati zahtjeve pomenute kategorije lica u upravnom postupku u kojem je osigurana dvostепенost postupaka i propisano da se protiv konačnih odluka donesenih u tom postupku može voditi upravni spor. Prema tome, zaštita i ostvarenje prava boraca – branilaca i članova njihovih porodica regulisana je na federalnom i kantonalnom nivou u upravnom postupku i zatim u upravnom sporu u slučaju donošenja negativne konačne odluke u upravnom postupku, a njihova prava proizilaze iz njihovog pravnog statusa stečenog u odbrambeno – oslobodilačkom ratu i zakonskoj obavezi Federacije odnosno kantona da im osigurava i prizna osnovna odnosno dopunska prava po tom pravnom osnovu. Zato tužiteljica osnovano ističe u žalbi da svoje pravo na dodjelu bespovratnih sredstava za rješavanje stambenih potreba zasniva na činjenici da je njen suprug poginuo u ratu, da je ostala samohrana majka sa dvoje djece i da ima status šehidske porodice, što prvostepeni sud u pobijanom rješenju nije imao u vidu zbog pogrešno zauzetog pravnog stava da se u predmetnoj pravnoj stvari radi o pitanju iz stambene oblasti, mada Zakon o stambenim odnosima reguliše prava i obaveze vlasnika stanova i građana kao korisnika stanova, ne upuštajući se u regulativu prava boraca – branilaca i članova njihovih porodica za rješavanje njihovog stambenog statusa po osnovu navedenog njihovog svojstva.

Prema svemu izloženom, pobijano procesno-pravno rješenje prvostepenog suda doneseno je uz pogrešnu primjenu zakona na štetu tužiteljice, pa je ovaj sud uvažavanjem njene žalbe kao osnovane, primjenom člana 43. stav 3. Zakona o upravnim sporovima isto ukinuo i shodnom primjenom člana 235. tačka 3. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 53/03) u vezi sa članom 60. Zakona o upravnim sporovima, predmet vratio prvostepenom sudu kao stvarno i mjesno nadležnom sudu u smislu člana 5. u vezi sa članom 76. stav 2. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/05) na rješavanje po tužbi tužiteljice, podnesenoj protiv osporene odluke tuženog ali o meritumu tužbe, odnosno o njenoj osnovanosti ili neosnovanosti.

*

Osporena odluka broj: 15-14-711/05 od 3.10.2005. godine, kojom je odbijen prigovor tužioca, izjavljen protiv rang liste za odobravanje nepovratnih sredstava za rješavanje stambenih potreba demobilisanih boraca broj: 05-14-376/05 od 9.8.2005. godine, je, prema odredbi člana 45. stav 3. Pravilnika o utvrđivanju osnova, mjerila, kriterija i postupka za odobravanje sredstava za pomoć u rješavanju potreba boraca i članova njihovih porodica na području Tuzlanskog kantona, konačna i obvezujuća. Radi zaštite prava iz Zakona o dopunskim pravima boraca-branitelja i članova njihovih porodica („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 7/02 od 19. juna 2002. godine) odredbom člana 39. istog zakona je propisano da se protiv drugostepene

odluke, kojom se rješava o nekom pravu lica iz člana 1. tog zakona (pravo boraca i članova njihovih porodica), a jedno od njihovih prava je i pravo na rješavanje stambenih potreba predviđeno članom 3. stav 2. tačka 9. istog zakona, može voditi upravni spor.

Prema odredbi člana 8. stav 1. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“ broj: 9/05) upravni spor se može voditi samo protiv upravnog akta, a prema odredbi člana 8. stav 2. istog zakona upravni akt u smislu te odredbe jeste akt kojim nadležni organ iz člana 4. istog zakona, rješava o izvjesnom pravu ili obavezi pojedinca ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari.

U konkretnom slučaju osporenim aktom se rješava o dopunskom pravu tužioca kao demobilisanog borca na rješavanje stambenih potreba, o kojem se pravu prema važećem kantonalnom zakonu rješava u upravnom postupku, u kojem je osigurana dvostepenost postupka, i protiv konačnih odluka donesenih u tom postupku dozvoljeno vođenje upravnog spora, pa je za rješavanje o pravu tužioca stvarno i mjesno nadležan Kantonalni sud u Tuzli na osnovu čl. 5. Zakona o upravnim sporovima.

Iz navedenih razloga, a shodnom primjenom člana 22. stav 2. Zakona o parničnom postupku, odlučeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

(Rješenja Vrhovnog suda Federacije BiH, broj UŽ-157/02 od 4.10.2006. godine i Ur-8/06 od 9.8.2006.godine)

4.

Članovi 4., 5. tačka 2., 6. tačka 1., 8. stav 1. i 95. Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca

Članovi 2. stav 1., 3. stavovi 1, 2, 3. i 4; 8., 19., 35. stav 1. i 68. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica

ZAHTJEVI ZA PRIZNANJE SVOJSTVA RATNOG VOJNOG INVALIDA I PRAVA KOJA PROIZILAZE IZ TOG STATUSA, A KOJA SE STIČU PO OSNOVU RANE, POVREDE, OBOLJENJA ODNOSNO POGORŠANJA OBOLJENJA, ZADOBIJENIH U TOKU ODBRAMBENO-OSLOBODILAČKOG RATA OD 18.9.1991. GODINE DO 23.12.1996. GODINE I PRIJE POČETKA RATA, NE MOGU ZASTARJETI PRIJE PROTEKA TROGODIŠNJEG ROKA POČEV OD DANA STUPANJA NA SNAGU ZAKONA O PRAVIMA BRANILACA I ČLANOVA NJIHOVIH PORODICA 20.6.2004. GODINE DO 20.6.2007. GODINE.

PRIJE PROTEKA NAVEDENOG TROGODIŠNJEG ROKA TA PRAVA NE MOGU ZASTARJETI NI U SLUČAJU AKO SU ZAHTJEVI ZA NJIHOVO OSTVARIVANJE PRAVOSNAŽNO ODBAČENI ILI ODBIJENI PRIJE STUPANJA NA SNAGU BORAČKOG ZAKONA ZBOG PROTEKA ROKA.

AKO SE POBROJANA BORAČKA PRAVA STIČU NA OSNOVU RANE, POVREDE, OBOLJENJA ODNOSNO POGORŠANJA OBOLJENJA ZADOBIJENIH POD ISTIM USLOVIMA I OKOLNOSTIMA, ALI POSLIJE ZAVRŠETKA ODBRAMBENO-

OSLOBODILAČKOG RATA 23.12.2006. GODINE, PA I POSLIJE STUPANJA NA SNAGU BORAČKOG ZAKONA, ONDA ZASTARIJEVAJU U ROKU OD 3 GODINE OD DANA NASTANKA RANE, POVREDE, OBOLJENJA ILI POGORŠANJA OBOLJENJA.

Iz obrazloženja:

Prema odredbama člana 95. preuzetog Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca («Službeni list SFRJ», broj: 31/86 do 42/90) zahtjev za priznavanje svojstva ratnog vojnog invalida po osnovu oštećenja organizma nastalog usljed bolesti zadobijene pod okolnostima iz čl.5. tač. 2, čl. 6.tač. 1. i čl.8. st. 1. tog zakona, podnesen poslije 31.12.1952.godine, kao i zahtjev za obnovu postupka po istom osnovu, neće se uzimati u postupak. Primjenjujući citiranu odredbu navedenog člana tog zakona i tačke 14. Instrukcije za primjenu propisa iz oblasti boračko-invalidske zaštite tuženog ministarstva broj: 04-41-651-1/00 od 9.3.2001.godine, prema kojoj se analogno odredbama članova 95. i 97. zakona, zahtjev za priznavanje svojstva ratnog vojnog invalida po osnovu oštećenja organizma nastalog usljed bolesti pod okolnostima iz čl. 4. i 5. navedenog zakona podnesen poslije 22.12.2002.godine, kao i zahtjev za obnovu postupka po istom osnovu, neće uzimati u postupak, upravni organi su zauzeli pravni stav da je tužilac mogao podnijeti zahtjev do 22.12.2002.godine, pa kako su utvrdili da je isti podnio 28.5.2003.godine, to su njegov zahtjev smatrali kao zahtjev podnesen po proteku zakonskog roka na osnovu kojeg se ne može pokrenuti upravni postupak, pa je prvostepeni organ zahtjev zaključkom odbacio primjenom čl. 123. st. 2. Zakona o upravnom postupku, a tuženi žalbu tužioca izjavljenu protiv tog zaključka odbio i time zaključak održao na snazi.

Prema ustavnom pravilu iz čl. IX.5.(1). Ustava Federacije Bosne i Hercegovine o vremenskom i prostornom važenju ranijih zakona, koji su bili na snazi na dan stupanja na snagu tog ustava, raniji republički zakoni (SRBiH i RBiH), u koje spadaju i oni savezni zakoni koji su preuzeti kao republički, mogu se primjenjivati na teritoriji Federacije i poslije 30.3.1994.godine, ukoliko nisu u suprotnosti sa ustavom na odnose koji nisu regulisani zakonima Federacije u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa tim ustavom sve dok nadležni organi vlasti ne odluče drugačije. U vrijeme donošenja osporenog rješenja tuženog i zaključka prvostepenog organa nije postojao federalni zakon kojim se regulišu prava branilaca i članova njihovih porodica po osnovu učešća u odbrambeno-oslobodilačkom ratu od 18.9.1991.godine do 23.12.1996.godine, kao i u pripremi za odbranu i odbrani Bosne i Hercegovine prije 18.9.1991.godine, pa su upravni organi mogli primijeniti odredbe saveznog Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca, samo u onoj mjeri u kojoj ocijene da njegove odredbe člana 95. nisu u suprotnosti sa Ustavom Federacije po pitanju roka u kome branioci i članovi njihovih porodica, mogu podnijeti zahtjev za priznavanje svojstva ratnog vojnog invalida po osnovu oštećenja organizma nastalog usljed bolesti zadobijene pod okolnostima koje se navode u tom članu. Prihvatanjem analogne primjene roka iz navedenog člana u skladu sa Instrukcijom tuženog ministarstva od 9.3.2001.godine, mnogi borci i članovi porodica poginulih i nestalih boraca ne bi ostvarili svoja prava koja im pripadaju po osnovu učešća u odbrambeno-oslobodilačkom ratu, što je generalno posmatrano suprotno ustavnim odredbama kojim se garantuje svakom građaninu ostvarenje njegovih prava. U toku predmetnog upravnog spora nadležni organi vlasti Federacije Bosne i Hercegovine donijeli su Zakon o pravima branilaca i članova njihovih porodica («Službene novine Federacije BiH», broj: 33/04), koji je stupio na snagu 20.6.2004.godine i kojim se drugačije regulišu rokovi za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje navedenog prava, zbog čega je nužno sagledati od kakvog je to uticaja na rješavanje konkretne upravno-sudske stvari obzirom da

drugačije regulisanje rokova za ostvarivanje boračkih prava od strane nadležnih organa vlasti, očigledno upućuju na zaključak da su odredbe zakona i instrukcija tuženog, koje su primjenili upravni organi u svojim odlukama bili suprotni ustavu.

Potrebno je dakle, ocijeniti kako je pitanje rokova za podnošenje zahtjeva za ostvarenje prava prema Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica, regulisano tim zakonom, posebno kada su u pitanju neriješeni zahtjevi koji su podneseni prije stupanja na snagu zakona 20.6.2004.godine.

Prema odredbama člana 35. stav 1. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, prava, prema ovom zakonu, koja se stiču po osnovu rane, povrede, oboljenja, odnosno pogoršanja oboljenja, zastarjevaju u roku od 3 godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, odnosno od dana nastanka rane, povrede, oboljenja ili pogoršanja oboljenja. Ovim zakonskim odredbama onemogućena je zastara prava branilaca (u koje spadaju i ratni vojni invalidi-skraćeno RVI) i članova njihovih porodica koja su stečena po navedenim osnovima nastalim u periodu, pod uslovima i okolnostima iz čl. 2. st. 1. i čl.3. st.1., 2., 3. i 4. navedenog zakona prije isteka trogodišnjeg perioda počev od dana stupanja na snagu zakona 20.6.2004.godine do 20.6.2007.godine, te njihovih prava koja se stiču po istim osnovima pod uslovima i okolnostima iz pomenutih članova u trogodišnjem roku od dana nastanka rane, povrede, oboljenja ili pogoršanja oboljenja, ako nastanu poslije završetka rata, pa i stupanja na snagu zakona. Svojstvo RVI stiče se po jednom ili više od ovih osnova. U predmetnoj stvari tužilac traži priznavanje tog svojstva po osnovu bolesti odnosno pogoršanje bolesti nastale u toku odbrambeno-oslobodilačkog rata, u januaru 1995.godine, zbog koje je navodno nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 20%, a po osnovu statusa RVI mogu se, uz ispunjenje zakonskih uslova za priznavanje pojedinih prava ostvariti prava iz čl.8. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica (pravo na ličnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od drugog lica, ortopedski dodatak i druga prava iz glave VI zakona), te u slučaju njegove smrti članovi njegove porodice ostvariti prava iz čl. 19. pomenutog zakona, u koja spadaju između ostalih, pravo na porodičnu invalidninu i uvećanu porodičnu invalidninu.

Zahtjevi za ostvarivanje prava RVI koja se stiču po osnovu rane, povrede, oboljenja odnosno pogoršanja oboljenja, zadobijenih u toku i prije početka odbrambeno-oslobodilačkog rata (prije 18.9.1991.godine), prema naprijed navedenim zakonskim odredbama, mogu se podnijeti u okviru roka za njihovu zastaru odnosno u vremenu od 20.6.2004. godine do 20.6.2007.godine, a ukoliko su podneseni prije stupanja na snagu Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica i nisu pravomoćno riješeni, u smislu čl. 35. st. 1. i čl. 68. istog zakona, moraju se smatrati blagovremeno podnesenim i rješavati pod uslovima i na način utvrđen odredbama tog zakona. Prema tome, u pravnoj situaciji da je tužilac propustio da podnese zahtjev do dana stupanja na snagu boračkog zakona, imao bi pravo da se koristi rokom zastare od 3 godine počev od 20.6.2004.godine do 20.6.2007.godine. Pravo da se koristi tim rokom zastare tužilac bi imao i u pravnoj situaciji da je zahtjev podnio prije stupanja na snagu boračkog zakona i da mu je pravomoćnom odlukom upravnih organa zahtjev odbačen ili odbijen. Ovo iz razloga što odluke upravnih organa kojim je odbačen ili odbijen zahtjev stranke (negativne odluke), protiv kojih se ne može izjaviti žalba niti pokrenuti upravni spor, nisu pravomoćne u materijalno-pravnom nego samo u formalno-pravnom smislu, i ne mogu biti smetnja za pokretanje i vođenje ponovnog upravnog postupka po zahtjevu stranke o istoj upravnoj stvari s obzirom na odredbe čl.13. Zakona o upravnom postupku, prema kojim se pravomoćnim rješenjem u materijalno

pravnom smislu, koje je smetnja za ponovno pokretanje i vođenje postupka o istoj upravnoj stvari, smatra ono rješenje na osnovu kojeg je stranka stekla određena prava, odnosno kojim su stranci određene neke obaveze, što nije slučaj u navedenom primjeru.

Kako je tužilac podnio zahtjev prije stupanja na snagu boračkog zakona, dana 28.5.2003.godine, i kako o istom nije pravomoćno odlučeno do dana stupanja na snagu tog zakona, njegov zahtjev se u smislu naprijed interpretiranih zakonskih odredaba mora smatrati blagovremeno podnesenim, jer bi bila suprotna boračkom zakonu i pravilima upravnog postupka, odluka kojom bi se o njegovom zahtjevu negativno odlučilo po ranije važećem zakonu, samo radi toga da bi on ponovo podnio isti zahtjev nadležnom upravnom organu u skladu s odredbama boračkog zakona.

S obzirom na sve izloženo, zahtjev tužioca se mora tretirati kao zahtjev podnesen u zakonom propisanom roku i o njemu se mora odlučiti meritorno, pa je ovaj sud primjenom čl. 38. st. 3. u vezi sa čl. 35. st.2. Zakona o upravnim sporovima, osporeno rješenje tuženog i zaključak prvostepenog organa poništio i predmet vratio tom organu na ponovni postupak u kome će utvrditi sve bitne činjenice od kojih zavisi osnovanost zahtjeva i pravilnom primjenom materijalnog prava odlučiti o meritumu zahtjeva.

(Presude Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-3429/03 od 9.8.2006. godine i U-2933/03 od 15.6.2006.godine)

5.

Članovi 28. stav 2., 31. stav 2. i 62. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba

STEČENA PRAVA NA OSNOVU VAŽEĆEG ZAKONA U VRIJEME NASTANKA PRAVNOG ODNOSA, DONOŠENJEM NOVOG ZAKONA ILI KASNIJOM IZMJENOM POSTOJEĆEG ZAKONA, NE MOGU SE SMANJITI, IZMIJENITI ILI PRESTATI, UKOLIKO PRELAZNIM I ZAVRŠNIM ODREDBAMA NOVOG ODNOSNO IZMIJENJENOG ZAKONA TO NIJE PROPISANO.

U SKLADU SA TIM, PRAVO NA NOVČANU NAKNADU ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI, PRIZNATO NEZAPOSLENOJ OSOBI PO ODREDBAMA REPUBLIČOG ZAKONA O ZAPOŠLJAVANJU, MOŽE SE REDUCIRATI U SKLADU SA ODREDBAMA FEDERALNOG ZAKONA O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA, DOK TAKVA MOGUĆNOST NE POSTOJI U ODNOSU NA PRIZNATO PRAVO NEZAPOSLENOJ OSOBI NA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE.

Iz obrazloženja:

Iz spisa predmeta proizilazi da je tužiocu na osnovu Zakona o zapošljavanju («Službeni list SR BiH», broj: 20/90), koji je u to vrijeme bio na snazi, priznato pravo na novčanu naknadu u slučaju nezaposlenosti, počev od 01.07.2000.godine do 30.06.2002.godine, odnosno u trajanju od 24 mjeseca, a u mjesečnom iznosu od 160,00 KM, kao i pravo na penzijsko-invalidsko osiguranje u periodu od 01.07.2000.godine do 30.06.2001.godine.

Međutim, stupanjem na snagu novog Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica (stupio na snagu 29.12.2000.godine) koji je donio, na osnovu svojih ovlašćenja, Visoki predstavnik za Bosni i Hercegovinu, tužiocu su ranije utvrđena prava, po osnovu navedenog zakona, usklađena sa novim zakonom. To, uostalom, nije sporno ni među strankama. Među strankama je sporno da li je tuženi na tužioca mogao primijeniti novi zakon, odnosno da li je ostvarena prava po ranijem zakonu mogao usklađivati sa novim zakonom.

Prema odredbi člana 62. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine „ broj: 55/00 i 41/01), lica koja su primala novčanu naknadu u skladu sa Zakonom o zapošljavanju («Službeni list SR BiH» broj: 20/90) nastaviti će primati novčanu naknadu u skladu sa ovim zakonom, ako na to imaju pravo, dok prema odredbi člana 31. stav 2. istog zakona, penzijsko i invalidsko osiguranje osigurava se nezaposlenoj osobi kojoj nedostaju tri godine do sticanja uslova za starosnu penziju, u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije BiH,, broj: 28/98 i 49/00).

Prema opće prihvaćenom pravnom pravilu određeni pravni odnos reguliše se na osnovu propisa koji su bili na snazi u vrijeme nastanka tog odnosa, a prava koja je neko lice steklo po propisima koji su bili na snazi u vrijeme nastanka tog odnosa zadržava i u slučaju donošenja novog propisa kojim se na drugačiji način regulišu ta prava, izuzev ako tim novim propisom nije nešto drugo predviđeno.

S obzirom na navedeno pravno pravilo, kao i citirane propise, po ocjeni ovog suda, u pogledu novčane naknade koja pripada osiguranim licima u slučaju nezaposlenosti, novi zakon, kojim se reguliše ova naknada, izričito je predvidio da se, kako u pogledu visine tako i trajanja te naknade, taj zakon primjenjuje i na lica koja su to pravo ostvarila po ranijem zakonu, pa je stoga tuženi na osnovu pravilno utvrđenog činjeničnog stanja pravilno primjenio materijalno pravo kada je pravo tužioca u pogledu novčane naknade uskladio sa novim zakonom. Zbog toga je tužba tužioca u pogledu novčane naknade neosnovana.

Međutim, tužba je osnovana u dijelu kojim je tužiocu osporenim i prvostepenim rješenjem ostvareno pravo na penzijsko-invalidsko osiguranje usklađeno sa novim zakonom. Ovo iz razloga što novim zakonom nije regulisano da se ostvareno pravo na penzijsko-invalidsko osiguranje usklađuje sa novim zakonom.

Prema tome, u skladu sa gore navedenim, tužiocu u pogledu ostvarenog prava na penzijsko-invalidsko osiguranje nije se mogao primijeniti novi zakon, jer je tužilac ovo pravo ostvario prije stupanja na snagu novog zakona, prema kome mu ne bi pripadalo to pravo (nedostaje mu više od tri godine do sticanja uslovaza starosnu penziju), a tim zakonom nije predviđeno ništa drugo u pogledu navedenog pravnog pravila, pa se u tom dijelu ova upravna stvar ima riješiti prema tom pravilu, prema kojem stečeno pravo ostaje ako novim zakonom nije propisano drugačije.

(Presude Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1429/01 od 6.9.2006.godine, U-1398/01 od 6.9.2006.godine i U-1397/01 od 18.10.2006.godine)

6.

Član 33. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba

Član 10. stavovi 1. i 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba

ZAKONSKI ROK U KOME JE NEZAPOSLENA OSOBA DUŽNA PODNIJETI ZAHTJEV ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA NOVČANU NAKNADU ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE PREMA MJESTU BORAVKA, NE MOŽE POČETI DA TEČE OD DANA PRESTANKA RADNOG ODNOSA, UKOLIKO DO TOG DANA POSLODAVAC NIJE ZAPOSLENIKU DOSTAVIO ODLUKU O PRESTANKU RADNOG ODNOSA ILI DRUGE PISMENE ISPRAVE NA OSNOVU KOJIH SE MOŽE PRIJAVITI SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE U SVOJSTVU NEZAPOSLENE OSOBE.

Iz obrazloženja:

Pri tome, a kako to proizilazi iz pobijanog rješenja tuženog, tuženi uzima da je tužilac prijavu Zavodu za zapošljavanje podnio nakon proteka roka od 60 dana, računajući taj rok od dana donošenja odluke o prestanku radnog odnosa tužiocu tj. od 05.05.2000. godine.

Međutim, iz spisa predmeta proizilazi da se tužilac i prije prestanka radnog odnosa nije nalazio na radu, nego na tzv. čekanju posla i da nije boravio u mjestu rada, pa se tužilac objektivno mogao prijaviti Zavodu za zapošljavanje tek nakon saznanja da mu je prestao radni odnos, zbog čega je potrebno ispitati i utvrditi kada mu je dostavljena odluka o prestanku radnog odnosa, odnosno kada je saznao da mu je prestao radni odnos kod dotadašnjeg poslodavca. U suprotnom, ukoliko bi se taj rok računao od dana donošenja rješenja o prestanku radnog odnosa tužioca, to bi predstavljalo, po ocjeni ovog suda, formalističku primjenu prava koja bi onemogućavala tužiocu da ostvari prava koja mu pripadaju po zakonu, a da za tako nešto ničim nije doprinio. Uostalom, za ostvarenje prava na novčanu naknadu tužilac je dužan da pridonese Zavodu za zapošljavanje odluku o prestanku radnog odnosa, kao i ostalu potrebnu dokumentaciju, kako je to propisano važećim zakonom.

Pošto tuženi tako nije postupio, osporeno rješenje sadrži nedostatke zbog kojih ga nije moguće ispitati, pa je na osnovu člana 38. stav 3. u vezi sa članom 35. stav 2. pomenutog Zakona o upravnim sporovima, isto valjalo poništiti i predmet vratiti tuženom na ponovno rješavanje i otklanjanje navedenih nedostataka.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-748/02 od 7.6.2006.godine)

7.

Članovi 36., 44. i 45. stav 1. tačka a. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba

Članovi 11., 14., 14a. i 14b. Zakona o doprinosima

NE MOŽE SE ODBITI ZAHTJEV NEZAPOSLENE OSOBE ZA PRIZNANJE PRAVA NA NOVČANU NAKNADU ZA VRIJEME NJENE NEZAPOSLENOSTI, IZ RAZLOGA ŠTO NJEN POSLODAVAC NIJE IZVRŠAVAO SVOJU ZAKONSKU OBAVEZU OBRAČUNA I UPLATE OBAVEZNOG DOPRINOSA ZA OSIGURANJE OD NEZAPOSLENOSTI, NA PLATE I DRUGA PRIMANJA KOJA JOJ JE ISPLATIO DOK JE BILA U RADNOM ODNOSU KOD NJEGA.

Iz obrazloženja:

Na osnovu nespornih činjenica da je tužiteljici prestao radni odnos kod poslodavca dana 25.10.2000. godine, da je zahtjev za ostvarivanje prava na novčanu naknadu u slučaju nezaposlenosti podnijela u zakonskom roku od 60 dana i to 21.11.2000. godine, te da njen poslodavac nije izvršavao svoju zakonsku obavezu uplatom doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti za period njenog rada, prvostepeni i drugostepeni organi su zaključili da tužiteljica ne ispunjava zakonski uslov iz člana 45. stav 1. tačka a) Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba ("Službene novine Federacije BiH", broj 55/00 i 41/01) zbog neplaćanja navedenog doprinosa, i nasuprot njenom prigovoru da ne snosi krivicu zbog takvog propusta poslodavca, svojim rješenjima konačno odbili zahtjev tužiteljice primjenom navedenog zakonskog člana. Odredbama tog člana predviđeni su izvori sredstava za zadovoljavanje potreba iz domena zapošljavanja i rada tuženog zavoda i službi za zapošljavanje, među koje spadaju i doprinosi koje uplaćuje poslodavac i zaposlenik u skladu sa zakonom, ali njegovim odredbama niti odredbama bilo kojeg drugog člana naprijed navedenog zakona, nije propisano da nezaposlena osoba nema pravo na novčanu naknadu u slučaju ako poslodavac ne izvrši zakonsku obavezu uplate navedenog doprinosa za svog zaposlenika.

Prema odredbama člana 36. Zakona o posredovanju u zapošljavanju ..., nezaposlena osoba nema pravo na novčanu naknadu, kad je svjesno doprinijela prestanku radnog odnosa i kad se utvrdi da je dobrovoljno napustila posao bez opravdanog razloga, što prvostepeni i drugostepeni organ, nisu utvrdili u predmetnoj upravnoj stvari. Iz odredaba člana 44. istog zakona proizilazi da nezaposlena osoba može izgubiti pravo na isplatu ostvarene novčane ili bilo kakve druge naknade, u skladu s tim zakonom, ako je učinila propuste koji su navedeni u tom članu, koji joj se mogu pripisati u krivicu. Iz navedenih zakonskih članova slijedi normalni zaključak da nezaposlena osoba ne može ostvariti pravo na novčanu naknadu ili ostvareno pravo ne može realizovati isplatom naknade, ako je propustima koji joj se mogu pripisati u krivicu doprinijela prestanku radnog odnosa, odnosno daljem primanju naknade mada je taj tok mogla prekinuti da nije bilo njenog propusta.

Sistem obaveznih doprinosa, u koje spada i doprinos za osiguranje od nezaposlenosti, regulisan je Zakonom o doprinosima ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/98, 54/00, 16/01, 37/01 i 1/02), a članom 11. tog zakona je propisano, da obračun i uplatu doprinosa za sve obveznike doprinosa vrši isplatilac plaće i drugih ličnih primanja prilikom svake isplate, članom 14. da kontrolu obračuna i uplate doprinosa vrši Poreska uprava Federacije Bosne i Hercegovine i Finansijska policija, članom 14a. da u slučaju neplaćanja doprinosa u roku, nadležna poreska uprava donosi rješenje o prinudnoj naplati na osnovu kojeg može zahtijevati prinudnu naplatu doprinosa prenosom dugovanog iznosa sa bilo kojeg računa isplatioca plaća, kao i naplatu iz cjelokupne imovine isplatioca plaća, a članom 14b. da nadzor nad obračunavanjem i plaćanjem doprinosa iz plaće i na plaću sprovodi Poreska uprava Federacije BiH. Iz naprijed navedenih

zakonskih odredaba proizilazi da je isplatilac plaća i drugih ličnih primanja (poslodavac) u zakonskoj obavezi da izvrši obračun i uplatu svih obaveznih doprinosa pa i doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti, te da u slučaju neispunjavanja te obaveze u roku za istu odgovara svojim novčanim sredstvima i cjelokupnom imovinom, donošenjem rješenja o prinudnoj naplati od strane nadležne poreske uprave samo na osnovu činjenice što je propustio rok za uplatu doprinosa, a kontrolu i nadzor obračunavanja i plaćanja doprinosa vrši Poreska uprava Federacije BiH i Finansijska policija. Prema tome, od zaposlenika odnosno nezaposlene osobe uopšte ne zavisi da li će biti uplaćeni obavezni doprinosi, niti je po zakonu nezaposlena osoba odgovorna zbog neplaćanja tih doprinosa prema prvostepenom i tuženom drugostepenom organu nego isplatilac plaća, a po propisima po tom pitanju ne može ni uticati na njega na bilo koji način jer su na tako nešto ovlašteni nadležni poreski organi i finansijska policija.

Kako odredbama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba nije propisano, da se nezaposlenoj osobi ne može priznati pravo na novčanu naknadu zbog toga što isplatilac plaća i drugih ličnih primanja nije izvršavao svoju obavezu iz Zakona o doprinosima plaćanjem obaveznog vida doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti za period rada te osobe kod njega, prvostepeni i tuženi drugostepeni organ su pogrešnom primjenom materijalnog prava odbili svojim rješenjima zahtjev tužiteljice za ostvarivanje prava na novčanu naknadu po osnovu nezaposlenosti samo iz tog razloga, kada nisu utvrdili nijedan drugi zakonom predviđeni razlog zbog kojeg kao nezaposlena osoba ne bi imala pravo na novčanu naknadu. Zbog toga je tužba tužiteljice uvažena i primjenom člana 38. stav 3. u vezi sa članom 35. stav 2. Zakona o upravnim sporovima presudom poništeni osporeni i prvostepeni upravni akt, te predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak i rješavanje, u kojem će utvrditi sve potrebne pravno relevantne činjenice za pravilnu primjenu materijalnog prava u ovoj upravnoj stvari i donošenje zakonite odluke po zahtjevu tužiteljice za ostvarenje novčane naknade po osnovu nezaposlenosti, pri čemu će imati u vidu odredbe Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba ("Službene novine Federacije BiH", broj 22/05) u skladu sa prelaznim i završnim odredbama člana 19. tog zakona.

(Presude Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1729/01 od 11.10.2006.godine, U-3477/01 od 7.3.2007. godine i U-3488/01 od 7.3.2007.godine)

8.

Članovi 45. i 46. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

Članovi 48. i 53. Zakona o službi u Vojski Federacije Bosne i Hercegovine

Članovi 49. stavovi 1. i 2. i 54. Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine

Članovi 4. stav 2., 5. stav 1. i 10. stav 1. Uredbe o povoljnijim uvjetima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske Federacije Bosne i Hercegovine

PRAVNO PRAVILO PREMA KOJEM SPECIJALNI ZAKON ILI PROPIS DEROGIRA-UKIDA OPŠTI ZAKON, PRIMIJENJENO NA ODNOS FEDERALNOG ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU I UREDBE O POVOLJNIJIM UVJETIMA ZA STICANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU VOJNIH OSIGURANIKA VOJSKE

FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE IZ 2004. GODINE, KOJA NA DRUGAČIJI NAČIN REGULIŠE STICANJE PRAVA VOJNIH OSIGURANIKA NA STAROSNU PENZIJU U ODNOSU NA NAVEDENI ZAKON ALI NE PROPISUJE DA ĆE SE STAROSNA PENZIJA UTVRDITI NA OSNOVU NEVALORIZOVANOG PROSJEKA PLAĆA OSIGURANIKA NEGO NA OSNOVU PROSJEKA PLAĆA OSTVARENIH U ODREĐENIM GODINAMA, MORA SE TUMAČITI I PRIMIJENITI KAO ODNOS SPECIJALNOG PROPISA I OPŠTEG ZAKONA, TAKO DA SPECIJALNI PROPIS DEROGIRA OPŠTI ZAKON SAMO U ODNOSU NA PRAVO KOJE SVOJIM ODREDBAMA IZRIČITO REGULIŠE NA DRUGAČIJI NAČIN U ODNOSU NA OPŠTI ZAKON, A NE I NA PRAVO ČIJE POSTOJANJE SE UTVRĐUJE IZVOĐENJEM ZAKLJUČAKA I TUMAČENJEM ODREĐABA SPECIJALOG PROPISA.

Iz obrazloženja:

Podnosilac zahtjeva za vanredno preispitivanje pravosnažne presude prvostepenog suda prihvata da su upravni organi u toku postupka pravilno utvrdili da tužilac ispunjava sve uslove za sticanje prava na starosnu penziju prema čl.5.st.1. Uredbe o povoljnijim uvjetima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske Federacije Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije BiH», broj: 18/04, 27/04 i 47/04 – dalje skraćeno: Uredba iz 2004.godine), te da su mu pravilnom primjenom čl.4.st.2. Uredbe utvrdili penzijski osnov prema prosjeku plaća ostvarenih u 1998. i 1999.godini na koje su plaćeni doprinosi, koje su, na osnovu čl.10.st.1. Uredbe valorizovane u skladu s odredbama čl.45. i 46. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju («Službene novine Federacije BiH», broj: 29/98, 49/00 i 32/01), koeficijentom valorizacije 0,662 odnosno 0,582 za navedene godine, pa mu utvrđen penzijski osnov od 245,032 KM od kojeg mu je obzirom na dužinu penzijskog staža od 30 godina određena penzija u procentu od 75%, što iznosi 183,77 KM mjesečno. Suprotno tome, podnosilac zahtjeva za vanredno preispitivanje presude prvostepenog suda, smatra da je taj sud u pobijanoj presudi pogrešno protumačio i primijenio navedene odredbe Uredbe iz 2004.godine i federalnog Zakona o PIO, kada je penzijski osnov tužioca utvrdio na osnovu prosjeka plata iz 1998. i 1999.godine koje nisu valorizovane, i istim metodom koji su primijenili i upravni organi, našao da njegov penzijski osnov iznosi 393,12 KM, te mu priznao ostvarenje starosne penzije u procentu 75% od tog osnova u iznosu od 294,84 KM mjesečno.

Kako se visina penzije utvrđuje u procentu od penzijskog osnova, kao sporno pitanje između podnosioca zahtjeva i tužioca postavlja se to da li su organi uprave ili prvostepeni sud u svojim odlukama pravilno utvrdili penzijski osnov tužioca odnosno da li je taj osnov trebalo utvrditi od prosjeka njegovih valorizovanih plaća, kako su to učinili upravni organi, ili od prosjeka njegovih nevalorizovanih plaća, kako je to učinio prvostepeni sud. Za pravilan odgovor na sporno pitanje treba poći od toga da federalni Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju uređuje sve načine sticanja, ostvarivanja i prestanka svih prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i da u odnosu na tu oblast prava predstavlja opšti zakon. Drugi zakoni i propisi (uredbe) koji regulišu na drugačiji način sticanje, ostvarivanje i prestanak prava iz pojedinih oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja u odnosu na opšti zakon, predstavljaju izuzetak u odnosu na taj zakon, i u odnosu na njega imaju karakter specijalnog zakona odnosno propisa. Odnos opšteg zakona i specijalnog zakona odnosno propisa mora se prosuđivati prema opšteprihvaćenom pravnom načelu da specijalni zakon ili propis derogira (ukida, stavlja van snage) opšti zakon i da u odnosu na njega predstavlja izuzetak u regulisanju određenog prava,

koje je inače predmet regulisanja opšteg zakona, pa taj izuzetak mora biti decidno predviđen specijalnim zakonom ili propisom, jer će se u suprotnom po istom pitanju primjenjivati odredbe opšteg zakona.

Zbog racionalizacije i smanjenja brojnog stanja Vojske Federacije BiH u 2000.godini donesena je Uredba o povoljnijim uvjetima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske Federacije Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije BiH», broj: 2/00 – dalje skraćeno: Uredba iz 2000.godine), koja je članom 4. st.1. propisivala, da se penzijski osnov za starosnu penziju utvrđuje, od nevalorizovanog mjesečnog prosjeka plaća koje je vojni osiguranik ostvario u posljednjoj godini osiguranja prije prestanka vojne službe, a čl. 5. st.1. da se starosna penzija utvrđuje u procentu od penzijskog osnova prema dužini penzijskog staža osiguranika, kao i da će se na sva pitanja koja nisu regulisana tom uredbom primjenjivati odredbe federalnog Zakona o PIO (čl. 9. Uredbe). Ova uredba je prestala da važi dana 22.05.2001. godine stupanjem na snagu Uredbe o prestanku njenog važenja («Službene novine Federacije BiH», broj: 21/01), ali se iz njenih odredaba vidi da je predstavljala sepcijalni propis u odnosu na federalni Zakon o PIO i da je decidno propisivala da se penzijski osnov vojnih osiguranika od kojeg zavisi i visina starosne penzije utvrđuje od nevalorizovanog prosjeka plaća osiguranika.

Uredba iz 2004.godine donesena je zbog završetka procesa racionalizacije i smanjenja Vojske Federacije i Federalnog ministarstva odbrane za 2004.godinu, i u vezi s tim otpuštanja vojnih osiguranika po potrebi službe iz vojne službe, uz povoljnije uslove za sticanje prava na starosnu penziju (godine starosti, godine penzijsog staža, pravni status u vojsci ili ministarstvu), ali ne uvijek i uz obavezu sticanja veće starosne penzije od one koja se ostvaruje po opštem zakonu, kako to pogrešno smatra prvostepeni sud u pobijanoj presudi. Članom 4. stav 2. te Uredbe propisano je da se vojnom osiguraniku utvrđuje penzijski osnov od prosjeka plaća, ali nije propisano da se taj osnov utvrđuje od nevalorizovanog mjesečnog prosjeka plaća, kako je to bilo propisano Uredbom iz 2000.godine, pa kada se ima u vidu da se radi o specijalnom propisu u odnosu na federalni Zakon o PIO, kojim se propisuju izuzeci u odnosu na taj zakon kao opšti zakon, nepropisivanje da će se penzijski osnov utvrditi na osnovu nevalorizovanog prosjeka plaća, upućuje na neminovan zaključak da se penzijski osnov tužioca morao utvrditi na način kako to propisuju odredbe čl. 45. i 46. federalnog Zakona o PIO obzirom da drugačiji način specijalnim propisom nije regulisan i da se po tom pitanju na osnovu čl. 10. st.1. Uredbe iz 2004. godine moraju primijeniti odredbe federalnog Zakona o PIO, kao opšteg zakona.

U prilog takvog pravnog stava je i činjenica da su nakon stupanja na snagu Uredbe iz 2004.godine (4.4.2004.g.) doneseni Zakon o službi u Vojsci Federacije BiH («Službene novine Federacije BiH», broj: 34/04), koji je stupio na snagu 04.07.2004.godine, a koji je decidno propisao da se penzijski osnov vojnih osiguranika utvrđuje od mjesečnog prosjeka nevalorizovanih plaća i da se visina penzije ostvaruje u procentu od penzijskog osnova prema dužini penzijskog staža osiguranika (čl.48.) i Zakon o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine («Sl.glasnik BiH», broj: 88/05), koji je stupio na snagu 28.12.2005.godine a primjenjuje se od 01.01.2006.godine, koji je čl.49. st.1. i 2., na potpuno identičan način kao i prethodni federalni zakon, propisao utvrđivanje penzijskog osnova od mjesečnog prosjeka nevalorizovanih plaća. Navedeni federalni i državni zakon predstavljaju specijalne zakone u odnosu na federalni Zakon o PIO, što proizilazi i iz njihovih odredaba da će se na sva pitanja iz penzijskog osiguranja koja njima nisu uređena primjenjivati odredbe federalnog Zakona o PIO odnosno odredbe entitetskih zakona o penzijskom i invalidskom soiguranju (čl. 53. federalnog

zakona i čl. 54. državnog zakona). Međutim, ovim zakonima je potpuno jasno određeno da se penzijski osnov vojnih osiguranika utvrđuje od mjesečnog prosjeka njihovih nevalorizovanih plaća za zakonom propisani vremenski period . Očigledno da tako nije propisano Uredbom iz 2004. godine i da su tom uredbom nepovoljniji uslovi za penzionisanje vojnih osiguranika od onih u Uredbi iz 2000.godine, što se može objasniti velikim brojem osoba koje se penzionišu i nedostatkom materijalnih sredstava potrebnih za njihovo penzionisanje u 2004.godini, koje elemente donosilac uredbe nije mogao zanemariti i radi kojih je čl. 9. Uredbe iz 2004. godine obezbijedio korištenje prava iz uredbe samo vojnim osiguranicima iz čl. 5. st. 1. (u koje spada i tužilac) koji potpišu sporazum sa Ministarstvom odbrane o uvjetima penzionisanja.

Radi svega izloženog pobijana presuda prvostepenog suda donesena je uz povredu propisa na koje se pozvao podnosilac zahtjeva za vanredno preispitivanje te presude u svom zahtjevu, a osporeno i prvostepeno rješenje upravnih organa uz pravilnu primjenu tih istih propisa, pa je ovaj sud na osnovu člana 46. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev uvažio, pobijanu presudu preinačio i tužbu tužioca protiv osporenog rješenja tuženog odbio kao neosnovanu.

(Presude Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Uvp-179/06 od 29.6.2006.godine i Uvp-247/06 od 23.8.2006.godine)

9.

Članovi 60. i 62. stav 1. tačke 2. i 3. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

VANBRAČNOM PARTNERU OSIGURANIKA PO ZAKONU NE PRIPADA PRAVO NA PORODIČNU PENZIJU POSLIJE SMRTI OSIGURANIKA BEZ OBZIRA NA VREMENSKO TRAJANJE VANBRAČNE ZAJEDNICE SA OSIGURANIKOM.

Iz obrazloženja:

Iz obrazloženja osporenog rješenja proizilazi da je tuženi odbio žalbu tužiteljice izjavljenu protiv prvostepenog rješenja, kojim je zahtjev tužiteljice za ostvarivanje prava na porodičnu penziju iza smrti njenog vanbračnog partnera B. S., odbijen kao neosnovan, jer je zaključio da je prvostepeno rješenje pravilno i na zakonu osnovano, a žalba neosnovana, te time konačno odbio zahtjev tužiteljice za ostvarivanje prava na porodičnu penziju, iz razloga što je tužiteljica živjela u vanbračnoj a ne bračnoj zajednici sa poginulim B.S. Ovako rješenje tuženog organa zasniva se odredbama člana 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“, br. 29/98).

Prema odredbama člana 60. citiranog zakona, porodičnu penziju mogu ostvariti članovi porodice: bračni drug, djeca rođena u braku, van braka, usvojena, pastorčad koju je osiguranik izdržavao, unučad i druga djeca bez roditelja koju je osiguranik izdržavao do svoje smrti, s tim da porodičnu penziju može ostvariti i bračni drug iz razvedenog braka, ako mu je sudskom odlukom utvrđeno pravo na izdržavanje.

Pravo na porodičnu penziju, u smislu citiranog člana Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, pripada samo navedenim članovima porodičnog domaćinstva. Vanbračni partner osiguranika (suprotno mišljenju tužiteljice) nije naveden kao član porodice, kojem pripada pravo na porodičnu penziju iza smrti njegovog vanbračnog partnera, pa prema tome, u skladu sa uslovima

propisanim ovim zakonom, vanbračna supruga ne može ostvariti pravo na porodičnu penziju nakon smrti njenog vanbračnog supruga- kao osiguranika. Tužiteljici, stoga, ne pripada pravo na porodičnu penziju, pa su prvostepeni i tuženi organ pravilnom primjenom odredaba mjerodavnog Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, pravilno odlučili kad su zahtjev tužiteljice odbili.

Nisu osnovani navodi tužiteljice da joj, time što je ona živjela u vanbračnoj zajednici sa poginulim osiguranikom B. S. duže od tri godine, (što je pravilno utvrđeno presudom Općinskog suda u G., broj: P. 32/97 od 02.04. 1998. godine), pripada pravo na porodičnu penziju i nisu od uticaja na drugačije rješenje ove upravne stvari, jer ona nije bila bračni partner umrlog osiguranika B. S., što je zakonski uslov za ostvarivanje prava na porodičnu penziju, kako je to propisano u navedenim odredbama člana 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Isto tako, na drugačije rješenje ove stvari nemaju uticaja ni navodi tužiteljice da je teško oboljela od neizlječivog oblika epilepsije još u vrijeme trajanja vanbračne zajednice, pa da joj i po tom osnovu pripada pravo na porodičnu penziju. Ovo iz razloga, što je odredbama člana 62. stav 1. u tačkama 2. i 3. istog zakona, na koju odredbu tužiteljica ukazuje u tužbi, propisano pod kojim sve uslovima može ostvariti penziju udovica nakon smrti njenog bračnog partnera, po osnovu potpune nesposobnosti za privređivanje i vršenja roditeljskog staranja nad djecom koja imaju pravo na porodičnu penziju poslije smrti osiguranika. Međutim, kako tužiteljica, nije bila bračni partner umrlog osiguranika B. S., ona nije ni udovica umrlog osiguranika iz navedenog člana 62. stav 1. tačka 2. i 3. citiranog zakona, koja može ostvariti porodičnu penziju po osnovu njene bolesti, odnosno nesposobnosti za privređivanje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-3012/01 od 18.1.2007.godine)

10.

Član 82. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

Odluka Predsjedništva Bosne i Hercegovine o ratifikaciji Ugovora o socijalnom osiguranju između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske od 14.6.2001. godine

PRAVILNOM PRIMJENOM ZAKONA JE TUŽIOCU UTVRĐENA VISINA PENZIJE SAMO PREMA STAŽU OSTVARENOM U FEDERACIJI OBZIROM DA U VRIJEME ODLUČIVANJA O NJEGOVOM PRAVU NIJE BIO RATIFIKOVAN I OBJAVLJEN UGOVOR O SOCIJALNOM OSIGURANJU IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE HRVATSKE, PA MU SE OSTVARENI STAŽ U REPUBLICI HRVATSKOJ MOGAO UZETI U OBZIR SAMO ZA OSTVARIVANJE PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA, ALI NE I ZA UTVRĐIVANJE VISINE INVALIDSKE PENZIJE.

Iz obrazloženja:

Na osnovu utvrđenih i nespornih činjenica da je tužilac prije penzionisanja ostvario ukupan penzijski staž u trajanju od 29 godina, od kojeg 21 godinu u Federaciji Bosne i Hercegovine, a 8 godina u Republici Hrvatskoj, prvostepeni i drugostepeni organ tuženog nosioca osiguranja su mu pravilnom primjenom člana 82. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/98, 49/00 i 32/01) utvrdili visinu invalidske penzije svojim rješenjima samo prema stažu ostvarenom u Federaciji. Odredbama navedenog člana zakona je propisano da će se penzijski staž ostvaren u bivšim

republikama SFRJ i u Zavodu za penzijsko i invalidsko osiguranje vojnih osiguranika do 6. marta 1992. godine uzeti u obzir državljanima Bosne i Hercegovine na teritoriji Federacije za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, a penzija će im se odrediti prema stažu ostvarenom u Federaciji, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije uređeno, odnosno na osnovu reciprociteta.

U predmetnoj upravnoj stvari prvostepeno rješenje je doneseno 7.3.2001. godine, a drugostepeno osporeno rješenje tuženog dana 18.4.2001. godine. U to vrijeme nije bio stupio na snagu Ugovor o socijalnom osiguranju između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske od 4.10.2000. godine pa ga organi tuženog nosioca osiguranja nisu mogli ni primijeniti na predmetni slučaj. Navedeni ugovor je stupio na snagu donošenjem Odluke Predsjedništva Bosne i Hercegovine o njegovoj ratifikaciji dana 14.6.2001. godine, koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH – Međunarodni ugovori" broj 6/01 od 11. oktobra 2001. godine, nakon čega se pomenuti međunarodni ugovor može i primjenjivati.

Iz ovih razloga neosnovani su, kako prigovori tužioca u žalbi protiv prvostepenog rješenja, tako i tužbeni prigovori protiv osporenog drugostepenog rješenja tuženog, koji ustvari predstavljaju ponavljanje žalbenih prigovora protiv prvostepenog rješenja, o navodno pogrešnoj primjeni materijalnog prava u tim rješenjima. Kako je nakon donošenja osporenog rješenja tuženog pomenuti međunarodni ugovor stupio na snagu i objavljen u odgovarajućem službenom glasniku, njegova primjena je počela pa tužilac može putem tuženog preduzeti mjere da mu se prizna pravo i utvrdi visina invalidske penzije kod nadležnog nosioca osiguranja i za osmogodišnji staž ostvaren van Federacije u skladu sa odredbama tog ugovora, ukoliko navedeno pravo već nije ostvario.

Radi izloženog, osporenim rješenjem tuženog nije povrijeđen zakon na štetu tužioca, pa je ovaj sud primjenom člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, njegovu tužbu odbio kao neosnovanu odlučivši kao u dispozitivu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1600/01 od 6.12.2006.godine)

11.

Članovi 1., 2., 14. i 13. Zakona o privatizaciji preduzeća

Članovi 7., 8. i 21. Zakona o agenciji za privatizaciju

Članovi 52., 53. tačke 5. i 7., 56. stavovi 4. i 5. Pravilnika o postupku prodaje imovine i dionica ili udjela preduzeća

Član 100. stav 2. Zakona o upravnom postupku

ZAKON O PRIVATIZACIJI PREDUZEĆA (ČLAN 1.) UTVRĐUJE OPŠTA PRAVILA PRIVATIZACIJE PREDUZEĆA PO KOJIMA ODOBRAVANJE I PROVOĐENJE PRIVATIZACIJE VRŠE AGENCIJA FEDERACIJE I AGENCIJE KANTONA ZA PRIVATIZACIJU (ČLAN 2.), NA KOJE SU ZAKONOM O AGENCIJI ZA PRIVATIZACIJU PRENESENA JAVNA OVLAŠTENJA ZA DONOŠENJE POJEDINAČIH UPRAVNIH

AKATA U POSTUPKU PRIVATIZACIJE, U SKLADU SA PROPISIMA O OPŠTEM UPRAVNOM POSTUPKU (ČLAN 7.).

ZAKONOM O PRIVATIZACIJI PREDUZEĆA (ČLANOVI 14. i 27.) DATO JE JAVNO OVLAŠTENJE AGENCIJI FEDERACIJE DA PROPISUJE PRAVILA PRODAJE PREDUZEĆA PUTEM JAVNE DRAŽBE, JAVNOG PRIKUPLJANJA PONUDA (TENDER) ILI NEPOSREDNE POGODBE, ŠTO JE ONA REALIZOVALA DONOŠENJEM PRAVILNIKA O POSTUPKU PRODAJE IMOVINE I DIONICA ILI UDJELA PREDUZEĆA.

PREMA ODREDBAMA TOG PRAVILNIKA ZAINTERESOVANA LICA PODNOSE PONUDE NA TENDER NA OSNOVU JAVNOG POZIVA NADLEŽNE AGENCIJE ZA PRIVATIZACIJU U SKLADU SA ODREDBAMA ČLANOVA 52., 53., 54., 55. I 56. PRAVILNIKA, KOJIMA JE, IZMEĐU OSTALOG, PROPISANO KAO PRAVILO, DA SU ZAINTERESOVANA LICA OBAVEZNA DA PONUDU PODNESU SAMO NEPOSREDNO ILI PREPORUČENOM POŠTOM U ROKU UTVRĐENOM U JAVNOM POZIVU, S TIM ŠTO SE PRIJAVE PODNESENE POŠTOM SMATRAJU VALJANIM UKOLIKO JE DATUM OTPREME POŠTE U SKLADU SA ROKOM IZ JAVNOG POZIVA. OVIM PRAVILOM JAVNOG PRIKUPLJANJA PONUDA U POSTUPKU PRIVATIZACIJE PREDUZEĆA STAVLJENA SU U ISTI POLOŽAJ SVA ZAINTERESOVANA LICA U TOM POSTUPKU I ISKLJUČENA PRIMJENA PROPISA O OPŠTEM UPRAVNOM POSTUPKU KOJIMA SE REGULIŠE NAČIN I ROK PREDAJE PODNESAKA, KADA SE RADI O PREDAJI PONUDE NA TENDER.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je pobijanom presudom odbio tužbu tužilaca, kojom su osporili zakonitost rješenja tuženog od 13.5.2002. godine, prihvatajući u cjelini činjenično stanje utvrđeno u upravnom postupku, koji je predhodio donošenju tog rješenja, kao i pravni stav organa uprave izražen u tome rješenju. Prema obrazloženju prvostepene presude, utvrđena je odlučna činjenica, a to je, da je ponuda pod šifrom br. 185554 učesnika D. Dž., iz S., na raspisani tender broj: 481. – objekat Gradska kafana K., podnijeta blagovremeno. Nesporno je među strankama da je zadnji dan roka za dostavljanje ponude za raspisani tender bio 11.4.2000. godine.

Prema sadržini fotokopije potvrde o prijemu pošiljke Pošte u S. proizilazi da je pošiljka broj 9460, koja predstavlja ponudu D. Dž. predato pošti preporučeno 11.4.2000. godine, koji datum je utisnut na otisku počata pošte. Međutim, prema stanju spisa predmeta, zaposlenik navedene pošte je tek narednog dana 12.4.2000. godine primljenu poštansku pošiljku zaveo u knjigu primljenih preporučених pošiljki i otpremio.

Odredbama člana 14. Zakona o privatizaciji preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", broj: 27/97) je propisano da pravila prodaje preduzeća putem javne dražbe, javnog prikupljanja ponuda ili neposredne pogodbe propisuje Agencija za privatizaciju Federacije Bosne i Hercegovine.

Navedena Agencija je, u skladu sa citiranim odredbom, kao i članom 37. istog zakona (kojom je propisan rok za donošenje podzakonskih propisa), kao i odredbe člana 4. i 5. Zakona o agenciji za privatizaciju ("Službene novine Federacije BiH", broj: 18/96), donijela Pravilnik o

postupku prodaje imovine i dionica ili udjela preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", broj: 19/98). Tim Pravilnikom su propisana posebna pravila prodaje preduzeća, odnosno imovine i dionica preduzeća iz člana 1. Zakona o privatizaciji preduzeća, putem javne aukcije, javnog prikupljanja ponuda, javne ponude dionica i neposredne pogodbe. Odredbom člana 56. Pravilnika regulisan je postupak za podnošenje ponude na osnovu javnog poziva iz člana 52. Pravilnika (zapečaćena koverta, njena sadržina, šifra i podaci o podnosiocu) vrijeme i mjesto podnošenja ponuda na tender (u spisima ovog predmeta nije priložen javni poziv objavljen u dnevnoj novini "Avaz", jer naknadno priloženi poziv od strane Agencije za privatizaciju T. ne predstavlja javni poziv koji je objavljen), a odredbom člana 56. stav 5. da će se prijave podnesene poštom smatrati valjanim ukoliko je datum otpreme pošte u skladu sa rokom iz javnog poziva (tendera).

Nadalje, Agencija za privatizaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine, prema odredbi člana 7. Zakona o agenciji za privatizaciju, ima javna ovlaštenja za donošenje pojedinačnih upravnih akata u skladu sa propisom o općem upravnom postupku, a o žalbama, izjavljenim protiv prvostepenih kantonalnih agencija (član 21.) odlučuje resorno ministarstvo kantona.

Iz izloženog proizilazi da postupak privatizacije predstavlja poseban postupak regulisan Zakonom o privatizaciji preduzeća i navedenim pravilnikom donesenim na osnovu tog zakona. Zbog toga ovaj sud smatra osnovanim žalbeni prigovor prema kojem se u konkretnom slučaju radi o propisu kojim se reguliše rok za podnošenje ponuda u skladu sa javnim pozivom, kao pravilo prodaje preduzeća, koje je ovlašteno da propisuje Agencija za privatizaciju te se u postupku privatizacije moraju primjenjivati njena pravila o prodaji preduzeća, a ne pravila koje propisuju drugi zakoni ili podzakonski akti, pa ni pravila upravnog postupka, kako to pogrešno smatra prvostepeni sud u pobijanoj presudi. U ovoj upravnoj stvari se ne radi o procesno pravnom roku, nego o roku kao pravilu prodaje preduzeća koji je ovlaštena da propisuje Agencija za privatizaciju.

Zbog propusta u primjeni navedenih zakona i podzakonskih propisa presuda prvostepenog suda nije zakonita, pa je uvažavanjem žalbe ista ukinuta na osnovu odredbe člana 43. stav 3. Zakona o upravnim sporovima.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će imati u vidu primjedbe ovog suda i odlučiti o žalbi tužioca u skladu sa važećim propisima.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj UŽ-396/03 od 13.11.2006.godine)

12.

Član IV. C. 3. 12. b) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine

Član 40. stavovi 1. i 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine

Članovi 3., 26., 27., 28. i 29. Zakona o privatizaciji preduzeća

PREMA IMPERATIVNIM USTAVNIM I ZAKONSKIM ODREDBAMA NE MOGU SE PRIMJENJIVATI ZAKONI I DRUGI PROPISI KOJI SU KONAČNOM I OBVEZUJUĆOM

PRESUDOM USTAVNOG SUDA FEDERACIJE PROGLAŠENI NEUSTAVNIM NAKON OBJAVLJIVANJA PRESUDE U "SLUŽBENIM NOVINAMA FEDERACIJE", OSIM UKOLIKO SE NE IZMIJENE NA NAČIN KOJI PROPISUJE SUD ILI SUD UTVRDI PRIJELAZNA RJEŠENJA, ŠTO SE ODNOSI NA SVE POSTUPKE KOJI NISU PRAVOSNAŽNO OKONČANI.

NAKON PROGLAŠENJA NEUSTAVNIM ODREDBAMA ČLANA 29. ZAKONA O PRIVATIZACIJI PREDUZEĆA, KOJIMA JE BILA OMOGUĆENA PRIVATIZACIJA POSLOVNIH PROSTORA U VLASNIŠTVU OPĆINE, POSLIJE OBJAVLJIVANJA PRESUDE USTAVNOG SUDA FEDERACIJE 31.5.2000. GODINE, U POSTUPCIMA MALE PRIVATIZACIJE KOJI NISU PRAVOSNAŽNO OKONČANI NAVEDENI ČLAN SE NE MOŽE PRIMJENJIVATI, NITI SE U ODNOSU NA POMENUTU IMOVINU MOŽE PROVODITI POSTUPAK MALE PRIVATIZACIJE PROPISAN ODREDBAMA ČLANOVA 26., 27. I 28. TOG ZAKONA.

Iz obrazloženja:

Pobijanom presudom prvostepenog suda poništeno je osporeno rješenje tuženog i odluka prvostepene komisije Kantonalne agencije za privatizaciju, iz razloga što je presudom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (dalje: Ustavnog suda) broj: U-8/99 od 28.3.2000.godine utvrđeno da član 29. Zakona o privatizaciji preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", broj:27/97) nije u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, a tim članom je propisano da se odredbe članova 26, 27. i 28. navedenog zakona obavezno primjenjuju i na prodaju poslovnih prostora općine koji se koriste za obavljanje djelatnosti trgovine, ugostiteljstva, turizma i usluga, dakle, odredbe koje regulišu postupak male privatizacije. Kako je predmet privatizacije u konkretnom slučaju poslovni prostor u Vogošći, čiji je vlasnik Općina Vogošća, prvostepeni sud je na osnovu navedene presude Ustavnog suda pravilno zaključio da je odredba člana 29. Zakona o privatizaciji preduzeća bila neustavna od samog donošenja tog zakona i da se od dana objavljivanja presude u "Službenim novinama Federacije BiH" 31.5.2000.godine ta odredba nije mogla primjenjivati.

Odredbama člana IV.C.3.12.b) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, propisano je da su odluke Ustavnog suda konačne i obavezujuće posebno kada sud utvrdi da zakon, usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis Federacije ili bilo kojeg kantona ili općine nije u skladu sa tim ustavom, te da se taj ili drugi propis neće primjenjivati odnosno stupiti na snagu, osim ukoliko se ne izmijeni na način koji propiše sud ili ukoliko sud ne utvrdi prijelazna rješenja, koja ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci. Presudom Ustavnog suda od 28.3.2000.godine nisu utvrđena nikakva prijelazna rješenja u odnosu na član 29. Zakona o privatizaciji preduzeća nego je samo utvrđeno da taj član nije u skladu sa Ustavom Federacije, pa se prema naprijed navedenoj imperativnoj ustavnoj odredbi ne može primjenjivati sve dok se ne izmijeni u skladu sa odlukom Ustavnog suda. Ustavnom odredbom nije regulisano pitanje od kada se član zakona koji je proglašen neustavnim neće primjenjivati, ali je to pitanje regulisano odredbama člana 40. stavovi 1. i 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH, broj:6/95 i 37/03), tako što je propisano, da se neće primjenjivati od dana objavljivanja presude Ustavnog suda u "Službenim novinama Federacije BiH", odnosno da predloženi zakon ili drugi propis od tada neće stupiti na snagu. Zakon ili drugi propis iz stava 1. ovog člana primjenjivati će se odnosno stupiti na snagu od dana određenog u tom propisu ukoliko

se izmijeni na način koji propiše sud. Iz ovih imperativnih zakonskih odredaba proizilazi da se od dana objavljivanja presude Ustavnog suda ne može primjenjivati zakon ili drugi propis koji je proglašen neustavnim, a ukoliko se izmijeni u skladu sa tom presudom može stupiti na snagu i primjenjivati se od dana određenog u tom zakonu odnosno propisu (iz čega proizilazi da se prije toga nije mogao primjenjivati odnosno stupiti na snagu). U konkretnoj pravnoj stvari nije došlo do izmjene neustavnog člana 29. Zakona o privatizaciji preduzeća, nego je donesen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", broj: 61/01), koji je stupio na snagu 1.1.2002.godine, a koji je članom 3. propisao da se član 29. tog zakona briše, čime se smatra nepostojećim, a od dana objavljivanja presude Ustavnog suda, iz naprijed iznesenih razloga, nije se mogao primjenjivati, pa je prvostepeni sud u pobijanoj presudi pravilnom primjenom materijalnog prava poništio osporeno rješenje i odluku prvostepene komisije.

Žalbeni navodi, da se član 29. Zakona o privatizaciji preduzeća mogao primjenjivati i nakon objavljivanja presude Ustavnog suda dana 31.5.2000.godine pa sve do 1.1.2002.godine kada je taj član brisan izmijenjenim zakonom, kao i da se presuda Ustavnog suda od 28.3.2000.godine nije mogla primjenjivati sa danom objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH" 31.5.2000.godine, nisu osnovani, jer su suprotni naprijed navedenim imperativnim ustavnim i zakonskim odredbama. Takođe su neosnovani i žalbeni navodi da prvostepeni sud nije mogao poništiti osporeno rješenje i odluku prvostepene komisije na osnovu odluke Ustavnog suda jer je drugostepeno rješenje doneseno 25.4.2000.godine i žalioци na osnovu istog zaključili ugovor o kupoprodaji poslovnog prostora 14.6.2000.godine, čime je okončan postupak privatizacije prije donošenja presude Ustavnog suda. Ovakvi žalbeni navodi nisu tačni obzirom da je presuda Ustavnog suda donesena 28.3.2000.godine, dakle, prije donošenja drugostepenog rješenja i zaključenja ugovora. No bez obzira na ove činjenice, postupak privatizacije nije pravosnažno okončan iz razloga što je protiv odluke prvostepene komisije izjavljena žalba o kojoj je odlučeno osporenim drugostepenim rješenjem koje je postalo konačno u upravnom postupku u smislu člana 12. Zakona o upravnom postupku, ali ne i pravosnažno u smislu člana 13. istog zakona, pošto je protiv njega tužbom tužioca pokrenut upravni spor, povodom koje je prvostepeni sud donio pobijanu presudu, koju žalioци pobijaju žalbom kao redovnim pravnim sredstvom, pa će se postupak privatizacije smatrati pravosnažno okončanim tek donošenjem odluke o njihovoj žalbi i njenom dostavom strankama.

Zato je prvostepeni sud pravilnom primjenom materijalnog prava pobijanom presudom poništio osporeno rješenje tuženog i prvostepenu odluku komisije u postupku privatizacije poslovnog prostora u vlasništvu općine koji nije pravosnažno okončan obzirom da se neustavna odredba člana 29. Zakona o privatizaciji preduzeća poslije datuma objavljivanja presude Ustavnog suda više ne može primjenjivati i da se u odnosu na navedenu imovinu ne može provoditi postupak male privatizacije propisan odredbama čl.26, 27. i 28. navedenog zakona. Pri tome je prvostepeni sud pravilno zaključio da je naustavna odredba bila neustavna od samog donošenja zakona ali da se ne može primjenjivati od dana objavljivanja presude Ustavnog suda, što je pravilno iz naprijed iznesenih razloga, i to u odnosu na sve slučajeve postupaka male privatizacije koji nisu pravosnažno okončani. Pitanje otklanjanja posljedica u postupcima male privatizacije koji su pravosnažno okončani na osnovu neustavne odredbe člana 29. Zakona o privatizaciji preduzeća je sasvim drugo pitanje i nije predmet ovog upravnog spora.

Radi svega izloženog, pobijanom presudom prvostepenog suda nije povrijeđen zakon na štetu žalioca, nego je suprotno njihovim žalbenim navodima, ista donesena uz pravilnu primjenu materijalnog prava, zbog čega je primjenom člana 43. stav 2. Zakona o upravnim sporovima odlučeno kao u dispozitivu.

(Presude Vrhovnog suda Federacije BiH, broj UŽ-128/03 od 22.11.2006. godine i UŽ-528/03 od 12.4.2006.godine)

13.

Član 56. stavovi 2. i 3. Pravilnika o postupku prodaje imovine i dionica ili udjela preduzeća

NE MOŽE SE SMATRATI NEPROPISNO PODNESENOM PONUDA NA TENDER ZAINTERESOVANOG LICA, AKO JE DOSTAVLJENA NADLEŽNOJ AGENCIJI ZA PRIVATIZACIJU U DVIJE ZAPEČAČENE KOVERTE SA PROPISANIM SADRŽAJEM, KOJE SU STAVLJENE U TREĆU KOVERTU, UKOLIKO JE I NAKON OTVARANJA TE KOVERTE SA PONUDOM IDENTITET PONUĐAČA OSTAO NEPOZNAT.

Iz obrazloženja:

U obrazloženju pobijanog rješenja tuženi smatra da je ponuda tužioca podnesena pod šifrom „Renta,, formalno neispravna iz razloga što uz kovertu sa ponudom nisu bile priložene posebne dvije zapečaćene kovertu u skladu sa članom 56. stav 3. Pravilnika o postupku prodaje imovine i dionica ili udjela preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", broj: 19/98, 15/99, 32/99, 36/99, 48/99, 3/00, 5/00, 7/00, 17/00, 38/00,52/00,2/01, 13/01, 42/01, 50/01 i 28/05-pečišćeni tekst), iz kojih razloga je poništio prvostepenu odluku o izboru najpovoljnije ponude Agencije za privatizaciju u Federaciji BiH-Komisije za vrednovanje ponuda za prodaju djelova i imovine preduzeća „Energoinvest,, d.d. u S. i kao najpovoljniju ponudu odredio ponudu ponuđača pod šifrom „Aloka,,.

Prema odredbi člana 56. stav 3. tog Pravilnika, uz kovertu sa ponudom podnosilac je dužan priložiti posebne dvije zapečaćene kovertu, od kojih jedna sadrži šifru i podatke o identitetu podnosioca ponude, a druga koverta sadrži dokaze o uplati depozita i naknade za učešće na tenderu.

Iz spisa predmeta, posebno iz zapisnika sa javne objave ponuda po javnom pozivu za prodaju poslovnog prostora u ul. Porodice Ribar 10/priz. ("objekat 0-38"), proizilazi da je ponuđač pod šifrom „Renta,, uz kovertu sa ponudom priložio i dvije posebne zapečaćene kovertu, stim što je sve te kovertu (posebno odvojene i zapečaćene) stavio u jednu kovertu. To je, uostalom, bilo i nesporno među strankama. Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja, po ocjeni ovog suda, a suprotno stanovištu tuženog, pomenuta ponuda je dostavljena u skladu sa citiranim propisom, jer je u biti ispoštovana svrha i suština ovog propisa. Naime, tužilac pravilno smatra da je suština i svrha citiranog propisa da se sve tri kovertu dostave posebno zapečaćene kako bi se postiglo da identitet ponuđača ostane nepoznat u cilju objektivnosti odlučivanja pri vrednovanju ponuda, a to je nesumljivo postignuto načinom na koji je ponuđač pod šifrom „Renta,, tj. tužilac dostavio pomenute kovertu.

Iz navedenih razloga, a na osnovu člana 38. stav 3. Zakona o upravnim sporovima, tužbu je valjalo uvažiti i pobijano rješenje poništiti, kako bi tuženi u ponovljenom postupku pravilno i u skladu sa navedenim propisom donio svoju odluku, imajući pri tome u vidu izloženo stanovište ovog suda. U ponovljenom postupku tuženi će ocijeniti i ostale tužbene navode, posebno navod da je ponuđač po šifrom „Aloka“, u svojoj ponudi otkrio svoj identitet, jer će tek nakon toga biti u mogućnosti da donese novu i zakonitu odluku.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1953/02 od 13.12.2006.godine)

14.

Članovi 2. stavovi 1. i 2., 38. stav 6., 41., 42. stavovi 1. i 2., i 66. stavovi 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima

Član 48. Zakona o upravnom postupku

Članovi 4. stav 2; 7 i 8. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima

U UPRAVNOM SPORU PO TUŽBI NOSIOCA STANARSKOG PRAVA ZA POVRAT STANA U POSJED STRANKE SU: NOSILAC STANARSKOG PRAVA, KORISNIK STANA I DAVALAC STANA NA KORIŠTENJE (VLASNIK STANA), PA SAMO NJIMA PRIPADA PRAVO NA IZJAVLJIVANJE ŽALBE PROTIV ODLUKE NAJVIŠEG SUDA KANTONA DONESENE U TOM SPORU, A ŽALBU DRUGIH POJEDINACA ILI PRAVNIH LICA IZJAVLJENU PROTIV ODLUKE TOGA SUDA TREBA ODBACITI.

Iz obrazloženja:

Prije meritornog odlučivanja o žalbi izjavljenoj protiv pobijanog rješenja prvostepenog suda, ovaj sud je provjerio da li su ispunjeni procesno-pravni uslovi na strani žalioaca u skladu s odredbama Zakona o upravnim sporovima (Službene novine Federacije BiH», broj 2/98 i 8/00), koje se primjenjuju na osnovu člana 76. stav 1. istog zakona («Službene novine Federacije BiH», broj 9/05), za izjavljivanje žalbe protiv pobijanog rješenja, pa je utvrdio da nisu, i odlučio kao u dispozitivu ovog rješenja iz sljedećih razloga:

Prema stanju u spisu predmeta prvostepeni sud je presudom broj U-741/00 od 11.4.2001. godine uvažio tužbu tužioca zbog šutnje uprave tuženog Ministarstva graditeljstva, prostornog uređenja i zaštite okoliša HNK M, u upravnoj stvari povrata stana u posjed, i naložio tuženom da kao drugostepeni organ u roku od 15 dana od dana prijema presude odluči o žalbi tužioca O. A. izjavljenoj zbog šutnje uprave općine S. Ta presuda je donesena na osnovu člana 38. stav 6. Zakona o upravnim sporovima. Kako tuženo kantonalno ministarstvo u izvršenju navedene presude nije u ostavljenom sudskom roku donijelo novi upravni akt po zahtjevu tužioca iz žalbe za povrat predmetnog stana u posjed, pa ni u naknadno ostavljenom roku od sedam dana, tužilac je u skladu s odredbama člana 66. stav 1. Zakona o upravnim sporovima zatražio od prvostepenog suda donošenje takvog akta koji će u svemu zamijeniti upravni akt nadležnog drugostepenog organa. Po takvom zahtjevu tužioca prvostepeni sud je donio pobijano rješenje na osnovu člana 66. stav 2. Zakona o upravnim sporovima dana 27.8.2002. godine, kojim je potvrdio da je tužilac nosilac stanarskog prava na spornom stanu i da mu se stan vraća u posjed,

te utvrdio da privremenom korisniku prestaje pravo korištenja stana i da se iz istog dužan iseliti u roku od 15 dana bez prava na nužni smještaj, dok je nadležnom organu za stambene poslove općine S. naloženo da bez odlaganja izvrši navedeno rješenje.

Pobijano rješenje prvostepeni sud je donio supstituiranjem u prava i obaveze tuženog kantonalnog ministarstva, da odluči o zahtjevu tužioca kao nosioca stanarskog prava za povrat stana u posjed, primjenom odredaba člana 7. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima («Službene novine Federacije BiH», broj 11/98 do 29/03), koje se u smislu člana 8. istog zakona dostavlja nosiocu stanarskog prava, korisniku stana i davaocu stana na korištenje, radi eventualnog izjavljivanja žalbe. To su stranke koje pokreću postupak i učestvuju u upravnom postupku u smislu člana 48. Zakona o upravnom postupku («Službene novine Federacije BiH», broj 2/98 i 48/99). Žalilac nije nijedno od tih lica jer je davalac predmetnog stana na korištenje privredno društvo, pa se postavlja pitanje da li je ovlašten za izjavljivanje žalbe protiv pobijanog rješenja prvostepenog suda.

Odredbom člana 41. Zakona o upravnim sporovima (skraćeno: ZUS) propisano je da se protiv odluke najvišeg suda kantona donesene u upravnom sporu može izjaviti žalba Vrhovnom sudu Federacije ako je odluka suda zasnovana na federalnom zakonu ili drugom federalnom propisu ili ako su povrijeđena pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari. Ovim zakonskim odredbama, kao ni drugim, nije propisano ko može izjaviti žalbu, ali je u odredbama člana 42. stav 1, koji propisuje rok za izjavljivanje žalbe, navedeno da taj rok teče od dana dostavljanja sudske odluke stranci koja podnosi žalbu, što bi značilo da pravo na žalbu pripada stranci, odnosno strankama. Polazeći od odredaba člana 2. istog zakona, kojim je regulisano načelno pitanje legitimacije za pokretanje upravnog spora i propisano pod kojim uslovima razne kategorije pravnih subjekata mogu pokrenuti upravni spor, dakle, steći aktivnu stranačku legitimaciju kako za podnošenje tužbe, tako i za izjavljivanje žalbe kao redovnog pravnog sredstva po ZUS, može se doći do odgovora kojim strankama pripada pravo na žalbu protiv odluka kantonalnog suda. U stavu 1. člana 2. ZUS, propisano je da građanin ili pravno lice imaju pravo da pokrenu upravni spor (a zatim i da koriste pravna sredstva predviđena tim zakonom) ako smatraju da im je upravnim aktom povrijeđeno neko pravo ili neposredni lični interes zasnovan na zakonu. Da bi se, dakle, neko lice moglo smatrati strankom u smislu ZUS, uslov je da se u predmetnom sporu rješava o nekom njegovom pravu ili obavezu, ili da bi rješenjem te upravne stvari bilo indirektno odlučeno i o njegovom zakonom zaštićenom pravnom interesu.

Žalilac kao služba za upravu općine S., u smislu člana 2. stav 2. ZUS mogao bi pokrenuti upravni spor samo ako bi mogao biti nosilac prava i obaveza o kojima se rješavalo u upravnom postupku, a on to ne tvrdi u žalbi, dok se prema stanju spisa u upravnom postupku odlučivalo o pravima i obavezama tužioca kao nosioca stanarskog prava i privremenog korisnika stana, te je mogao biti povrijeđen neposredni lični interes davaoca stana na korištenje, odnosno privrednog društva kao vlasnika stana, a ne žalioca, koji je eventualno bio nadležan da rješava o zahtjevu tužioca za vraćanje stana u posjed u smislu člana 4. stav 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima kao prvostepeni organ za stambene poslove, ali to svoje ovlaštenje da odluči o zahtjevu donošenjem odgovarajućeg upravnog akta nije iskoristio (šutnja uprave prvostepenog organa). Ni u tom slučaju žalilac ne bi bio ovlašten za pokretanje upravnog spora pa ni za izjavljivanje žalbe protiv pobijanog rješenja prvostepenog suda, kada rješenjem nije odlučivano o njegovom pravu ili neposrednom ličnom interesu zasnovanom na zakonu i kada ne

spada u krug lica koja su po ZUS ovlaštena na pokretanje upravnog spora. Zbog toga je ovaj sud primjenom člana 42. stav 4. ZUS odlučio kao u dispozitivu rješenja, ne upuštajući se u ocjenu osnovanosti ili neosnovanosti žalbenih navoda.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj UŽ-378/02 od 15.11.2006.godine)

15.

Članovi 4., 8., 25. stav 1. tačka 2. i 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima

Članovi 1., 2., 15. stavovi 2. i 3., 16. stavovi 1., 3. i 4. Zakona o namještenicima u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine

Član 65. stavovi 7. i 9. tačka a. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine

O PRAVIMA, DUŽNOSTIMA I ODGOVORNOSTI NAMJEŠTENIKA IZ RADNOG ODNOSA ODLUČUJE RJEŠENJEM RUKOVODILAC ORGANA DRŽAVNE SLUŽBE PRIMJENJUJUĆI ZA DONOŠENJE I DOSTAVLJANJE RJEŠENJA NAMJEŠTENIKU ODGOVARAJUĆE ODREDBE ZAKONA O UPRAVNOM POSTUPKU. MEĐUTIM, TO RJEŠENJE NEMA PRAVNI KARAKTER UPRAVNOG AKTA I KADA POSTANE KONAČNO PROTIV NJEGA SE NE MOŽE TUŽBOM POKRENUTI I VODITI UPRAVNI SPOR, NEGO RADNI SPOR KOD NADLEŽNOG REDOVNOG SUDA.

Iz obrazloženja:

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 9/05) ispitao pobijano rješenje u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. ovog zakona navedenih u zahtjevu, pa je odlučio kao u dispozitivu ove presude iz slijedećih razloga:

Pravilno je postupio prvostepeni sud kada je pobijanim rješenjem odbacio tužbu tužiteljice, ali ne iz razloga koje je naveo u obrazloženju pobijanog rješenja primjenom člana 25. stav 1. tačka 5. Zakona o upravnim sporovima, već iz slijedećih razloga:

Prema odredbi člana 8. stav 1. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 9/05), upravni spor se može voditi samo protiv upravnog akta, a prema odredbi stava 2. tog člana, upravni akt je u smislu tog zakona akt kojim nadležni organ iz člana 4. istog zakona rješava o izvjesnom pravu ili obavezi pojedinca ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari.

Osporeno rješenje tuženog od 27.12.2005. godine doneseno je na osnovu člana 16. stav 1. Zakona o namještenicima u organima državne uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 49/05) i člana 239. stav 2. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 2/98 i 48/99). Međutim, Odbor državne službe za žalbe kao tuženi organ pogrešno se poziva na odredbe Zakona o upravnom postupku, jer ni jednom odredbom Zakona o namještenicima u organima državne uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, niti odredbom Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine nije propisano da Odbor u postupku po žalbi primjenjuje pravila upravnog

postupka, već postupak provodi i donosi rješenja u skladu sa odredbama člana 65. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federaciji Bosne i Hercegovine“, broj 29/03, 23/04, 39/04 i 54/04).

Prema odredbi člana 16. stav 1. Zakona o namještenicima u organima državne uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, protiv rješenja iz stava 2. člana 15. ovog zakona namještenik ima pravo da u roku od 15 dana od dana prijema rješenja izjavi žalbu Odboru državne službe za žalbe iz člana 65. Zakona o državnoj službi, ako ovim zakonom nije drugačije određeno (odredbama člana 65. stav 7. Zakona o državnoj službi u Federaciji BiH ovlašten je Odbor državne službe za žalbe da odlučuje u drugom stepenu o svim žalbama koje se izjave na rješenja rukovodilaca državne službe). Prema stavu 4. člana 16. Zakona o namještenicima u organima državne uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, protiv rješenja Odbora za žalbe donesenog po žalbi iz stava 3. ovog člana može se pokrenuti spor kod nadležnog suda u roku od 30 dana od dana prijema rješenja donesenog po žalbi, a kako je propisano i članom 65. stav 9. tačka a. Zakona o državnoj službi u Federaciji BiH, dakle ne pokreće se upravni spor. Odredbom člana 1. stav 1. Zakona o namještenicima u organima državne uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine propisano je da se ovim zakonom uređuje radno-pravni status namještenika u organima državne uprave Federacije Bosne i Hercegovine.

Rješenjem Odbora državne službe za žalbe navedenim u uvodu ove presude nije rješavano o upravnoj stvari nego se odlučivalo o radno-pravnom statusu tužiteljice, pa to rješenje nije upravni akt u smislu člana 8. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, te se protiv istog ne može voditi upravni spor, iz kojih razloga tužbu tužiteljice je trebalo odbaciti primjenom člana 25. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima.

Donošenjem pobijanog rješenja prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon ili drugi federalni propis niti pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari, zbog čega je po ocjeni ovog suda zahtjev za vanredno preispitivanje neosnovan.

Iz navedenih razloga, ovaj sud je na osnovu člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u dispozitivu ove presude.

(Presude Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Uvp-270/06 od 13.12.2006. godine i Uvp-74/06 od 6.12.2006.godine)

16.

Članovi 9., 25., 42. stavovi 2. i 5., 43. stav 3. i 48. Zakona o upravnim sporovima

KADA JE U UPRAVNOM SPORU RJEŠENJEM KANTONALNOG SUDA, BLAGOVREMENO IZJAVLJENA ŽALBA TUŽIOCA PROTIV RJEŠENJA ISTOG SUDA, ODBAČENA KAO NEBLAGOVREMENA, A OSPORENIM RJEŠENJEM JE PRAVILNO ODBAČENA NJEGOVA TUŽBA PROTIV AKTA SUDA IZ RAZLOGA ŠTO SE TAJ AKT NE SMATRA UPRAVNIM AKTOM, ŽALBENI SUD ĆE SVOJIM RJEŠENJEM UVAŽAVANJEM ŽALBE TUŽIOCA PREINAČITI OSPORENO RJEŠENJE PRVOSTEPENOG SUDA, UTVRDITI DA JE NJEGOVA ŽALBA BLAGOVREMENA I ŽALBU ODBITI.

Iz obrazloženja:

Prema obrazloženju pobijanog rješenja proizilazi da je sud žalbu tužitelja (obrazloženje žalbe zaprimljeno kod suda dana 4.1.2002. godine), odbacio kao neblagovremenu, jer je podnesena nakon isteka zakonskog roka od 15 dana od dana dostavljanja rješenja prvostepenog suda od 15.11.2001. godine (rješenje uručeno dana 8.12.2001. godine), dok podnesak tužitelja naslovljen kao "najava žalbe", od 21.12.2001. godine (koji je podnesen u žalbenom roku), nije smatrao značajnim za donošenje odluke o blagovremenosti žalbe.

Međutim, odredbom člana 42. stav 2. Zakona o upravnim sporovima propisano je da žalba, pored ostalog, mora sadržavati i razloge i obim u kojem se presuda ili rješenje najvišeg suda kantona pobija, a prema stavu 5. istog člana navedenog zakona je predviđeno da se u svemu ostalom u postupku po žalbi shodno primjenjuje i odredba člana 48. ovog zakona (koja se odnosi na postupak po zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke), kojom je propisano da ako je zahtjev nepotpun ili nerazumljiv, sud postupuje shodno odredbama člana 25. ovog zakona (kojima je propisano da sud poziva tužitelja da u ostavljenom roku otkloni nedostatke nepotpune ili nerazumljive tužbe). Prema tome, tužitelj je u blagovremeno izjavljenoj žalbi (koju sud pogrešno naziva podneskom "najava žalbe", jer je i naslovljena kao žalba), propustio navesti razloge i obim u kojem se rješenje pobija, te kako je sud (prema citiranim odredbama) trebao pozvati tužitelja da u ostavljenom roku navedeni nedostatak otkloni, to se i podnesak tužitelja naslovljen kao "obrazloženje žalbe" (koje sud pogrešno smatra žalbom) trebao smatrati njegovim postupanjem po nalogu za uređenje blagovremeno izjavljene žalbe. Iz navedenih razloga prvostepeni sud nije mogao žalbu tužitelja odbaciti, pa je ovaj sud njegovu žalbu uvažio, pobijano rješenje preinačio tako što je utvrdio da je žalba izjavljena protiv rješenja od 15.11.2001. godine blagovremena i istu odbio iz slijedećih razloga:

Pravilno je prvostepeni sud svojim rješenjem od 15.11.2001. godine odbacio tužbu tužitelja podnesenu protiv obavjesti tuženog, broj: Su-III-11/99, od 24.1.2000. godine, jer akt koji tužitelj tužbom pobija nije upravni akt u smislu odredbi člana 9. Zakona o upravnim sporovima. Tim odredbama je propisano da se upravni spor može voditi samo protiv upravnog akta, a upravni akt jeste akt kojim nadležni organ (iz člana 4. istog zakona) rješava o izvjesnom pravu ili obavezi građanina ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari. Osporenim aktom tuženi nije rješavao o izvjesnom pravu ili obavezi tužitelja (po pravilima upravnog postupka) u određenoj upravnoj stvari, već ga je obavijestio o odluci predsjednika Kantonalnog suda u S. povodom poziva za izbor sudija Općinskog suda I i II u S, pa takva obavijest ne može predstavljati upravni akt, već akt koji donosi predsjednik suda u okviru svojih prava i ovlaštenja (propisanih zakonskim i podzakonskim aktima) pri obavljanju redovnog poslovanja, pa se protiv takvog akta poslovanja ne može voditi upravni spor.

Na osnovu navedenog, ovaj sud je na osnovu člana 43 stav 3. Zakona o upravnim sporovima, žalbu tužitelja izjavljenu protiv rješenja prvostepenog suda od 7.5.2002. godine uvažio, to rješenje preinačio i riješio tako što je žalbu izjavljenu protiv rješenja prvostepenog suda od 15.11.2001. godine odbio.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj UŽ-389/02 od 8.6.2006.godine)

17.

Članovi 9. i 26. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima

OPOMENA UPUĆENA PORESKOM OBVEZNIKU DA PO PRAVOSNAŽNOM RJEŠENJU PLATI POREZ NA IMOVINU PREDSTAVLJA POJEDINU RADNJU U UPRAVNOM POSTUPKU I NEMA PRAVNI KARAKTER UPRAVNOG AKTA, PA SE PROTIV NJE NE MOŽE IZJAVITI ŽALBA NITI VODITI SAMOSTALNI UPRAVNI SPOR BEZ OBZIRA NA RANG ORGANA KOJI JU JE IZDAO, DONIO.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem tuženog od 8.1.2001.godine poništeno je rješenje prvostepenog organa od 30.10.2000.godine kojim je odbijen prigovor tužiteljice za oslobađanje od plaćanja poreza na imovinu po opomeni od 21.9.2000.godine izdatoj na osnovu pravomoćnog rješenja prvostepenog organa broj: 10-9/04-15-3-1346/00 od 26.4.2000.godine, kojim je tužiteljici izvršen razrez poreza na imovinu za 2000.godinu, za držanje automata za zabavne igre (bilijar) u godišnjem paušalnom iznosu od 840,00 KM. Kako tužiteljica nije izjavila žalbu protiv rješenja o razrezu poreza od 26.4.2000.godine pravilno je prvostepeni organ postupio kada ju je opomenom pozvao da plati dužni porez, ali nije imao zakonskog osnova za donošenje rješenja od 30.10.2000.godine po njenom prigovoru protiv opomene, koja predstavlja samo jednu radnju u upravnom postupku za izvršenje naplate dužnog poreza po pravomoćnom rješenju. Pravilno tuženi organ smatra da opomena za plaćanje poreza nije upravni akt i da se prigovorom tužiteljice ne može pobijati, te da je takav prigovor trebalo tretirati kao i svaki drugi podnesak stranke upućen organu sa kojim treba postupiti u smislu čl.67. Zakona o upravnom postupku, a ne donositi rješenje za čije donošenje nije postojao osnov u zakonu. Obzirom da prvostepeno rješenje nije upravni akt tuženi organ je pravilno postupio kada ga je osporenim rješenjem poništio i kada je žalbu tužiteljice protiv istog odbacio kao nedopuštenu (opomena predstavlja pojedinu radnju u upravnom postupku pa se protiv nje ne može izjaviti žalba kao redovno pravno sredstvo).

Tužbeni prigovor da nije logično da tužiteljica plaća taksu (porez na imovinu) za bilijar koji je u toku 2000.godine odjavila i prodala nisu osnovani iz razloga što je njena obaveza da plati porez na imovinu, za navedenu godinu utvrđena pravomoćnim rješenjem od 26.4.2000.godine, a tu činjenicu ona ne osporava, niti je može isticati u postupku po opomeni, nego je istu mogla pobijati samo u blagovremeno izjavljenoj žalbi protiv navedenog rješenja o razrezu poreza na imovinu, što je propustila da učini.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-319/01 od 7.6.2006.godine)

18.

Članovi 9. stav 2., 26. stav 1. tačka 2., 43. stav 3. i 60. Zakona o upravnim sporovima

Članovi 218. stav 1., 220. stav 1. i 142. stav 1. Zakona o upravnim sporovima

Član 235. tačka 3. Zakona o parničnom postupku

PROTIV ZAKLJUČKA PRVOSTEPENOG ORGANA O PREKIDU UPRAVNOG POSTUPKA DOK NADLEŽNI ORGAN NE RIJEŠI PRETHODNO PITANJE, DOZVOLJENA JE POSEBNA ŽALBA, A KADA JE ZAKLJUČAK DONIO DRUGOSTEPENI ORGAN ILI ODLUČUJUĆI O ŽALBI IZJAVLJENOJ PROTIV ZAKLJUČKA PRVOSTEPENOG ORGANA O PREKIDU POSTUPKA RJEŠENJEM ODBIO ŽALBU, PROTIV NJEGOVOG ZAKLJUČKA ODNOSNO RJEŠENJA, MOŽE SE POKRENUTI I VODITI UPRAVNI SPOR.

Iz obrazloženja:

Pobijanim rješenjem prvostepenog suda odbačena je tužba tužiteljice protiv osporenog rješenja tuženog kojim je odbijena njena žalba izjavljena protiv zaključka prvostepenog organa kojim je prekinut upravni postupak rušenja bespravno izgrađene garaže na njenoj građevinskoj parceli do okončanja sudskog spora o pravu korištenja i vlasništva na navedenoj parceli. Prvostepeni sud je ovako odlučio primjenom člana 26. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima, iz razloga što smatra da je zaključkom prvostepenog organa odlučeno o prekidu postupka u smislu člana 218. stav 1. Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/98 i 48/99), a ne o nekom pravu ili obavezi stranke u postupku, pa da se taj zaključak ne može smatratiti upravnim aktom u smislu člana 9. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, a samim tim ni osporeno rješenje drugostepenog organa kojim je odbijena žalba tužiteljice protiv navedenog zaključka.

Odredbama člana 142. stav 1. Zakona o upravnom postupku data je definicija prethodnog pitanja, kao pitanja bez čijeg se rješenja, ne može riješiti sama upravna stvar i koje čini samostalnu pravnu cjelinu za čije je rješenje nadležan sud ili neki drugi organ, a koje organ koji vodi postupak može pod uslovima iz tog zakona sam raspraviti ili postupak prekinuti dok nadležni organ to pitanje ne riješi. O prekidu postupka donosi se zaključak protiv kojeg je dopuštena posebna žalba, osim ako je zaključak donio drugostepeni organ. Žalbom se može napadati kako zakonitost zaključka, odnosno da li su postojale zakonske pretpostavke za prekid postupka i da li se radi o prethodnom pitanju u zakonskom smislu, tako i njegova cjelishodnost odnosno pravilnost primjene diskrecionog ovlaštenja organa da sam raspravi to pitanje ili prekine upravni postupak. Ako rješenjem donesenim povodom žalbe zaključak bude poništen organ je dužan da nastavi postupak i da sam riješi postavljeno pitanje.

U pravnoj situaciji kada je zaključak o prekidu postupka donio drugostepeni organ ili kada je drugostepeni organ odlučujući o žalbi protiv zaključka o prekidu postupka prvostepenog organa rješenjem odbio žalbu, protiv tog zaključka odnosno rješenja, prema dosadašnjoj usvojenoj sudskoj praksi koju prihvata i ovaj sud, može se voditi upravni spor. Naime, zaključak o prekidu postupka u smislu člana 142. st.1. Zakona o upravnom postupku ima sva obilježja upravnog akta iz člana 9. stav 2. Zakona o upravnim sporovima iako je donesen u vršenju diskrecionog ovlaštenja organa, jer se njime odlučuje o procesnom pravu stranke da se upravni postupak ne prekida u slučaju da se pitanje koje se pred organom postavilo ne može pravno okvalifikovati kao prethodno pitanje u smislu zakona. U upravnom sporu protiv zaključka drugostepenog organa, odnosno protiv rješenja koje je donio po žalbi na prvostepeni zaključak, osporava se postojanje zakonskih uslova za prekidanje postupka uz očigledan pravni interes stranke da se upravni postupak nastavi i upravna stvar riješi. Tužiteljica u žalbi eksplicitno

ukazuje da pitanje prava korištenja na parceli na kojoj je izgrađena garaža bez odobrenja za građenje prema materijalnom pravu nije prethodno pitanje u upravnom postupku rušenja garaže i da ne mora čekati rješenje sudskog spora koji traje decenijama da bi joj se ispred kućnog praga uklonila bespravno sagrađena garaža i omogućilo normalno korištenje kućnog dvorišta, na koje okolnosti je ukazala i u tužbi koju je prvostepeni sud pobijanim rješenjem odbacio zbog pogrešno zauzetog pravnog stava da osporeno rješenje tuženog nema pravni karakter upravnog akta.

Prema svemu izloženom, pobijano procesno-pravno rješenje prvostepenog suda doneseno je uz pogrešnu primjenu zakona na štetu tužiteljice, pa je ovaj sud uvažavanjem njene žalbe kao osnovane, primjenom člana 43. stav 3. Zakona o upravnim sporovima isto ukinuo i shodnom primjenom čl.235 tač.3. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 53/03) u vezi sa članom 60. Zakona o upravnim sporovima, predmet vratio prvostepenom sudu na rješavanje po tužbi žaliteljice, podnesenoj protiv osporenog rješenja tuženog ali o meritumu tužbe, odnosno o njenoj osnovanosti ili neosnovanosti.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj UŽ-402/03 od 20.9.2006.godine)

19.

Članovi 22. stav 1., 25. stav 2., 43. stav 3. i 60. Zakona o upravnim sporovima

Član 65. stav 4. Zakona o upravnom postupku

Član 235. tačka 3. Zakona o parničnom postupku

TUŽBA ZBOG "ČUTANJA ADMINISTRACIJE" DRUGOSTEPENOG ORGANA, UPUĆENA TUŽENOM KAO NADLEŽNOM ORGANU PUTEM PRVOSTEPENOG ORGANA, UZ KOJU JE TUŽILAC PRILOŽIO PISMENU URGENCIJU U KOJOJ TRAŽI DA TUŽENI ODLUČI O NJEGOVOJ ŽALBI U DALJEM ROKU OD SEDAM DANA, NIJE NEUREDNA, IZ RAZLOGA ŠTO JE PRVOSTEPENI ORGAN PO ZAKONU BIO DUŽAN DA TUŽBU SA URGENCIJOM DOSTAVI DRUGOSTEPENOM ORGANU, PA JE PRVOSTEPENI SUD NIJE MOGAO ODBACITI KAO NEUREDNU.

Iz obrazloženja:

Pobijanim rješenjem prvostepenog suda odbačena je kao neuredna tužba tužiteljice od 7.1.2002. godine podnesena protiv tuženog zbog tzv. "čutanja administracije" u smislu člana 22. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odnosno nerješavanja njene žalbe od 6.9.2001. godine izjavljene protiv prvostepenog organa koji nije u zakonom propisanom roku odlučio o njenom prijedlogu za izvršenje odluke Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica (CRPC) broj 522–1329–1/1 od 5.12.2000. godine podnesenom dana 15.6.2001. godine donošenjem zaključka o dozvoli izvršenja kojim bi joj bio omogućen povrat stana na kome je nosilac stanarskog prava. Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizilazi da je tužiteljica propustila da postupi po dopisu prvostepenog suda od 8.1.2002. godine (očiglednom greškom navedena 2001. godina) i dostavi dokaz da je urgenciju od 11.12.2001. godine uputila tuženom kao nadležnom organu obzirom da se iz primjerka priložene urgencije vidi da je naslovljena prvostepenom organu, pa taj sud smatra da je njena tužba, iz tog razloga i što je tužiteljica dopisom upozorena

na posljedice nepostupanja, neuredna, radi čega je istu primjenom člana 25. stav 2. Zakona o upravnim sporovima pobijanim rješenjem odbacio.

Prema stanju u spisu predmeta, urgencija tužiteljice od 11.12.2001. godine priložena je pored ostalih dokaza relevantnih za podnošenje tužbe u smislu člana 22. Zakona o upravnim sporovima uz tužbu od 7.1.2002. godine i kasnije po pismenom zahtjevu prvostepenog suda od 8.1.2002. godine. Ta urgencija je naslovljena tuženom kao nadležnom organu a upućena putem prvostepenog organa, dok se iz njene sadržine vidi da tuženi nije odlučio po žalbi tužiteljice od 6.9.2001. godine zbog "ćutanja administracije" prvostepenog organa, pa shodno odredbi člana 22. stav 1. Zakona o upravnim sporovima moli da drugostepeni organ riješi njenu žalbu, uz upozorenje da će ukoliko u roku od 7 dana ne donese nikakvo rješenje pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda. Ovakav naćin dostave urgencije tuženom preporućenom poštanskom pošiljkom u skladu je sa zakonom jer je prvostepeni organ u tom slučaju bio dužan da u smislu odredaba člana 65. stav 4. Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/98 i 48/99) urgenciju bez odlaganja dostavi nadležnom drugostepenom organu, što niko i ne osporava da je učinio, a od podnošenja urgencije do podnošenja tužbe višestruko je protekao zakonski rok od sedam dana iz člana 22. stav 1. Zakona o upravnim sporovima. Prema tome, uz tužbu su bili priloženi svi pismeni dokazi iz kojih proizilazi da je tužiteljica ispunila uslove za pokretanje i vođenje predmetnog upravnog spora u smislu naprijed navedenog zakonskog člana, pa je prvostepeni sud pobijanim rješenjem pogrešnom primjenom zakona njenu tužbu odbacio kao neurednu. Zbog toga je ovaj sud uvažavanjem žalbe tužiteljice primjenom člana 43. stav 3. Zakona o upravnim sporovima isto ukinuo i shodnom primjenom člana 235. taćka 3. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 53/03) u vezi sa ćlanom 60. Zakona o upravnim sporovima, predmet vratio prvostepenom sudu na rješavanje po tužbi žaliteljice podnesenoj protiv tuženog zbog nerješavanja njene žalbe izjavljene protiv prvostepenog organa, pri ćemu će odlučiti o meritumu tužbe, odnosno o njenoj opravdanosti ili neopravdanosti.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj UŹ-198/02 od 18.10.2006.godine)

20.

Ćlanovi 22., 38. stav 6. i 66. stavovi 1. i 2. ranijeg Zakona o upravnim sporovima

Ćlanovi 20., 27. stavovi 5. i 6., 36. stavovi 4. i 5., 57., 58., 59., 74., 75. stav 3., 77. i 78. novog Zakona o upravnim sporovima

ZA RAZLIKU OD RANIJEG ZAKONA O UPRAVNIM SPOROVIMA, PO ĆIJIM ODREDBAMA JE STRANKA MOGLA U IZVRŠENJU PRESUDE DONESENE ZBOG "ŠUTNJE UPRAVE" PODNOŠENJEM ZAHTJEVA, UZ ISPUNJENJE ZAKONOM PROPISANIH USLOVA, IZDJEJSTVOVATI OD STRANE SUDA KOJI JE DONIO PRESUDU, DONOŠENJE RJEŠENJA KOJE U SVEMU ZAMJENJUJE AKT NADLEŽNOG ORGANA, TAKVA PRAVNA MOGUĆNOST NE POSTOJI PREMA ODREDBAMA NOVOG ZAKONA O UPRAVNIM SPOROVIMA IZ 2005. GODINE.

PO TOM ZAKONU IZVRŠENJE PRESUDE DONESENE ZBOG "ŠUTNJE UPRAVE" OBEZBJEĐUJE SE PODNOŠENJEM DISCIPLINSKE PRIJAVE I POKRETANJEM

DISCIPLINSKOG POSTUPKA, PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI ILI PO ZAHTJEVU STRANKE, PRVOSTEPENOM DISCIPLINSKOM ORGANU PROTIV ODGOVORNOG LICA ZBOG TEŠKE POVREDE SLUŽBENE DUŽNOSTI, KAO I PREDUZIMANJEM ODGOVARAJUĆIH MJERA OD STRANE SUDA KOD VLADE FEDERACIJE, ODNOSNO VLADA KANTONA, GRADSKIH ILI OPĆINSKIH VIJEĆA, DA NJIHOV NADLEŽNI ORGAN POSTUPI PO ZAHTJEVU I PRESUDI SUDA.

Iz obrazloženja:

Prema stanju spisa, prvostepeni sud je presudom broj U-96/03 od 30.6.2004. godine, uvažio tužbu tužioca zbog "šutnje uprave" tuženog i naložio mu da u roku od 15 dana odluči o žalbi tužioca izjavljenoj 26.9.2001. godine protiv prvostepenog rješenja Agencije za privatizaciju HNK Mostar Ur. br: 16-223/01 od 13.4.2001. godine, našavši da su ispunjeni svi zakonski uslovi iz člana 22. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/98 i 8/00) za usvajanje tužbe podnesene na osnovu tog člana i donošenje presude po istoj primjenom člana 38. stav 6. istog zakona. Kako tuženi nije postupio u ostavljenom roku po nalogu prvostepenog suda iz navedene presude, tužilac je podneskom koji je naslovio "Tužba u upravnom sporu sa prijedlogom za donošenje odluke umjesto tuženika" od 13.10.2004. godine, smatrajući da su ispunjeni uslovi iz člana 66. Zakona o upravnim sporovima, predložio da prvostepeni sud donese rješenje, po njegovoj žalbi izjavljenoj 26.9.2001. godini protiv prvostepenog rješenja od 13.4.2001. godine koje će u svemu zamijeniti upravni akt tuženog drugostepenog organa. Pobijanim rješenjem prvostepenog suda koje je doneseno nakon stupanja na snagu i početka primjene Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/05 – stupio na snagu 24.2.2005. godine, a počeo da se primjenjuje od 27.3.2005. godine – član 78. zakona) podnesak tužioca je odbačen kao zahtjev podnesen u smislu odredaba člana 66. stav 1. i 2. ranijeg Zakona o upravnim sporovima (skraćeno: raniji ZUS) obzirom da njegovo postojanje nije predviđeno odredbama novog Zakona o upravnim sporovima (skraćeno: novi ZUS).

Podnosilac zahtjeva za vanredno preispitivanje pobijanog rješenja prvostepenog suda pogrešno smatra da njegov podnesak od 13.10.2004. godine ima pravni karakter tužbe kojom se pokreće upravni spor. Taj podnesak je predat sudu u skladu s odredbama člana 66. stav 1. i 2. ranije važećeg ZUS koji je omogućavao strankama da u izvršenju presude donesene na osnovu člana 38. stav 6. istog zakona mogu posebnim podneskom odnosno zahtjevom, ako nadležni organ ni poslije ispunjenja određenih uslova iz navedenog člana ne donese upravni akt, tražiti donošenje takvog akta od suda koji će u svemu zamijeniti upravni akt nadležnog organa. Stoga je prvostepeni sud u pobijanom rješenju pravilno tretirao podnesak tužioca kao zahtjev, mogao ga je tretirati i kao prijedlog, ali ne kao tužbu kojom se pokreće upravni spor, kako to pogrešno smatra podnosilac zahtjeva, jer tužba podrazumjeva postojanje konačnog upravnog akta čija zakonitost je njome osporavana kod nadležnog suda, a takav akt u predmetnoj upravnoj stvari ne postoji.

Pobijano rješenje prvostepenog suda nije doneseno uz povredu federalnog zakona o postupku kako to pogrešno smatra podnosilac zahtjeva za vanredno preispitivanje. Njegov podnesak od 13.10.2004. godine, bilo da se smatra tužbom ili podneskom sui generis, kako je to propisano članom 66. stav 1. i 2. ranijeg ZUS-a, ne može se smatrati redovnim ili vanrednim pravnim sredstvom u postupku upravnih sporova, pa se podnosilac zahtjeva neosnovano poziva na analognu primjenu člana 76. stav 1. novog Zakona o upravnim sporovima, posebno kada tvrdi da se radi o tužbi. Po tužbi i podnesku koji je naprijed naveden potrebno je provoditi postupak da

bi se donijelo rješenje u upravnoj stvari, a prema odredbama člana 75. stav 3. i člana 77. novog ZUS, postupak koji nije završen do 31.12.2003. godine pred Vrhovnim sudom Federacije ili je započeo poslije tog datuma podnošenjem tužbi ili drugih podnesaka ima se nastaviti odnosno provesti po odredbama novog ZUS. Zato je prvostepeni sud pravilno postupio kada je donoseći pobijano rješenje nakon stupanja na snagu i početka primjene novog Zakona o upravnim sporovima primijenio na sporni slučaj odredbe tog zakona, a ne odredbe ranijeg ZUS-a.

Odredbe novog ZUS-a prvostepeni sud je u pobijanom rješenju pravilno primijenio. Odredbama članova 57., 58. i 59. tog zakona regulisane su obaveze tuženog nadležnog organa u situaciji kada nadležni sud presudom poništi osporeni upravni akt ili osporeni i prvostepeni akt, pa se te odredbe ne odnose na predmetnu upravnu stvar u kojoj se radi o izvršenju presude donesene po tužbi zbog "šutnje uprave" (na osnovu člana 36. stav 4. novog ZUS-a, odnosno člana 38. stav 6. ranijeg ZUS-a). Prema odredbama stava 5. člana 36. novog ZUS-a, kada nadležni organ ne postupi po presudi iz stava 4. navedenog člana, odgovorno lice u tom organu čini tešku povredu službene dužnosti protiv kojeg je nadležni sud dužan pokrenuti disciplinski postupak u smislu člana 27. stav 5. i 6. istog zakona. Postupak po ovim odredbama nadležni sud je dužan pokrenuti po službenoj dužnosti ili po zahtjevu stranke podnošenjem prijedloga – disciplinske prijave prvostepenom disciplinskom organu, koji je dužan donijeti rješenje o pokretanju disciplinskog postupka protiv odgovornog lica. Kao odgovorno lice u organu uprave odnosno gradskoj ili općinskoj službi za upravu u smislu člana 74. novog ZUS-a smatra se rukovodilac organa i službenik u organima odnosno službama navedenim u tom članu koji je zadužen za neposredno obavljanje određenog posla, a nije ga obavio ili je postupio protivno zadatoj obavezi, dok se disciplinska prijava radi pokretanja disciplinskog postupka podnosi putem rukovodioca organa državne odnosno kantonalne službe koji donosi rješenje o pokretanju disciplinskog postupka pred Disciplinskom komisijom, u skladu s odredbama člana 56. Zakona o državnoj službi u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/03, 23/04, 39/04, 54/04), odnosno u skladu s odredbama članova 55. i 56. Zakona o namještenicima u organima državne službe u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 49/05) zavisno od činjenice da li je odgovorno lice državni službenik ili namještenik.

O podnesenom prijedlogu – disciplinskoj prijavi sud je dužan pismeno obavijestiti Vladu Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno vladu kantona, a u gradu i općini gradsko odnosno općinsko vijeće, zavisno čiji je organ u pitanju, kako bi ti organi u okviru svojih ovlaštenja preduzeli odgovarajuće mjere da nadležni organ dosljedno postupi po traženju suda, što u konkretnom predmetu znači da tuženi izvrši presudu prvostepenog suda broj U-96/03 od 30.6.2004. godine, odnosno odluči o žalbi tužioca od 26.9.2001. godine izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja od 13.4.2001. godine. Navedeni organi mogu preduzeti prema odgovornim državnim službenicima i namještenicima različite zakonske mjere kojima će ih prisiliti da izvrše svoje obaveze i radne zadatke, a kao krajnju mjeru zbog neizvršavanja obaveza i zadataka na radnom mjestu mogu ih u skladu sa zakonom razriješiti funkcije koju obavljaju i sa njima prekinuti radni odnos.

Prema izloženom, nadležni organ se može, prema odredbama novog ZUS-a, prisiliti da izvrši presudu suda donesenu na osnovu člana 36. stav 4. tog zakona, pokretanjem i vođenjem disciplinskog postupka protiv odgovornih lica u tom organu, te izricanjem odgovarajućih disciplinskih mjera i disciplinskih kazni istima, kao i preduzimanjem odgovarajućih mjera prema njima od strane nadređenih organa – vlada odnosno gradskog ili općinskog vijeća, sve uz aktivnu

ulogu prvostepenog suda, koji nema procesno pravna ovlaštenja da u ovakvoj pravnoj situaciji, kada nije bilo i nema konačnog upravnog akta kojim je odlučivano o samoj upravnoj stvari, da donosi rješenje o žalbi stranke izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja.

Na osnovu svega izloženog pobijano rješenje prvostepenog suda nije doneseno uz povredu odredaba postupka upravnog spora na koje se tužilac pozvao u zahtjevu za vanredno preispitivanje istog, pa je ovaj sud primjenom člana 46. stav 1. novog Zakona o upravnim sporovima donio presudu kojim je njegov zahtjev odbio kao neosnovan.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Uvl-9/05 od 11.10.2006.godine)

21.

Članovi 40. i 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima

PROTIV RJEŠENJA KANTONALNOG SUDA KOJIM JE ODBAČEN ZAHTJEV TUŽIOCA ZA ODLAGANJE IZVRŠENJA RJEŠENJA TUŽENOG ORGANA STRANKA NE MOŽE PODNIJETI ZAHTJEV ZA VANREDNO PREISPITIVANJE IZ RAZLOGA ŠTO JE TO RJEŠENJE PRAVOSNAŽNO SAMO U FORMALNO-PRAVNOM SMISLU, A NE I U MATERIJALNO-PRAVNOM SMISLU.

Iz obrazloženja:

Sud je prethodno ispitao da li postoje procesno pravne pretpostavke za podnošenje zahtjeva i njegovo meritorno rješavanje, pa je našao da ne postoje iz slijedećih razloga:

Po članu 40. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine FBiH", broj 9/05) žalba protiv odluka donesenih u upravnom sporu nije dozvoljena, pa je svaka odluka Kantonalnog suda donesena u upravnom sporu pravosnažna. Za pravilan odgovor na pitanje da li se protiv svake takve odluke može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje, treba imati u vidu da odluke suda mogu imati formalno-pravnu i materijalno-pravnu pravosnažnost i da te činjenice utiču na pravo stranaka na podnošenje tog vanrednog pravnog lijeka. Taj pravni lijek je dozvoljen protiv odluke kantonalnog suda ako je postala pravosnažna kako u formalnom tako i u materijalno-pravnom smislu.

Svaka odluka u upravnom sporu postaje formalno pravosnažna u momentu donošenja, a u materijalno-pravnom smislu onda kada je njome riješena upravna stvar, dakle, pravosnažno odlučeno o zahtjevu ili obavezi stranke koji je bio predmet upravnog postupka i upravnog spora.

U konkretnom predmetu nije odlučeno u meritumu o zahtjevu tužitelja, nije odlučivano o osnovanosti ili neosnovanosti njegovog zahtjeva, nego o zahtjevu tužitelja za odlaganje izvršenja rješenja tuženog kojim je poništena odluka prvostepenog organa i predmet mu vraćen na ponovni postupak, a koji zahtjev je rješenjem prvostepenog suda odbačen.

Kako je, dakle, podneseni zahtjev za vanredno preispitivanje odluke kantonalnog suda podnesen protiv odluke koja je postala pravosnažna samo u formalno-pravnom smislu, to je ovaj sud zahtjev odbacio kao nedozvoljen primjenom člana 44. Zakona o upravnim sporovima.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Uvp-275/05 od 19.7.2006.godine)

22.

Članovi 41. i 42. stavovi 3. i 4. Zakona o upravnim sporovima

ŽALBU STRANKE IZJAVLJENU PROTIV PRESUDE NAJVIŠEG SUDA KANTONA DONESENE U UPRAVNOM SPORU, KOJA JE ZASNOVANA NA OPŠTINSKOM MATERIJALNOM PROPISU I KOJA SE ŽALBOM NE POBIJA ZBOG POVREDE PRAVILA FEDERALNOG ZAKONA O POSTUPKU, TREBA ODBACITI KAO NEDOZVOLJENU.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 41. Zakona o upravnim sporovima («Sl. novine FBiH», broj:2/98 i 8/00) propisano je da se protiv odluke najvišeg suda kantona, donesene u upravnom sporu može izjaviti žalba Vrhovnom sudu Federacije ako je njome pogrešno primijenjen federalni materijalni zakon ili drugi federalni materijalni propis ili su povrijeđena pravila federalnog zakona o postupku, s tim što žalbu, koja je u smislu člana 42. stav 3. istog zakona nedozvoljena ili neblagovremena ili izjavljena od neovlaštene osobe, treba odbaciti rješenjem sud protiv čije je odluke izjavljena, a ako on propusti da tako postupi, žalbu je dužan da odbaci Vrhovni sud Federacije po stavu 4. istog člana.

U konkretnom slučaju prvostepeno rješenje od 15.1.2001. godine donijela je Služba zajedničkih poslova Općine Konjic, a drugostepeno rješenje u žalbenom postupku donijela je Općina Konjic – načelnik u skladu sa odredbom člana 223. Zakona o upravnom postupku. Oba rješenja donesena su na osnovu odredbi Odluke o naknadi za korištenje građevinskog zemljišta broj:01-023-39/98 usvojenoj na sjednici Općinskog vijeća Općine Konjic dana 9.7.1998. godine.

Pobijana presuda prvostepenog suda zasnovana je takođe na Odluci općinskog vijeća o naknadi za korištenje građevinskog zemljišta, koja nije ni federalni zakon, ni federalni propis.

Dakle, odluka prvostepenog suda nije zasnovana na federalnom zakonu ni na drugom federalnom propisu, niti su istom povrijeđena pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari, iz kojih razloga se može izjaviti žalba protiv odluke najvišeg suda kantona donesene u upravnom sporu prema citiranoj odredbi člana 41. Zakona o upravnim sporovima.

Zbog navedenog razloga žalba se ukazuje nedozvoljenom, pa kako je prvostepeni sud propustio da istu odbaci kao nedozvoljenu u skladu sa odredbom člana 42. stav 3. Zakona o upravnim sporovima, to je ovaj sud riješio kao u dispozitivu rješenja na osnovu člana 42. stav 4. Zakona o upravnim sporovima.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj UŽ-415/01 od 8.6.2006.godine)

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

KRIVIČNO PRAVO

Izvršenje kaznene presude inozemnog suda

- zastarjelost krivičnog gonjenja 10

Nerazumljivost izreke presude

- nepostojanje opisa radnje krivičnog djela 7

Novi zakonski razlozi za produženje pritvora

- prijedlog 3

Obaveza plaćanja troškova krivičnog postupka

- nove okolnosti 5

Pravo na odbranu

- pravo pritvorenog lica da bude izveden pred sudiju 6

Prekoračenje granica službenih ovlaštenja

- normirane obaveze 1

Prepoznavanje na glavnom pretresu

- prepoznavanje kao dio svjedočkog iskaza 8

Produženje pritvora zbog bojazni od ponavljanja krivičnog djela

- vrsta krivičnog djela kao uvjet 4

Procesne radnje izviđaja

- neformalni karakter radnje 9

Princip in dubio pro reo

- zaključak o dokazanosti ili nedokazanosti 2

GRADANSKO PRAVO

Ispravljanje podnesaka

- sud nije dužan sam prepisati podnesak koji je dostavljen u nedovoljnom broju primjeraka – 3,

Nadležnost

-sudovi nisu nadležni da u parnici odlučuju o zahtjevu za isplatu zaostale neisplaćene penzije – 1,

Naknada štete

- nastale zaposleniku na putu do posla – 11,

- sukcesivno nastale – 12,

- koja prelazi normalne granice – 13,

- izgubljene zarade od poljoprivredne djelatnosti – 14,

- utvrđivanje visine novčane naknade za neimovinsku štetu – 15,

- potraživanje naknade neimovinske štete je lično pravo oštećenog – 16,

Osnovna plaća

- je proizvod najniže plaće i koeficijenta radnog mjesta zaposlenika uvećan za minuli rad – 19,

Postupak pred drugostepenim sudom

- drugostepeni sud ne može bez otvaranja rasprave drugačije ocijeniti izjave saslušanih svjedoka i parničnih stranaka – 4,

Prihvatanje ponude

- izjavom o prihvatanju ponude smatra se i postavljanje projektnog zadatka – 8,

Radni spor

- uslov za sudsku zaštitu – 17,

Radni odnos

- zaposlenika na čekanju posla prestaje po sili zakona 05.05.2000. godine ako ga poslodavac ne pozove na rad – 20,

Razlučni povjerioci

- namirenje iz stečajne mase – 7,

Revizija

- za dopuštenost revizije vrijednosti tužbenog i protivtužbenog zahtjeva se ne sabiraju – 5,

Skrivena mana

- kad se smatra skrivenom i rok za podnošenje reklamacije – 10,

Ugovorna kazna

- kad se ne može zahtijevati – 9,

Umješac

- revizija umješaca nije dopuštena ako je od revizije odustala stranka kojoj se pridružio – 6,

Zastara

- novčanog potraživanja iz radnog odnosa – 18,

Žalba

- odustajanje od žalbe ne može se povući – 2.

UPRAVNO PRAVO

Carina

- upravni postupci iz oblasti carina pokrenuti do 8.1.2004. godine spadaju u nadležnost federalnog organa, a pokrenuti poslije tog datuma u nadležnost UIO kao državnog organa 1
- koja lica spadaju u kategoriju – ostalih invalidnih lica, koja su oslobođena plaćanja carine pri uvozu putničkog vozila zbog utvrđenog tjelesnog oštećenja, o kojim oštećenjima se radi i u kojem procentu 2

Invalidsko-boračka zaštita

- za rješavanje stambenih potreba boraca i članova njihovih porodica nadležni su upravni organi u upravnom postupku i sudovi u upravnom sporu 3
- zastarjelost prava ratnih vojnih invalida po osnovu rane, povrede, oboljenja odnosno pogoršanja oboljenja, zadobijenih u toku rata, prije početka rata, poslije završetka odbrambeno-oslobodilačkog rata 23.12.1996. godine i stupanja na snagu boračkog zakona 4

Prava nezaposlenih osoba

- stečena prava nezaposlenih osoba i mogućnost njihove izmjene u slučaju donošenja novog zakona ili izmjene ranijeg zakona, posebno u odnosu na pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti i pravo na penzijsko i invalidsko osiguranje 5
- od kada počinje da teče rok nezaposlenoj osobi za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti 6
- ne može se odbiti zahtjev nezaposlene osobe za priznanje prava na novčanu naknadu iz razloga što njen poslodavac nije izvršavao zakonsku obavezu uplate obaveznog doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti 7

Penzijsko i invalidsko osiguranje

- specijalni propis derogira opšti zakon samo u odnosu na pravo koje svojim odredbama izričito reguliše drugačije od opšteg zakona 8
- vanbračni partner nema pravo na porodičnu penziju poslije smrti osiguranika bez obzira na dužinu trajanja vanbračne zajednice sa osiguranikom 9
- prije ratifikacije i objavljivanja ugovora o socijalnom osiguranju između BiH i RH, osiguraniku se može uzeti u obzir staž osiguranja ostvaren u RH, samo za ostvarivanje prava na penziju ali ne i za utvrđivanje njene visine 10

Privatizacija

- na agencije za privatizaciju preduzeća – njihove komisije, zakonom su prenesena javna ovlaštenja za donošenje pojedinačnih upravnih akata u postupku privatizacije u skladu sa propisima koji regulišu upravni postupak, a na Agenciju Federacije da propisuje pravila prodaje preduzeća putem javne dražbe, javnog prikupljanja ponuda (tender) i neposredne pogodbe, a tim pravilima ona je isključila primjenu propisa upravnog postupka kojima se reguliše način i rok predaje podnesaka, kada se radi o predaji ponude na tender 11
- od kada se ne mogu primjenjivati zakoni i drugi propisi koji su proglašeni neustavnim presudom Ustavnog suda Federacije, posebno odredbe člana 29. Zakona o privatizaciji preduzeća, kojima je bila omogućena privatizacija poslovnih prostora u vlasništvu općine 12
- kada se može smatrati nepropisno podnesenom ponuda na tender nadležnoj agenciji za privatizaciju 15

Upravni sporovi

- koji subjekti su stranke u upravnom sporu za povrat stana u posjed, koji su i aktivno legitimisani za izjavljivanje žalbe protiv odluke najvišeg suda kantona donesene u tom sporu 14
- nadležnost redovnog suda za odlučivanje o pravima, dužnostima i odgovornosti namještenika, kada rješenje rukovodioca organa državne službe, koje nema karakter upravnog akta, postane konačno 15
- ako je rješenjem kantonalnog suda blagovremeno izjavljena žalba odbačena kao neblagovremena, žalbeni sud će uvažavanjem žalbe preinačiti osporeno rješenje, utvrditi da je žalba blagovremena i odlučiti o njenoj osnovanosti 16
- opomena upućena poreskom obvezniku da po pravosnažnom rješenju plati porez nema pravni karakter upravnog akta 17
- protiv zaključka prvostepenog organa o prekidu upravnog postupka dok se ne riješi prethodno pitanje dozvoljena je posebna žalba, a protiv takvog zaključka koji je konačan, može se pokrenuti i voditi upravni spor 18
- tužba zbog “ćutanja administracije” drugostepenog organa, koja mu je upućena putem prvostepenog organa, uz koju je priložena uregencija da drugostepeni organ odluči o žalbi u daljem roku od sedam dana, nije neuredna 19
- po Zakonu o upravnim sporovima iz 2005. godine stranka ne može podnošenjem zahtjeva izdjevstvovati od strane suda, u izvršenju presude donesene zbog “šutnje uprave” donošenje rješenja koje zamjenjuje akt nadležnog organa, jer se izvršenje takve presude po tom zakonu obezbjeđuje podnošenjem disciplinske prijave i preduzimanjem drugih mjera protiv odgovornih lica zbog neizvršenja presude 20
- rješenje kantonalnog suda o odbačaju zahtjeva za odlaganje izvršenja akta koji se tužbom osporava u upravnom sporu, ne može se pobijati zahtjevom za vanredno preispitivanje 21

- nije dozvoljena žalba stranke izjavljena protiv presude najvišeg suda kantona, kada je presuda zasnovana na opštinskom materijalnom propisu a žalbom se ne pobija zbog povrede pravila federalnog zakona o postupku 22

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 36/03, 37/03, 21/04 i 69/04).

Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05 i 55/06).

GRADANSKO PRAVO

- Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda („Sl. glasnik BiH“, broj 6/99)
- Zakon o parničnom postupku – prethodni („Sl. novine FBiH“, broj 42/98 i 9/99)
- Zakon o parničnom postupku – važeći („Sl. novine FBiH“, broj 53/03, 73/05 i 19/06)
- Zakon o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 57/99, „Sl. list RBiH“, broj 2/92, 13/93, 13/94 i „Sl. novine FBiH“, broj 29/03)
- Zakon o osnovnim pravima iz radnog odnosa („Sl. list SFRJ“, broj 60/89 i 42/90, „Sl. list RBiH“, broj 20/95)
- Zakon o radnim odnosima („Sl. list RBiH“, broj 21/92)
- Zakon o radu („Sl. novine FBiH“, broj 43/99, 32/00 i 29/03)
- Opći kolektivni ugovor za teritorij Federacije BiH, („Sl. novine FBiH“, broj 19/00)
- Opći kolektivni ugovor za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“, broj 54/05)
- Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti rudarstva u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“, broj 49/00)

UPRAVNO PRAVO

PROPISI BIVŠE SFRJ

- Zakon o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca („Službeni list SFRJ“, broj 31/86 do 42/90)

REPUBLIČKI PROPISI (SRBiH i RBiH)

- Zakon o stambenim odnosima („Službeni list SRBiH“, broj 14/84, 12/87 i 36/89)

FEDERALNI PROPISI

- Zakon o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/98 i 48/99)
- Zakon o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/98, 8/00 i 9/05)
- Zakon o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 42/98, 53/03, 73/05 i 19/06)
- Carinski zakon („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/95, 9/96, 18/96 i 25/97)
- Zakon o doprinosima ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/98, 54/00, 16/01, 37/01 i 1/02)
- Zakon o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/04)
- Zakon o namještenicima u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 49/05)
- Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/03 do 8/06)
- Zakon o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba ("Službene novine Federacije BiH", broj 55/00, 41/01 i 22/05)
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/98, 49/00, 32/01, 73/05 i 59/06)
- Zakon o agenciji za privatizaciju ("Službene novine Federacije BiH", broj 18/96)
- Zakon o privatizaciji preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", broj 27/97 do 42/06)
- Zakon o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/95 i 37/03)
- Zakon o službi u Vojsci Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 34/04)

- Zakon o stambenim odnosima ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/98, 38/98 i 19/99)
- Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/98 do 29/03)
- Pravilnik o postupku prodaje imovine i dionica ili udjela preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", broj 19/98 do 28/05)
- Uredba o povoljnijim uvjetima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/00, 21/01, 18/04, 27/04 i 47/04).

PROPISI DRŽAVE BiH

- Zakon o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 1/97, 8/98, 12/98, 21/98, 34/00 i 57/04)
- Aneks 4. Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 34/00 i 10/02)
- Zakon o sistemu indirektnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 44/03 i 52/04)
- Zakon o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05)
- Odluka Predsjedništva Bosne i Hercegovine o ratifikaciji Ugovora o socijalnom osiguranju između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske od 14.6.2001. godine ("Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“, broj 6/01)

KANTONALNI PROPISI

- Zakon o dopunskim pravima boraca – branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 7/02)